ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

Πάντες ἄνθρωποι
τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται φύσει.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

ΕΤΟΣ 21ον ΤΕΥΧΟΣ 120

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1976

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» (Δραγατσανίου 6)

Δευτέρα - Τετάρτη - Παρασκευή 10 - 12 τηλ. 32.46.837

Annie Besant	Μελέτη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως δεμ.	120
C. Leadbeater	Σ' ἐκείνους ποὺ πενθοῦν	10
Besant-Leadbeater	Ἡ Ἀτραπὸς τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ	150
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	30
»	Αἱ βαθύτεραι ὄψεις τῆς Ζωῆς	30
»	Εἰς ἀναζήτησιν τῆς Σοφίας	50
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	50
Irving S. Cooper	Ἡ Μετενσάρκωσις	80
Βενετοῦ — Ἱλαρίωνος	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	30
Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου (ἔκδ. 1966)	30
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Α' σειρὰ) δεμ.	200
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Β' σειρὰ) »	200
»	Ἐλευθερία, ἀρχὴ καὶ τέλος »	200
»	Ἐκπαίδευσι καὶ σημασία ζωῆς »	120
»	Στὴ σιγὴ τοῦ Νοῦ ἁδ. 120, δεμ.	160
»	Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἀλλαγῆς	120
Ἀντ. Ἀδριανόπουλος	Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ Ζωὴ	150
»	Ἀρχαῖοι Ἕλληνες Φιλόσοφοι	200
»	Οἱ Νόμοι τῆς Ζωῆς	100
Γεωργ. Μαλτέζος:	Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια	50
Κ. Μελισσαρόπουλος	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς ἁδ. 40, δεμ.	70
»	Μ ε λ ε τ ή μ α τ α ἁδ. 90, δεμ.	120
»	Εἰσαγωγὴ στὴ Θεοσοφία ἁδ. 100, δεμ.	150
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας ἁδ. 80, δεμ.	120
»	ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ.	140
»	Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισναμοῦρτι ἁδ. 80 δεμ.	130
»	Ὁ Ἰ η σ ο ῦ ς	60
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο Ἰδεῶν)	40
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	15
Πίναξ	Αἰώνιος Δεῖπνος	25

«ΙΛΙΣΟΣ», Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1956 - 58 καὶ 1959 - 61, ἑκάστη χρυσόδ. 200
Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» 160

Περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ» Τόμοι εἰς τεύχη 1959 - 61,65 καὶ 69 - 70 δρχ. 120
Τόμοι χαρτόδετοι 1971 - 76 δρχ. 140

Ἀποστείλατε τὸ ἀντίτιμον διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 30

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 150 Ἐξωτερ. $ 6

ΙΛΙΣΟΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμῶνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντὴς ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιμελητὴς ὕλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 21ον ✱ Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1976 ✱ ΤΕΥΧΟΣ 120

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Ὁ Τειρεσίας

Ἔρχεται πάντοτε μέσα στὴν τυφλότητά μας
ὁ τυφλὸς μάντις Τειρεσίας
καὶ μᾶς ἀνακοινώνει τὴν ἀλήθεια.
Ἄν τὴν εἴχαμε πιστέψει, θά' χαμε γιατρευτεῖ.
Ἔρχεται ὁ Τειρεσίας καὶ μᾶς δείχνει τὰ γεγονότα
μὲ τὸ θρῆνο τῆς Ἀντιγόνης καὶ ἀργὰ καταλαβαίνουμε
πῶς προσβάλαμε μὲ τὴν ὀργή μας καὶ τὴν ἀκαμψία μας
μὲ τὴν ἀσυλλόγιστή μας τυραννία
τὴ μεγάλη ἀρετὴ τῆς Φρόνησης.
Ἔρχεται ὁ Τειρεσίας στὸ τέλος,
ποὺ δὲ βλέπει ποτὲ τῆς μεγάλης Θήβας
τὰ συναρμολογημένα
τείχη μὲ τὴ δύναμη τῆς Ἁρμονίας...

Κ. ΦΛΑΜΜΑΡΙΩΝ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ὁ γνωστὸς ἀστρονόμος, φιλόσοφος καὶ πνευματιστὴς Κάμιλλος Φλαμμαριὼν (1845 — 1925) ἐξέδωσε μὲ τὸν γενικὸ τίτλο «Ὁ θάνατος καὶ τὸ μυστήριό του» τρεῖς τόμους, μὲ τοὺς τίτλους «Πρὸ τοῦ θανάτου», «Κατὰ τὸν θάνατον», «Μετὰ τὸν θάνατον». Στὸν τελευταῖο ἀναφέρει πολλὲς περιπτώσεις, ποὺ ἀποδεικνύουν τὴ συνέχιση τῆς ὑπάρξεως τῆς ψυχῆς μετὰ τὸν θάνατο.

Κρίνομε χρήσιμο νὰ δημοσιεύσωμε μετάφραση τοῦ τελευταίου (12ου) κεφαλαίου τοῦ Γάλλου ἐπιφανοῦς ἐπιστήμονος, που ἐχει τὸν τίτλο «Συμπεράσματα» μὲ τὴ βεβαιότητα ὅτι προσφέρομε θετικὴ ὑπηρεσία στοὺς ἀναγνῶστες τοῦ ΙΛΙΣΟΥ.

Κ. Ν. Μ.

Ὁ τάφος ποὺ σκεπάζει τὸν νεκρό,
ἀνοίγει τὸν δρόμο τοῦ διαστήματος
καὶ ὅ,τι ἐδῶ κάτω νομίζομε σὰν τέρμα,
εἶναι ἡ ἀρχὴ μιᾶς νέας ζωῆς.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

Ἐξακριβωμένα γεγονότα ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ θάνατος δὲν ὑπάρχει, ὅτι εἶναι ἁπλῆ ἐξέλιξη, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον ὂν ἐπιζῇ πέρα ἀπὸ τὴν ὑπέρτατη ἐκείνη ὥρα, ἡ ὁποία καθόλου δὲν εἶναι ἡ τελευταία. Mors janua vitae: Ὁ θάνατος εἶναι ἡ θύρα τῆς ζωῆς. Τὸ σῶμα εἶναι ἁπλὸ ὀργανικὸ ἔνδυμα τοῦ πνεύματος. Περνάει μεταβάλλεται, ἀποσυντίθεται. Τὸ πνεῦμα διατηρεῖται. Ἡ ὕλη εἶναι ἁπλῆ ἐπιφάνεια γιὰ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, ὅπως καὶ γιὰ ὅλα τὰ ἄλλα. Τὸ σύμπαν εἶναι δυναμισμός. Κάποια νοητικὴ δύναμη δεσπόζει παντοῦ. Ἡ ψυχὴ δὲν φθείρεται.

Κάποιος διανοούμενος μοῦ γράφει: «Τὸ ἔργο σας θὰ μᾶς δώση τὴ διαβεβαίωση τῆς ἐπιβιώσεως τῆς ψυχῆς. Ἂν δὲν μᾶς τὴ δώση, δὲν μᾶς μένει παρὰ νὰ πεθάνωμε ἀπὸ ἀπελπισία, πέφτοντας στὴν πεποίθηση ὅτι μᾶς ἐδημιούργησε ἡ Μοῖρα, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἠθικὴ ἀλήθεια καὶ οὐδεμία δικαιοσύνη καὶ ὅτι ἀπὸ ὅλα τὰ βάσανα ποὺ σπείραμε κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς, οὐδένα θὰ ἔχωμε γόνιμο θερισμό. Μία ἐκ μέρους σας ἀρνητικὴ ἀπάντηση θὰ ἀποτελοῦσε ὁριστικὸ ἐξανεμισμὸ γιὰ κάθε τι ποὺ ἀποτελεῖ τὴν εὐγένεια τῆς ἀνθρωπότητος».

Ἐλπίζω ὅτι ἡ ἐπιβεβαίωση εἶναι ἑδραία καὶ ὅτι οἱ ἀναγνῶστες μου ἀπέκτησαν τὴν ἱκανοποίηση ποὺ ἐπιθυμοῦν καὶ ποὺ ἀξίζουν. Δὲν εἶναι, ἄλλωστε, αὐτὴ ἡ προαιώνια εὐχὴ τῶν διανοου-

μένων, ποὺ ἐκφράστηκε σ' ὅλες τὶς ἐποχὲς καὶ σ' ὅλες τὶς γλῶσσες; Εἶναι ἡ κραυγὴ τῆς φύσεως. Ἕνα ἐμπνευσμένο ποίημα τῆς κομήσσης ντὲ Νουάϊγ τελειώνει μὲ τὴ στροφή:

«Να μη σὲ ξαναιδῶ ποτέ, φέγγος τ' ουρανοῦ!
Δὲν ἐγεννήθηκα γιὰ νὰ πεθάνω!»

Ὄχι, ποιηταί, οἱ δονούμενες ψυχές σας δὲν ἐπλάστηκαν γιὰ να νεκρωθοῦν, οὐδεμία ψυχὴ δημιουργήθηκε γιὰ νὰ πεθάνη, τὸ φέγγος τὸ οὐράνιο δὲν σβήνει ποτέ. Ἡ πειραματικὴ ἐπιστήμη μᾶς παρέχει σήμερα αὐτὴ τὴ διαβεβαίωση. Οἱ ἀναγνῶστες μου θὰ κατέληξαν, ὅπως ἐγώ, στὴν πεποίθηση ὅτι τὸ ἀνθρώπινον ὂν κατέχει ἕνα στοιχεῖον, ποὺ δὲν συμπεριελήφθη μέχρι τώρα στὶς κλασσικὲς ἐπιστημονικὲς θεωρίες: Ψυχὴ ποὺ διανοεῖται προικισμένη μὲ εἰδικὲς ἰδιότητες. Καὶ γνωρίζουν ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτὴ δὲν ὑπόκειται στὴν ἀποσύνθεση τοῦ σώματος καὶ ἐπιζῇ μετὰ τὴν ἀποσύνθεσή του. Σκοπός μας ἦταν νὰ ἀποδείξωμε αὐτὴ τὴν ἐπιβίωση μὲ γεγονότα θετικῆς παρατηρήσεως. Αὐτὸ εἶναι τὸ κύριο ἀποτέλεσμα τῆς μακρᾶς αὐτῆς ἐργασίας. Οἱ προηγούμενες πεποιθήσεις μας ἦσαν:

1 — Η ψυχη ὑπάρχει σαν ενα ον πραγματικόν, ανεξάρτητη ἀπὸ τὸ σῶμα

2 — Εἶναι προικισμένη μὲ ιδιότητες, ἄγνωστες ἀκόμη στὴν ἐπιστήμη.

3 — Μπορεῖ νὰ ἐνεργῇ εξ ἀποστάσεως, τηλεπαθητικῶς, χωρὶς παρέμβαση τῶν αἰσθήσεων.

4 — Ὑπάρχει στὴ φύση ενα ψυχικό στοιχεῖο ἐνεργητικό, τοῦ ὁποιου η ουσιαστικη βάση μᾶς εἶναι ἀκόμη ἀπόκρυφη.

Σήμερα μποροῦμε νὰ προσθέσωμε:

5. — Ἡ ψυχὴ επιζῇ μετὰ τὸν θανατο τοῦ φυσικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ μπορεῖ νὰ ἐκδηλώση τὴν ὕπαρξή της.

Ἀπεδείξαμε πειραματικῶς ὅτι οἱ μεταβιβάσεις μεταξὺ πνευμάτων ζώντων ἐπεβεβαιώθησαν ἀπὸ κάθε ὑπόσταση καὶ ἐφθάσαμε στὸ συμπέρασμα ὅτι «ἡ τηλεπάθεια εἶναι τόσο βεβαία ὅσο καὶ ἡ ὕπαρξη τοῦ Ναπολέοντος, τοῦ ὀξυγόνου καὶ τοῦ Σειρίου». Λοιπόν, ἡ τηλεπαθητικὴ αὐτὴ ἐπικοινωνία ὑφίσταται ἐπίσης καὶ μεταξὺ ψυχῶν ἀποθαμένων καὶ ζώντων.

Οἱ μᾶλλον ἀναμφισβήτητες παρατηρήσεις δὲν ἐπιτρέπουν ἀμφιβολία ὅτι, κατὰ τὴ στιγμὴ τοῦ θανάτου, ἡ ψυχὴ (ὅποια καὶ ἂν εἶναι ἡ φύση της) ἐνεργεῖ σὲ ἀπόσταση χιλιομέτρων, ἐπάνω στὸ πνεῦμα τῶν ζώντων, δημιουργεῖ κρότους (πολλὲς φορὲς βίαιους) καὶ δημιουργεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ θνήσκοντος (μὲ ποικίλες μορφές). Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μετὰ τὸν θάνατο. Ἡ ἔρευνα, τὴν ὁποία ἄρχισα ἀπὸ τὸ 1899, αὐτὸ ἀποδεικνύει. Μὲ βάση τὶς μᾶλλον ἀναν-

τίρρητες παρατηρήσεις, νομίζω ὅτι μπορῶ νὰ καθορίσω τὶς ἑξῆς ἀναμφισβήτητες βάσεις:

1. — Οἱ νεκροὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν καὶ μετὰ τὴν ἀποσύνθεση τοῦ ὑλικοῦ ὀργανισμοῦ.

2. — Ὑπάρχουν κάτω ἀπὸ ἀόρατες οὐσίες, μὴ ἁπτές, μὴ ἀντιληπτὲς ἀπὸ τὴν ὅρασή μας, μὴ δυνάμενες νὰ καθορισθοῦν ἀπὸ τὶς αἰσθήσεις μας κατω ἀπὸ τὶς συνηθισμένες συνθῆκες τῆς ζωῆς.

3. — Γενικὰ δὲν ἐκδηλώνουν τὴν ὕπαρξή τους. Ἡ μορφὴ τῆς ὑπάρξεώς τους εἶναι τελείως διαφορετικὴ ἀπὸ τὴ δική μας. Ἐπενεργοῦν πολλὲς φορὲς ἐπάνω στὸ πνεῦμα μας καὶ σὲ μερικὲς περιστάσεις μποροῦν νὰ ἀποδεικνύουν τὴν ἐπιβίωσή τους.

4. — Ἐπιδροῦν ἐπάνω στὸν ἐγκέφαλό μας καὶ γίνονται ὁρατοὶ μὲ αισθητὲς μορφές. Τοὺς βλέπομε ὅπως τοὺς ἐγνωρίσαμε. Τοὺς βλέπει ὁ ἐνδόμυχος ὀφθαλμός μας. Εἶναι διόρασις ψυχῆς ἀπὸ ψυχήν.

5. — Δὲν πρόκειται γιὰ φρεναπάτες, γιὰ φανταστικὲς ὀπτασίες. Εἶναι πραγματικότητες. Τὸ ἀόρατον ὂν γίνεται ὁρατόν.

6. — Μποροῦν ἐπίσης νὰ ἐκδηλώνωνται μὲ ὑποκειμενικὲς μορφές.

7. — Σὲ μεγάλο ἀριθμὸ περιπτώσεων οἱ ἐμφανίσεις δὲν εἶναι ζωηρές. Ὁ νεκρὸς δὲν ἐνεργεῖ ἀπ' εὐθείας ἐπάνω στὸν παρατηρητή. Φαίνεται ὅτι ἐξακολουθεῖ ἀορίστως μερικὲς συνήθειες, ὅτι παραπλανᾶται στὰ μέρη ποὺ ἔζησε ἢ πλησίον τοῦ τάφου. Ἀλλὰ ἂς μὴ λησμονοῦμε ὅτι αὐτὲς εἶναι ἀνθρώπινες ἀντιλήψεις καὶ ὅτι ἀπόσταση δὲν ὑφίσταται γιὰ τὰ πνεύματα. Ἀπὸ τὴν ψυχὴ ἐκτοξεύονται αἰθέρια κύματα, τὰ ὁποῖα θίγουν τὸν ἀποδέκτη, μεταμορφώνονται σὲ εἰκόνες γιὰ τὸν προσδεχόμενον ἐγκέφαλο, ὁ ὁποῖος δονεῖται σὲ συντονισμό.

8. — Οἱ ἐμφανίσεις καὶ οἱ ἐκδηλώσεις εἶναι σχετικῶς συχνότερες κατὰ τὶς ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον ὧρες. Ὁ ἀριθμός τους ἐλαττώνεται ὅσον ἀπομακρυνώμεθα ἀπ' αὐτές.

9. — Οἱ ψυχὲς ποὺ ἀποχωρίστηκαν ἀπὸ τὰ σώματα διατηροῦν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴ γήινή τους νοοτροπία. Σὲ πιστοὺς καθολικοὺς ἐκδηλώνονται συχνὰ αἰτήσεις γιὰ προσευχές.

Αὐτὲς εἶναι οἱ γενικὲς γραμμές. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ διαφορετικὲς περιπτώσεις, ποικίλλουσες, καὶ πολλὲς ἐξαιρέσεις. Ἀλλὰ ἡ καθιερωμένη ἀρχὴ εἶναι ἡ βεβαίωση τῆς ὑπάρξεως ὀντότητος ποὺ διατηρεῖται, δυναμισμοῦ ποὺ συνεχίζει τὴν προσωπικότητα.

Ἔχομε τὴν πεποίθηση ὅτι κάθε ἀμερόληπτος ἐρευνητὴς θὰ κατέληγε στὰ ἴδια συμπεράσματα.

Δὲν ὑπάρχει χάσμα ἀνάμεσα στὴ ζωὴ αὐτὴ καὶ στὴν ἄλλη. Ὑπάρχει συνέχεια. Ἡ ἀτομικότης διατηρεῖται. Ἀλλὰ κάτω ἀπὸ σημαντικῶς διαφορετικὴ κατάσταση. Δὲν ὑπάρχουν πιὰ ὑλικὰ ἀγαθά. Δὲν ὑπάρχουν φυσικοὶ πόνοι. Γενικῶς παρουσιάζεται σὰν ἀκατανόητη γιὰ τὸν νεκρὸ ἡ νέα του κατάσταση. Ὕπνος, ὄνειρο, ἀσάφειες. Μερικὲς φορὲς αὐξημένες ἰδιότητες. Ἡ θαυμαστὴ με-

ταμόρφωση τῆς νύμφης σὲ χρυσαλλίδα μᾶς δίνει μιὰ χονδροειδῆ εἰκόνα τοῦ μεταθανάτιου φαινομένου. Ἡ ψυχὴ ἀποκτᾶ φτερά. Ζωὴ πνευματικὴ στὸν αἰθέρα. Τὸ πνεῦμα ποὺ ἀποσαρκώθηκε δὲν περιορίζεται μέσα στὸ δικό μας διάστημα. Ζῆ στὴν τετάρτη διάσταση, στὸ ὑπερδιάστημα. Δύσκολα μπορεῖ νὰ ἐπικοινωνῆ μὲ τοὺς ζῶντας. Πρέπει γι' αὐτὸ νὰ εἰσέρχεται στὴ δική μας σφαῖρα ἐνεργείας, νὰ διαπερνᾶ ἐγκεφάλους, νὰ ὑλοποιεῖται, νὰ ἐκφράζεται μὲ μέσα μηχανικά. Ἡ ἐπενέργεια ὄντων ἀοράτων μπορεῖ νὰ εἶναι γενικωτέρα ἀπὸ ὅσον φαίνεται καὶ νὰ περνᾶ ἴσως ἀπαρατήρητη. Εἴμεθα πολὺ ἀπησχολημένοι ἀπὸ τὶς ζωϊκὲς ὑποθέσεις καὶ δὲν τὴν προσέχομε.

Ἀναγνωρίζομε ὅτι οἱ μεταθανάτιες αὐτὲς ἐκδηλώσεις δὲν εἶναι ὅπως θὰ τὶς περιμέναμε καὶ σύμφωνες μὲ τὶς συνηθισμένες μας ἐπίγειες παρατηρήσεις. Εἶναι κόσμος ἐντελῶς διαφορετικός, ἄγνωστος, ἀνεξερεύνητος, ἀκατανόητης μορφῆς, κόσμος ποὺ πρέπει νὰ μελετηθῆ καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἶναι δύσκολο νὰ βγάλωμε τη δική μας γήϊνη ἀντίληψη.

Οἱ δυσχέρειες αὐτὲς ἐπιβάλλουν ἔκτακτη ἐπιφυλακτικότητα στὶς ἑρμηνεῖες μας. Πόσα ἐμπόδια παρεμβάλλονται! Νομίζομε ὅτι οἱ πιὸ ἀγαπημένοι ἀπὸ τοὺς φίλους μας ἔπρεπε νὰ εἶναι στὴ διάθεσή μας καὶ νὰ ἐμφανίζωνται διαρκῶς. Ὄντα τῶν ὁποίων περιμένομε τὶς μαρτυρίες παραμένουν ἄφωνα. Οἱ συνήθεις ἀνακοινώσεις δὲν μᾶς πληροφοροῦν διόλου περὶ τοῦ «ἄλλου κόσμου». Τὰ ἀνώτερα πνεύματα, φιλοσόφων κλπ., δὲν ἐπανέρχονται νὰ μᾶς διαφωτίσουν. Ὅλα αὐτὰ ἐμποδίζουν τὸν δικαιολογημένο μας πόθο νὰ γνωρίσωμε τὴν ἀλήθεια. Ἀλλὰ συγχρόνως μᾶς φέρνουν καὶ τὴ σκέψη ὅτι δὲν ὑπάρχει ἰσότης μεταξὺ νεκρῶν, ὅπως καὶ μεταξὺ ζώντων. Ἄπειρη διαφορὰ διακρίνει τὶς ψυχές, ἀπὸ τὶς πιὸ ὑπέροχες ὥς τὶς πιὸ ἀσήμαντες. Πρὸς τὸ παρόν, τὸ μόνο ποὺ μποροῦμε νὰ βεβαιώσωμε εἶναι ὅτι ἡ ἀποσύνθεση τοῦ σώματος δὲν ἐξαφανίζει τὸ πνεῦμα καὶ ὅτι μερικὲς φορὲς τὸ πνεῦμα μαρτυρεῖ γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του. Παράλληλα πρὸς τὸν ὑλικὸ κόσμο ὑπάρχει κόσμος ψυχικός, ἐπίσης πραγματικὸς ὅσο καὶ ὁ ὁρατός, καὶ οἱ δυο κόσμοι μπαινουν ὁ ἕνας μέσα στὸν ἄλλον.

Νὰ μὴ λησμονοῦμε ὅτι πρόκειται γιὰ παρατηρήσεις ἐπίσης πραγματικὲς ὅσον ὅλες ἀπ' ὅσες ἀποτελεῖται ἡ καθημερινὴ ζωή. Μᾶς παρουσιάζουν μεταθανάτιες ἐκδηλώσεις ἀνεξήγητες γιὰ μᾶς. Οἱ ἰδέες καὶ οἱ πεποιθήσεις τῶν ζώντων συγχέονται πολλὲς φορὲς μ' αὐτὲς καὶ εἶναι δύσκολο νὰ τὶς ξεχωρίσωμε. Ἄς σημειωθῆ ὅτι τὰ χριστιανικὰ δόγματα περὶ παραδείσου, καθαρτηρίου καὶ κολάσεως δὲν παρουσιάζονται σ' αὐτὲς τὶς ἐπικοινωνίες, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς περιπτώσεις αἰτήσεων προσευχῶν.

Τὸ εὐκρινέστερο ἐξαγόμενο ἀπ' ὅλες αὐτὲς τὶς παρατηρήσεις εἶναι ὅτι ὑπάρχει μέσα μας «κάτι» τὸ ἄγνωστο, συστηματικῶς ξένο μέχρι σήμερα πρὸς ὅλες τὶς ἐπιστημονικὲς θεωρίες, καὶ ὅτι

αὐτὸ τὸ «κάτι» ἐπιζῇ μετὰ τὴν ἀποσύνθεση τοῦ γηΐνου σώματος, μετὰ τὴν μεταμόρφωση τῶν ὑλικῶν μας μορίων, τὰ ὁποῖα — ἀπὸ στενὴ ἐπιστημονικὴ ἄποψη — δὲν καταστρέφονται καὶ αὐτά. Ἂν ὀνομάζεται τοῦτο «ἀρχή, στοιχεῖο, ψυχικὸ ἄτομο, ψυχή, πνεῦμα» λίγο ἐνδιαφέρει. Μὲ ποιὰ μορφὴ ἐπιζῇ ἡ δύναμη αὐτή; Τοῦτο μελετοῦμε. Οἱ ἐκδηλώσεις ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ δύναμη αὐτή, ἐπὶ μακρὸ διάστημα μπορεῖ νὰ συνδέεται πρὸς τὴν ἐπίγεια ζωή. Ἀλλὰ τίποτα δὲν ἀποδεικνύεται γιὰ τὴ σύσταση τῶν ἀποσαρκωθέντων. Ἡ ἐπερχομένη μὲ τὸν θάνατο μετατροπὴ εἶναι δύσκολα ἀντιληπτὴ στοὺς ἐνσάρκους. Ἂς σημειωθῇ ὅτι πρόκειται γιὰ γεγονότα ποὺ παρετηρήθησαν. Δὲν γνωρίζομεν ὅμως σχεδὸν τίποτα γιὰ τὴ φύση τῶν γεγονότων αὐτῶν. Ἀποτελοῦν ὁλόκληρο κόσμο πρὸς ἀνακάλυψιν. Οἱ πείσμονες συζητήσεις ἀποδεικνύουν ὅτι ἐλάχιστα ἔχει κατανοηθῇ ὁ χαρακτήρας τοῦ φοβεροῦ προβλήματος. Οἱ καθολικοί, ἀποδίδοντες ὅλα αὐτὰ στὴ θρησκεία καὶ γνωρίζοντες τὰ πάντα, δὲν ἔχουν τίποτα νὰ μάθουν. Οἱ ὑλισταί, φρονοῦντες ὅτι τὸ πνεῦμα εἶναι πλάνη, διαβλέπουν παντοῦ ἐκδηλώσεις τῆς ὀργανικῆς ὕλης. Δὲν ἀπευθύνομαι, λοιπόν, πρὸς αὐτούς. Ἀπευθύνομαι πρὸς τὰ ἐλεύθερα πνεύματα, ποὺ ποθοῦν νὰ μάθουν. Οἱ ἄλλοι ἀντιδροῦν συστηματικὰ στὴν ἀναζήτηση τῆς ἀληθείας.

Τὰ γεγονότα — πολλὲς φορὲς ἀόριστα καὶ ἀσαφῆ — εἶναι βέβαια. Ὑπολείπεται νὰ βρεθῇ ἡ ἐξήγησή τους. Γιὰ τὸ ἀπόλυτο, τίποτα δὲν γνωρίζομε. Ὅλη ἡ ἀνθρώπινη ἐπιστήμη περιορίζεται στὴν ἀντίληψη τῶν σχέσεων μεταξὺ φαινομένων. Εἶναι μιὰ μικροσκοπικὴ νησίδα μέσα στὸ ἀδύνατο νὰ κατανοηθῇ ἀπόλυτον. Ἡ οὐσιαστικὴ βάση τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως παραμένει γιὰ μᾶς ἀπόκρυφη. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ἐφεύρεση λέξεων ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη γιὰ νὰ διεισδύσωμε στὰ μυστήρια.

Ἔχω μπροστά μου μικρὴ πυξίδα τῆς ἐποχῆς Λουδοβίκου 13ου. Ἡ εὐαισθησία της εἶναι μεγάλη, ὅπως ἦταν ὅταν κατασκευάστηκε. Τὶ εἶναι ὁ μαγνητισμός; Πῶς κατόρθωσενὰ διατηρεῖται ὅπως ἦταν 300 χρόνια; Τὶ εἶναι ἡ παγκόσμια ἕλξη; Ἡ μεταξὺ τῶν οὐρανίων σφαιρῶν ὑπετάγη πρὸ πολλοῦ στὸν ἀστρονομικὸ ὑπολογισμό. Ἡ μεταξὺ τῶν πνευμάτων, ἡ ἀόρατη ἐπικοινωνία, ἡ τηλεπάθεια, ἐπίσης ὑπάρχουν. Θὰ ὑπολογισθῇ μιὰ μέρα λεπτομερέστατα. Καὶ τίποτα δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἐπικοινωνίαι ψυχικαὶ δὲν θὰ ἱδρυθοῦν μεταξὺ τῶν οὐρανίων σωμάτων, μεταξὺ Ἄρεως ἢ Ἀφροδίτης καὶ Γῆς, μεταξὺ τῶν διαφόρων κόσμων τοῦ Οὐρανοῦ

Τὸ ἔργον τοῦτο νομίζω ὅτι ἀπέδειξε ὅτι τὸ πνεῦμα δεσπόζει τοῦ παντός, ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου μορίου μέχρι τῆς ἀνθρωπίνης νοητικότητος. Ἀλλὰ ὁ κόσμος τῆς σκέψεως δὲν εἶναι ὁ κόσμος τῆς ὕλης. Ὁ κόσμος τῆς σκέψεως ἔχει διαφορετικὴ διαμόρφωση. Ὁ ὑλισμὸς εἶναι πλάνη. Ἄλλωστε, αὐτὴ καθ' ἑαυτή, τὶ εἶναι ὕλη; Διαφορὰ καταστάσεως καὶ ὄχι φύσεως ὑπάρχει ἀνάμεσα σ' ἕναν παγετῶνα καὶ σ' ἕνα σύννεφο. Ἡ λέξη ὕλη εἶναι ἁπλῆ λέ-

ξη. Ἡ ἀνάλυσή της φθάνει σὲ φανταστικὲς λεπτότητες. Ἕνα χιλιοστὸ γραμμαρίου ραδίου περιέχει δύο ἑκατομμύρια τρισεκατομμυρίων ἀτόμων! Ποιὸ εἶναι τὸ μέγεθος ἑνὸς ἀτόμου; Καὶ ὅμως τὸ ἄτομο ἀποτελεῖ ὁλόκληρο κόσμο, ὁλόκληρο σύστημα δυνάμεων. Ἡ «ἄυλη» ψυχὴ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ αὐτὴ κόσμος ἀτομικός; Ὕλη καὶ δύναμη συγχέονται. Τὸ ὁρατὸ σύμπαν ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀόρατα στοιχεῖα.

Τὰ πάντα εἶναι πρὸς μελέτην. Ἀλλὰ πόσον ἐλάχιστα εἶναι παρασκευασμένη ἡ ἀνθρωπότης γιὰ τέτοιες μελέτες! Δὲν ζῆ μέσα στὴ σφαῖρα τοῦ πνεύματος. Νὰ πείση κανεὶς ὅλους εἶναι ἀδύνατον. Ἡ ἀνθρωπότης, ἄλλωστε, δὲν εἶναι ἀπολύτως πνευματική. Εἶναι ἀκόμη σχεδὸν βάρβαρη καὶ ζωώδης. Ἐξαιροῦνται δύο ἢ τρεῖς στοὺς χίλιους. Μποροῦμε νὰ βεβαιώσωμε ὅτι κατοικοῦμε πλανήτη κτηνῶν. Εἴμεθα παιδιὰ ἀσυναισθήτως ἄγρια, ποὺ διασκεδάζουν ἀποκεφαλίζοντας μῦγες καὶ φαντάζονται ὅτι ὁ ἄθλιος πόλεμος, ἡ κληρονομία κτηνῶν, εἶναι θείας καταγωγῆς καὶ θὰ διαρκῆ αἰωνίως. Ναί, θὰ διαρκῆ ἐφ' ὅσον θὰ εἴμεθα κτήνη.

Ἀλλὰ πρέπει γι' αὐτὸ ν' ἀπελπιζώμεθα γιὰ τὴν πρόοδο;

Ἡ ἀναλυτικὴ σπουδὴ θὰ εἶναι μακρά, κυρίως γιὰ τὸν ψυχισμό. Ὀφείλομε νὰ ἐπικροτοῦμε κάθε προσπάθεια. Τὶ εἶναι πραγματικὰ ἐξηγημένο; Δὲν σταματοῦμε πάντοτε μπροστὰ σὲ ἐρωτηματικά; Τὸ γεγονὸς ὅμως εἶναι γεγονός. Δὲν μποροῦμε ν' ἀπαλλαγοῦμε ἀπ' αὐτό. Ὁ σκεπτικισμὸς ἐκείνων ποὺ φανατικὰ ἀρνοῦνται μοῦ φαίνεται τόσον ἀλλόκοτος καὶ τόσον παράλογος ὅσον ἐκεῖνος μερικῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι, μολονότι γνωρίζουν τὶς ἀστρονομικὲς ἀλήθειες, τὴν κίνηση τῆς Γῆς, τὴν ἀπειρία τοῦ ἀστρικοῦ συνόλου, ἐξακολουθοῦν νὰ πιστεύουν ὅτι ὁ πλανήτης μας εἶναι τὸ ἠθικὸν κέντρον καὶ ὁ σκοπὸς τῆς δημιουργίας καὶ ὅτι τὸ ἀστρικὸ σύμπαν ἐδημιουργήθηκε χάριν τοῦ πολίτη τῆς ἀστείας αὐτῆς μυρμηκοφωλιᾶς! Ἔτσι σκέπτονται ἐν τούτοις οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς φυσιολόγους, διότι ἡ ψυχὴ δὲν ἀναπηδᾶ κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατομική τους σμίλη...

Δὲν πεθαίναμε, ἀλλὰ οἱ ἐκδηλώσεις τῶν νεκρῶν δὲν ἀποτελοῦν μέρος τῆς ὁμαλῆς μορφῆς τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς φύσεως. Εἶναι ἐξαιρέσεις σπανιώταται. Οἱ δύο κόσμοι εἶναι ἐντελῶς διαφορετικοὶ καὶ τὰ θνητά μας μάτια δὲν βλέπουν τὸν ἄλλον κόσμο. Ἡ ἔρευνα ἀποδεικνύει ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς νεκρους δὲν ἐπανέρχονται καὶ ὅτι οἱ μετὰ τὸν τάφον ἐκδηλώσεις εἶναι ἐξαιρέσεις. Ἀγνοοῦμε τοὺς νόμους οἱ ὁποῖοι διέπουν τὸ σύστημα τοῦ ἠθικοῦ κόσμου. Τὰ πάντα εἶναι πρὸς μελέτην. Σήμερα πρόκειται γιὰ παρατηρήσεις καὶ ὄχι γιὰ πειραματισμούς, διαφορὰ ποὺ δὲν πρέπει νὰ λησμονιέται. Καὶ ἡ ἀδυναμία νὰ διαφωτίσωμε μιὰ μεταψυχικὴ παρατήρηση δὲν μᾶς δίνει τὸ δικαίωμα νὰ ἀρνούμεθα τὴν αὐθεντικότητά της.

Ἂν ἡ ἐπιβίωση τῆς ψυχῆς μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ἐξακριβωθεῖσα

ἀπὸ θετικὲς παρατηρήσεις, παρατηροῦμε ὅμως ὅτι τὰ γεγονότα αὐτὰ εἶναι σπάνια, ἐξαιρετικά, πολλὲς φορὲς ἀκατάληπτα. Ἀλλὰ τὸ πραγματικὸ καθόλου δὲν θίγεται, εἴτε εἶναι κατανοητὸ εἴτε ὄχι, εἴτε ἐξηγεῖται εἴτε δὲν ἐξηγεῖται. Ὑπάρχουν πραγματικὲς ἐκδηλώσεις νεκρῶν, ναὶ ἢ ὄχι; Αὐτὸ εἶναι τὸ ζήτημα. Καὶ ἡ καταφατικὴ ἀπάντηση ἐδόθηκε.

Ὁ ἀόρατος κόσμος μᾶς περιβάλλει, οἱ ἄγνωστες δυνάμεις εἶναι πολυαριθμότερες ἀπὸ τὶς γνωστές, οἱ ἐπιστῆμες βρίσκονται στὴ χαραυγή τους καὶ οἱ γνώσεις μας ἀποτελοῦν νησίδα στὸ μέσον ἀνεξερεύνητου ὠκεανοῦ... Δὲν πρέπει νὰ νομίζωμε ὅτι θὰ ἐπικοινωνήσωμε μὲ τοὺς νεκροὺς κάτω ἀπὸ τοὺς ἴδιους ὅρους ποὺ ἐπικοινωνοῦμε μὲ τοὺς ζῶντες. Ἄλλα ὄντα, ἄλλου κόσμου. Οἱ ἐπικοινωνίες μαζί τους παρουσιάζουν αἰνιγματικὸ χαρακτῆρα.

Ἀλλὰ τὰ μετὰ θάνατον ὄντα ἀπὸ τὶ ἀποτελοῦνται οὐσιαστικῶς, ποῦ διαμένουν, εἶναι εὐτυχισμένα, βρίσκονται σὲ συνάφεια μαζί μας; Ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὴ Γῆ; Εἶναι ἀθάνατα; Μετενσαρκώνονται; Πρέπει πρῶτα νὰ ἀποδειχθῆ ἡ μεταθανάτια ὕπαρξη τῆς ψυχῆς. Ἀφοῦ τοῦτο βεβαιωθῆ, μποροῦμε νὰ ἀποπειραθοῦμε διαφώτιση μερικῶν ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα, μὲ ἐλάχιστες ὅμως ἐλπίδες προσεγγίσεως στὸ ἀπροσέγγιστο.

Ἴσως τὰ ἀνώτερα πνεύματα νὰ μεταφέρωνται ἀμέσως σὲ κόσμους ἄλλους, γιὰ τοὺς ὁποίους τὰ ἔχει προετοιμάσει ἡ τελειότης τους. Ἀλλὰ ποῖος ὁ τρόπος ἐνεργείας ἑνὸς νεκροῦ; Ἕνα πνεῦμα μπορεῖ νὰ ἐνεργῆ ἐπάνω σὲ ἄλλο πνεῦμα ἐξ ἀποστάσεως, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτὴ νὰ μεταμορφώνεται στὸν ἀποδέκτη ἐγκέφαλο σὲ εἰκόνα, ποὺ νὰ φαίνεται σὰν ἐξωτερική. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ τελεία εἰκόνα, τὴν ὁποία βλέπομε μέσα σ' ἕναν καθρέφτη εἶναι πραγματική; Ὅπως εἶναι δεκτὴ ἡ ὑποβολὴ μεταξὺ πνευμάτων ἐνσάρκων, γιατὶ νὰ μὴν ἀποτελῆ ἰδιότητα καὶ τῆς ψυχῆς ποὺ ἀπηλλάγη ἀπὸ τὰ ὑλικὰ δεσμά;

Ποιὰ εἶναι ἡ φύση τῶν φασμάτων; Εἶναι πραγματικά; Ἀλλὰ τὶ εἶναι πραγματικότης; Ἀπαντοῦν: τὸ ἀντικειμενικὸ εἶναι πραγματικότης, τὸ ὑποκειμενικὸ δὲν εἶναι. Ἀπάντηση πολὺ συζητήσιμη. Μιὰ ἐνδιάθετη συναίσθηση μπορεῖ νὰ ἀντιστοιχῆ πρὸς πραγματικότητα ὅταν πρόκειται γιὰ ψυχικὰ γεγονότα. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀντικειμενικὸ εἶναι συζητήσιμο: Ποῦ βρίσκεται ἡ πραγματικότης τοῦ οὐρανίου τόξου, τὸ ὁποῖο βλέπομε, μετροῦμε, ἀναλύομε, φωτογραφοῦμε;

Εἶναι ἁπλὸ φαινόμενο ὀπτικῆς. Ὁ γείτονάς σας βλέπει ἄλλο οὐράνιο τόξο. Ὁ ἀριστερός σας ὀφθαλμὸς δὲν βλέπει τὸ ἴδιο μὲ τὸν δεξιό. Ποῦ λοιπὸν ἡ πραγματικότης τοῦ οὐρανίου τόξου; Ποῦ ἡ πραγματικότης ἑνὸς τοπίου ποὺ διαμορφώνεται ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα σὲ ἕναν ἀντικατοπτρισμό; Ἡ ράβδος, ποὺ βλέπετε σπασμένη μέσα στὸ νερὸ ἀπὸ τὴ διάθλαση, εἶναι ἁπλῆ φαινομενικότης. Ναί, λοιπόν, τὰ φάσματα εἶναι πραγματικά. Ἀλλὰ σὲ τὶ συν-

ίσταται ἡ πραγματικότης τους; Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ παρουσιάζουν μιὰ ὑλοποιηση, διότι φωτογραφοῦνται. Ὑπάρχει λοιπὸν ἐδῶ κάτι ἀνάλογο μὲ παρουσία πραγματική. Ἐκεῖνο ποὺ ὀνομάζομε ὕλη ειναι ἄθροισμα ὁρατὸ ἀτόμων ἀοράτων. Ἕνα σύννεφο σχηματίζεται καὶ ἐξαφανίζεται. Ἡ φωτιὰ κατατρώγει ὄγκον ὕλης καὶ τὸν μετατρέπει σὲ ἀτμοὺς ἀπὸ ἀόρατα ἄτομα. Τὸ προσεχες μέλλον θὰ συμπληρώση τὴ λύση τοῦ προβλήματος.

Τὰ φαινόμενα τῶν κρότων, τῶν κουδουνιῶν, τῶν βημάτων μᾶς φαίνονται ἀσήμαντα. Ὀφείλομε ὅμως, ἄραγε, νὰ φανταζώμεθα τὴ μέλλουσα ζωὴ σύμφωνα μὲ τὶς ἀπόψεις τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Κομφουκίου, τοῦ Σάκια - Μοῦνι (Βούδδα), τοῦ Ἰησοῦ; Ἡ πέραν τοῦ τάφου ζωὴ πρέπει νὰ μᾶς παρουσιάζεται σὰν κόσμος εὐγενῶν πνευμάτων; Οἱ ἄνθρωποι διαφέρουν, ἄραγε, πολὺ τὴν ἑπόμενη ἡμέρα τοῦ θανατου, ἀπὸ ὅ,τι ἦσαν τὴν προηγούμενη; Οὐδεμία μαρτυρία ὑπάρχει ὅτι οἱ νεκροὶ εἶναι ἀνώτεροι τῶν ζώντων. Τὶ θὰ γίνουν μετὰ τὸν θάνατο ὅσοι σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ ἐμόχθησαν πῶς θὰ θρέψουν τὸ σῶμα τους, οἱ φλυαροῦντες μέθυσοι καὶ τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων ποὺ ποτὲ δὲν ἐσκέφθησαν τίποτα καὶ τῶν ὁποίων ὁ ὁρίζων κλείνεται μέσα σ' ἕνα κέλυφος καρυδιοῦ; Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἀμαθεῖς, τὰ ὄντα τὰ ἀνωφελῆ ἢ ἐπιβλαβῆ; Οἱ πνευματικὲς καὶ ἠθικὲς μηδαμινότητες, ποὺ παρέμειναν τυφλὲς στὴν ἐξέλιξη καὶ στὶς ἰλιγγιώδεις κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης;... Ὑπάρχουν ψυχὲς ζώων ἀνώτερες μερικῶν ἀνθρώπων.

Μία ἀγνώστου χρόνου πλάνη, που διαβιβάστηκε μὲ τὰ ἀλλεπαλληλα θρησκεύματα, διαμόρφωσε τὴ γνώμη ὅτι οἱ ψυχές, με τὴν ἁπλῆ ἀπαλλαγή τους ἀπὸ τὸ σῶμα, γίνονται ἀπολύτως ἰδεώδη καὶ ἁγνὰ πνεύματα. Ἐγκαταλείποντας τὴν γήϊνη ζωὴ ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ δὲν γίνεται ἀγγελική. Ὁ ἀμαθὴς δὲν μπορεῖ νὰ κατακτήση μιὰ ἐπιστήμη ποὺ δὲν ἔμαθε, οὔτε ὁ ἠλίθιος νὰ γίνη ἔξυπνος. Ἡ γκιλοτίνα δὲν μεταβάλλει ἕναν ληστὴ σὲ ἅγιο. Μποροῦμε ἀπ' αὐτὰ νὰ συμπεράνωμε ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ τους νεκροὺς δὲν εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς περισσότερους ζωντανούς

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι γύρω μας ὑπάρχουν πνευματικὲς δυνάμεις. Ὅταν σὲ πνευματιστικὲς συνεδριάσεις ζητοῦμε νὰ μᾶς ἐγγισουν τὸ χέρι ἢ τὸ μέτωπο, αἰσθανόμεθα τὴν ἐπαφή. Ὁ ψυχικὸς κόσμος, τὸν ὁποῖον ζητοῦμε νὰ ἀποκαλύψωμε, εἶναι ἄπειρος καὶ ἀπεριόριστος.

Γιὰ τὴν κατάσταση τῆς ψυχῆς μετα θάνατον, γιὰ τὴ μέλλουσα ζωή, ἔγιναν πολλὲς ὑποθεσεις. Ἀπὸ τοὺς Ἀρείους τῆς ἐποχῆς τοῦ Ραμᾶ, ἀπὸ τοὺς Ἀσιάτες τοῦ Ζωροάστρου, ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Ἡσιόδου, τοῦ Πυθαγόρα, τοῦ Πλάτωνος, ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους τῶν φαραωνιτικῶν ὑπογείων, ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους τοῦ Μωϋσῆ, ἀπὸ τοὺς Ἰνδοὺς τοῦ Βούδδα, ἀπὸ τοὺς Δρυΐδες τῆς Γαλατίας, ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν Εὐαγγελιστῶν, ἀπὸ τοῦ Μωάμεθ καὶ τοῦ Κορανίου, μέχρι τοῦ Σβέντεμποργκ, τῶν πνευματι-

στῶν, τῶν θεοσοφιστῶν, τῶν ἐπιστημόνων τοῦ 19ου καὶ τοῦ 20οῦ αἰῶνος διεμορφώθησαν φαντασμαγορικὰ ἀνεξερεύνητα σύμπαντα, στὰ σκότη τῶν ὁποίων εἶναι ἀδύνατον νὰ διαχυθῆ τὸ ἐλάχιστο φῶς.

Οἱ ἀναλυτικοὶ ἐρευνηταὶ ἀριθμοῦν πεντηκοντάδα θρησκευτικῶν συστημάτων, ποὺ δὲν συμφωνοῦν μεταξύ τους σχετικὰ μὲ τὴ μορφὴ ποὺ ἔχει ἡ μέλλουσα ζωή. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ὁ ἄνθρωπος πιστεύει μόνον ἐκεῖνα γιὰ τὰ ὁποῖα πραγματικὰ ἐπείσθη, ἐκτὸς τῶν φαντασιοπλήκτων καὶ τῶν φανατικῶν. Τὸ ζήτημα ὅμως τοῦ τόπου δὲν ἔχει καμμιὰ θέση προκειμένου περὶ ψυχῶν. Τὸ πνεῦμα δὲν κατέχει χῶρο. Ὁμολογοῦμε ὅτι εἶναι ἀδύνατο νὰ φαντασθοῦμε διαμόρφωση ξένη πρὸς τὰ αἰσθητήριά μας. Εἶναι σχεδὸν ἀδύνατο ν' ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὶς γήϊνες ἀντιλήψεις σχετικὰ μὲ τὸ διάστημα καὶ τὸν χρόνο. Ἡ ψυχὴ ὅμως χειραφετεῖται ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου.

Τὶ σημαίνει ἡ ἔκφραση «εἶναι στὸν οὐρανό»; Τὰ πάντα στὸν οὐρανὸ βρίσκονται. Καὶ τὶ εἶναι οὐρανός; Ὁλόκληρη ἡ ἔκταση. Οἱ θρησκευτικὲς παραδόσεις ὅλων τῶν αἰώνων εἶναι ἀντίθετες πρὸς τὴν πραγματικότητα, τὴν τόσο ἄγνωστη. Ἡ βάση τοῦ «Συμβόλου τῆς Πίστεως» εἶναι ἡ ἀνάσταση τῶν σωμάτων. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀναβίωση εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὴ λογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια, τὴν ἀναντίρρητη πλέον.

Ἡ ὑπέργεια ζωὴ ἐξελίσσεται σὲ συνθῆκες ἐντελῶς διαφορετικὲς ἀπὸ τὴν ἐπίγεια. Ὅλες οἱ θρησκεῖες ζητοῦν τὴν αἰώνια γαλήνη γιὰ τοὺς θνήσκοντες. Ἀλλ' ἡ ἀκινησία τῆς Νιρβάνα δὲν ὑπάρχει. Τὸ σύμπαν εἶναι δυναμισμὸς ποὺ τὸν δεσπόζει τὸ πνεῦμα.

Τὰ ἄτομα ποὺ συνιστοῦν τὴ φαινομενικὴ ὕλη ὑπακούουν στὴν αένναη κίνηση τοῦ ἀπείρου. Ὁ Θεὸς — ὁ Ἀνεπίγνωστος — διέπει τὸ πᾶν, ἀπὸ τὸ ἀπείρως μεγάλο μέχρι τὸ ἀπείρως μικρό. Ἡ μέλλουσα ζωὴ ἀποτελεῖ μέρος αὐτοῦ τοῦ συνόλου. Μέλλουσα σχετικῶς πρὸς τὴν παροῦσα, ποὺ ὑπῆρξε «παρελθὸν» καὶ θὰ γίνη «μέλλον». Καὶ ὁ ὁρισμὸς «μέλλουσα» δὲν εἶναι πολὺ σαφής. Μόνον αἰώνιο παρὸν ὑπάρχει.

Στὴν αἰωνιότητα ὁ χρόνος δὲν ὑφίσταται. Ἐδημιουργήθη γιὰ μᾶς σχετικὰ μὲ τὶς κινήσεις τῆς Γῆς. Ἐφ' ὅσον ὁ χρόνος δὲν ὑπάρχει πραγματικά, τὸ μέλλον ὅπως τὸ παρελθὸν ἀποτελοῦν παρόν. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ πρόβλεψη τῶν μελλόντων. Ὅ,τι ἀπομένει ἀπὸ μᾶς μετὰ θάνατον, ἡ ψυχή, τὸ πνεῦμα, ἡ ψυχικὴ ὀντότης, ὁποια κι' ἂν εἶναι ἡ ὀνομασία ἢ ἡ φυσικὴ ὑπόσταση, παύει ν' ἀνήκη στὸν χρόνο, ὅπως τὸν ἐννοοῦμε στὴ ζωή. Τὸ χθὲς καὶ τὸ αὔριο εἶναι σήμερα. Ὑπάρχει ἐν τούτοις συνέχεια. Ὅ,τι ὀνομάζομε ἐπιβίωση ψυχῆς δὲν πρέπει νὰ τὸ ἐννοοῦμε σὰν ἁπλῆ διατήρηση ἀδιάφθορου ψυχικοῦ ἀτόμου, ποὺ δὲν ἔχει συναίσθηση τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ μὲ συνδιατηρούμενη ταυτότητα καὶ μνήμη. Ἡ ψυχὴ εἶ-

ναι ὑπόσταση ἀόρατη καὶ ξένη πρὸς τὶς συνθῆκες τῆς φυσικῆς μας ἀντιλήψεως.

Χρόνος καὶ ἀπόσταση, λοιπόν, δὲν ὑπάρχουν ὅπως τὰ ἀντιλαμβανόμεθα. Μόνον ἄπειρον καὶ αἰωνιότης. Τὸ διάστημα και ὁ χρόνος πολλὲς φορὲς συγχέονται.

Οἱ ψυχὲς περιβάλλονται ἀπὸ μορφή; Τί εἶναι τὸ «πνευματικο σῶμα» τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τὸ «ἀστρικὸ σῶμα» τῶν θεοσόφων, τὸ «αἰθέριον σῶμα» τῶν ἀποκρυφιστῶν; Ὑπάρχουν βεβαιωμένα τρια στοιχεῖα στὸ ἀνθρώπινον ὄν: ἡ διανοουμένη ψυχή, τὸ διπλὸ ρευστὸ καὶ τὸ φυσικὸ σῶμα. Τὸ ρευστὸ βρίσκεται στὴν ὑπηρεσία τῆς ψυχῆς. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος ἐμελετήθη ἀπὸ τὸν Ράϊσενμπάχ, μὲ τὸ ὄνομα Ὄδ (ὀδικόν), λέξη σανσκριτικὴ ποὺ σημαίνει «ἐκεῖνο ποὺ πανταχοῦ εἰσχωρεῖ». Δὲν εἶναι ὅμως ὁ αἰθήρ. Τὸ ὀδικὸν σῶμα εἶναι τὸ ἄουρα (ἡ αὔρα) τῶν ἀποκρυφιστῶν, ἀνθρώπινη ἀτμόσφαιρα ὁρατὴ ἀπὸ ὑπερευαίσθητους ὀφθαλμους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ συνήθεις ἔπειτα ἀπὸ κατάλληλη προπαρασκευή. Τὸ ρευστὸ αὐτὸ φαίνεται νὰ ἐπιδρᾶ σὲ πολλὲς μεταθανάτιες ἐκδηλώσεις. Ἐπιζῆ ἀπὸ τὴ μοριακὴ ἀποσύνθεση.

Ὁ Κάρολος ντὲ Πρὲλ (1839 - 1899), βαυαρὸς σοφὸς γαλλικῆς καταγωγῆς, ἔπειτα ἀπὸ μακρὲς ἔρευνες, ἔβγαλε τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι καθαρὸ πνεῦμα, ἀλλὰ πνεῦμα συνδεόμενο πρὸς σῶμα ἐξωτικό, σῶμα αἰθερῶδες, ὀδικόν, ποὺ δρᾶ στις ἐκδηλώσεις τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ τοῦ πνευματισμοῦ. Καὶ τὸ ἀστροειδὲς αὐτὸ σῶμα πρέπει νὰ ὑφίσταται καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς, ὅπως μετὰ θάνατον.

Ἀλλ' ἂν ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ ἐπιζῆ ἀπὸ τὸν φυσικὸ ὀργανισμό, συγχρόνως ὑπάρχει καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτόν. Ἡ ριζικὴ ἀντίρρηση σ' αὐτὸ εἶναι ὅτι δὲν ἐνθυμούμεθα τίποτε ἀπὸ τὸ παρελθόν. Ἀλλὰ δὲν στηρίζεται, διότι καθένας ἀπὸ μᾶς γεννιέται μὲ ἀτομικὲς ἰδιοτητες, οἱ ὁποῖες δὲν ὀφείλονται στὴν κληρονομικότητα καὶ ἐξ ἄλλου, μερικοὶ ἄνθρωποι διατηροῦν μερικὲς ἀόριστες ἀναμνήσεις ἀγνώστου παρελθόντος.

Ἡ αἰωνία ζωὴ δὲν μπορεῖ νὰ νοηθῆ παρὰ μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐπανενσαρκώσεως, ποὺ διεκήρυξε ὁ Πυθαγόρας, ὁ Ὠριγένης καὶ τόσοι ἄλλοι φιλόσοφοι. Στὴν ἀπόλυτη ἐπιστημονικὴ μας ἄγνοια γιὰ τοὺς ὅρους τῆς ὑπεργήϊνης ζωῆς, μόνον ὑποθέσεις μποροῦμε νὰ ἔχωμε γι' αὐτήν.

Γνωρίζομε ὅτι ἡ ψυχὴ ἐπιζῆ. Ἑπομένως δεχόμεθα καὶ τὴν προΰπαρξη. Ἡ γήινη ζωὴ εἶναι ἁπλὴ φάση στὴ ζωὴ τοῦ πνεύματος. Τα ἐπιχειρήματα γιὰ τὴν προΰπαρξη εἶναι ἀναμφισβήτητα. Πρῶτα - πρῶτα ἡ ἀνισότης τῶν ὄντων εὐθὺς μόλις γεννηθοῦν, ἀνισότης πνευματικὴ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδοθῆ στὴν κληρονομικότητα, ἡ ἰδιοφυΐα γιὰ ἐπιστῆμες ἢ τέχνες, ὡρισμένες πεποιθήσεις ἢ κλίσεις, οἱ ὁποῖες ἀσφαλῶς ὀφείλονται σὲ προΰπαρξη. Ἄλλο ἐπιχείρημα εἶναι ἀκαθόριστες ἀναμνήσεις γιὰ κάτι ποὺ ἔχομε ἴδει

ἢ ἀκούσει. Οἱ προηγούμενες ὑπάρξεις μας παρεσκεύασαν τὴν παροῦσα ζωή μας. Ἡ παροῦσα ζωή μας παρασκευάζει τὶς μελλοντικές μας ὑπάρξεις.

Ἡ ψυχὴ ποὺ ἐνσαρκώνεται φέρνει μαζί της τὶς εἰδικότητες ποὺ προέρχονται ἀπὸ προηγούμενες γνώσεις. Ἔτσι ἐξηγοῦνται τὰ παιδιὰ - θαύματα ὅπως ὁ Πίκο ντὲ λὰ Μιράνδολα, ὁ Πασκάλ, ὁ Μόζαρτ, ὁ Σαὶν Σάνς. Οἱ γονεῖς δίνουν στὰ τέκνα τους τὴ φυσικὴ ζωή, ὄχι τὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ δύναμη.

Ἀντέτειναν μερικοὶ ὅτι, ἂν ἡ ἐπανενσάρκωση εἶναι φυσικὸς νόμος, οἱ ἐπικοινωνίες μὲ τοὺς νεκροὺς εἶναι ἀδύνατες. Μποροῦμε ν' ἀπαντήσωμε ὅτι, πράγματι, οἱ ἐπικοινωνίες αὐτὲς εἶναι σπάνιες, ἀλλὰ οἱ ἐπανενσαρκώσεις δὲν εἶναι ἄμεσες. Οἱ ἔρευνές μας ἔχουν σὰν συνέπεια τὴν πλήρη μεταμόρφωση τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν ἀντιλήψεων γιὰ τὴ μέλλουσα ζωή. Οἱ ἐπικοινωνοῦντες νεκροὶ δὲν μιλοῦν οὔτε γιὰ παράδεισο, οὔτε γιὰ κόλαση, οὔτε γιὰ ἰσλαμικοὺς κήπους, οὔτε γιὰ ἑλληνικὰ Ἠλύσια Πεδία, οὔτε γιὰ Ἰνδικὴ Νιρβάνα. Βρισκόμεθα μπροστὰ σὲ πνευματικὴ κίνηση, ἡ ὁποία προορίζεται νὰ ἀνατρέψη τὴν ἀνθρώπινη νοοτροπία.

Ἀπὸ ἄποψη φιλοσοφικὴ καὶ θρησκευτική, ἂς παραμείνωμε πυθαγόρειοι, ἐπιστρέφοντας κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα, μὲ τὶς σύγχρονές μας ἀστρονομικὲς γνώσεις.

Καθωρισμένη ἢ ὄχι, ἡ πεποίθηση γιὰ μέλλουσα ζωὴ δεσπόζει ὅλων τῶν ἐθνῶν, παρ' ὅλες τὶς ἀβεβαιότητες καὶ τὶς ἀρνήσεις. Μὲ ὁποιαδήποτε μορφὴ ἡ ἀθανασία ἐκδηλώνεται στὶς ἀνθρώπινες ἐλπίδες, σήμερα ὅπως καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν Δρυΐδῶν. Οἱ ἐπαναστάσεις δὲν μετέβαλαν τίποτε. Ὁ Ροβεσπιέρος προήδρευε κατὰ τὴν ἑορτὴ τοῦ «Ὑπερτάτου Ὄντος».

Ἀπὸ ὕπαρξη σὲ ὕπαρξη, ἡ ψυχικὴ ζωὴ μᾶς ἀνυψώνει σὲ προοδευτικὴ ἐξέλιξη. Καθένας ἀπὸ μᾶς ὑπῆρξε μεταλλικός, φυτικός, ζωϊκός, πρὶν γίνη ἄνθρωπος, καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀποτελεῖ τὸ τέρμα. Βρισκόμεθα ἀκόμη πολὺ χαμηλά.

Ἡ μεταθανάτια ζωή μας θὰ εἶναι ὅπως θὰ τὴν παρασκευάσωμε. Εἴμεθα ὅπως αὐτοδιαμορφούμεθα. Τὸ κάρμα τῶν Θεοσοφιστῶν εἶναι πραγματικότης. Τὰ πλάσματα ποὺ ζοῦν μόνον γιὰ τὴν ὕλη, δὲν θὰ ἀπολαύσουν τὶς ἡδονὲς τοῦ πνεύματος. Οἱ φιλήδονοι θὰ βραδύνουν νὰ ἐξελιχθοῦν. Ἡ πνευματικὴ πρόοδος δὲν εἶναι γιὰ ὅλους ἡ ἴδια. Οἱ ἐπανενσαρκώσεις συνδέονται πρὸς τὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ χαρίσματα. Κανεὶς λόγος δὲν ὑπάρχει γιὰ νὰ θεωρήσωμε σὰν εἰδικὸ προνόμιο τοῦ πλανήτου μας τὶς μετενσαρκώσεις. Οὔτε εἶναι ἀντιεπιστημονικὸ νὰ ἀποδοθῆ στὴν ψυχικὴ μονάδα ἡ δύναμη νὰ ταξιδεύη ἀνάμεσα στὶς ἀπέραντες οὐράνιες ἐκτάσεις καὶ νὰ μεταβιβάζεται ἀπὸ ἄστρο σὲ ἄστρο. Κατὰ τὶς μαγνητικὲς θύελλες τῆς ἡλιακῆς φωτοσφαίρας, οἱ ἠλεκτρικὲς ἀκτινοβολίες τοῦ Ἡλίου φθάνουν σ' ἐμᾶς ἐξ ἀποστάσεως 150 ἑκατομμυρίων χι-

λιομέτρων καὶ συγκινοῦν τὴν μαγνητικὴ βελόνη καὶ προξενοῦν διαταράξεις στὸν γήινο μαγνητισμό.

Ἐπειδὴ ἡ τηλεπάθεια ὑπάρχει ἀνάμεσα σὲ νεκροὺς καὶ ζωντανούς, δὲν ἀπαγορεύεται στοὺς ἀστρονόμους νὰ ἐλπίζουν ὅτι ἴσως δὲν εἶναι μακριὰ ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ἐπικοινωνίες ψυχικὲς θὰ μπορέσουν νὰ ἐγκατασταθοῦν μεταξὺ ἑνὸς πλανήτου τοῦ συστήματός μας καὶ τῆς Γῆς. Τὸ διάστημα δὲν ὑπολογίζεται στὴν τηλεπάθεια.

Τὰ συμπεράσματα στὰ ὁποῖα κατελήξαμε εἶναι ἀποτέλεσμα προσωπικῆς ἐργασίας, ἐλεύθερης καὶ ἀνεπηρέαστης, χωρὶς σύνδεσμο πρὸς καμμιὰ πίστη, πρὸς κανένα θρησκευτικὸ σύστημα.

Εἶναι ἄξιο παρατηρήσεως, ἀπὸ ἐπιστημονικὴ ἄποψη, ὅτι οἱ παρατηρήσεις μας συμπίπτουν μὲ τὰ διδάγματα τοῦ ἀποκρυφισμοῦ, μὲ τὶς ἐσωτερικὲς παραδόσεις τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Χαλδαίας, τῆς Περσίας, τῆς Ἑλλάδος, τῶν Ἑβραίων, τῶν Ἐσσαίων, τῶν Καββαλιστῶν καὶ τῶν Ἑρμητιστῶν τοῦ μεσαίωνος. Βρίσκομε τὰ πλεῖστα τῶν θεμάτων μας, τὴ διπλὴ ὅραση, τὶς τηλεπαθητικὲς μεταβιβάσεις, τὶς μεταθανάτιες ἐκδηλώσεις, τὶς ὀπτασίες, στὴ «Βίβλο τῶν νεκρῶν», στὴ «Ρὶγκ - Βέδα», στὴ «Ζὲνὸ - Ἀβέστα», στὸ βουδδικὸ «Τριπιτάκα», στὴ «Μάχα - Βαράτα» στοὺς «Νόμους τοῦ Μανοῦ», στὴ «Βίβλο». Πρέπει νὰ ἐκπληττώμεθα λιγώτερο ἀπὸ τὸν συσχετισμὸ δύο ἐκδοχῶν τῆς ἴδιας ἀληθείας, σὲ ἀποστάσεις πολλῶν χιλιετηρίδων καὶ μὲ μεθόδους διαφορετικές, ἀπὸ ὅσο ἐξεπλάγη ὁ πρῶτος Ἰησουΐτης, ποὺ ἔφθασε στὴν Κίνα σὰν ἱεραπόστολος καὶ ἀντελήφθη ὅτι ὁ μῦθος τοῦ Θείου Βρέφους, ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ παρθένον, διδασκόταν ἐκεῖ πρὶν πέντε χιλιάδες χρόνια.

Ἐπιστρέφομε μήπως, κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα, στὰ δόγματα ποὺ κηρύχθηκαν πρὶν ἀπὸ ἑπτὰ χιλιάδες χρόνια; Καὶ ναὶ καὶ ὄχι. Ναί, ἀπὸ τὴν ἄποψη ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζαν πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅσα γενικῶς φανταζόμεθα. Ὄχι, ἀπὸ τὴν ἄποψη ὅτι οἱ σύγχρονες ἐπιστημονικὲς μέθοδοι μᾶς παρέχουν μιὰ πρακτικὴ ἐπιβεβαίωση καὶ μιὰ ἀρχὴ ἑρμηνείας.

. . . .

Ἡ ψυχὴ εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸν ὑλικὸ ὀργανισμὸ καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ζῆ μετὰ τὸν θάνατο.

Βεβαίως, ἀπέχομε πολὺ ἀπὸ τὸ νὰ γνωρίζωμε τὰ πάντα.

Δυσκολίες, σκοτάδια, φαινόμενα ἀκατανόητα, παραμένουν ἄλυτα γιὰ τὶς ἀνθρώπινες ἰδιότητες.

Μᾶς περιβάλλει ἄγνωστο χωρὶς ὅρια. Δὲν συλλαμβάνομε τὴν πραγματικότητα. Ἂν τὴν πλησιάζωμε λιγάκι, ἂς εἴμαστε εὐχαριστημένοι. Ἀντὶ τοῦ ὕπνου τῆς νύχτας, ξυπνᾶμε πρὶν ἀπὸ τὴ χαραυγή.

Οὐδεὶς θνητὸς κατόρθωσε μέχρι σήμερα νὰ ἀνασηκώση τὸν

πέπλο τῆς Ἴσιδος. Δὲν τολμῶ νὰ ἰσχυρισθῶ ὅτι ἔλυσα τὸ ἀπέραντο πρόβλημα. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι ἡ ἐργασία αὐτὴ δὲν θὰ παραμείνη στείρα.

Ἐκαθάρισα τὸ γήπεδο καὶ ἄνοιξα τὸν δρόμο τῆς νέας ἐπιστήμης. Τὸ μέλλον θὰ κρίνη γιὰ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς προσπάθειας.

Ἐθέσαμε σὲ ἐφαρμογὴ τὴν πρόκληση τοῦ Ἰησοῦ:

«Ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε».

Ὁποιεσδήποτε καὶ ἂν ἀποδειχθοῦν αἱ πρόοδοι τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ μέλλοντος, τὸ δόγμα μας συνοψίζεται στὸν ὁρισμό:

Τὸ σῶμα παρέρχεται. Ἡ ψυχὴ ζῇ στὸ ἄπειρο καὶ στὴν αἰωνιότητα.

★

ΘΑΝΟΣ ΚΙΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εἰς μνήμην

Δὲν πέθαναν τ' ἀγάλματα
οἱ ἀρχαῖοι ναοὶ
τὰ λιτὰ τὰ μάρμαρα
οἱ Νηρηίδες, οἱ Δρυάδες.

Δὲν πέθανε τὸ Πάνθεο
τοῦ Ὀλύμπου
κι οἱ ἐννιὰ Μοῦσες.
Ἐμεῖς δὲν ζοῦμε.

(Τρίμορφο, 1976)

ΤΑΚΗΣ ΑΝΘΗΛΗΣ

Ἀρχὴ καὶ τέλος

Ὅταν Θεέ μου
δὲν θὰ ὑπάρχουν
σύνορα
καὶ ἡ γῆ
θἆναι μιὰ μεγάλη
πατρίδα.
Ὅταν θὰ μιλᾶμε
ὅλοι μιὰ γλῶσσα
καὶ θἄχει
γεμίσει ἀπ' ἀγάπη
ἡ γῆ σου.
Τότε ἀφάνισέ μας
καὶ ξαναφτιάξε μας
ἀπ' τὴν ἀρχή.

(Μικρὲς φωτιὲς στὸν ἥλιο, Ἀθῆναι, 1956)

ΛΑΪΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ βραδυνῆς

Η ΘΕΟΣΟΦΙΑ

Μάθημα τοῦ ἄλλοτε Διευθυντοῦ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς ΔΙΟΝ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ (25-26-27 Φεβρ. 1947).

2ον Μέρος

Τὰ διδάγματα τῆς Ἀλεξανδρινῆς σχολῆς, ἠκολούθησαν πλεῖστοι ὅσοι φιλόσοφοι, οἱ ὁποῖοι περιέλαβον εἰς τὰ συστήματά των οὐκ ὀλίγας θεοσοφικὰς δοξασίας. Τούτων κατὰ πρῶτον ἀναφέρομεν τοὺς Ἕγελον καὶ Σπινόζαν, οἵτινες ἐδίδαξαν ὅτι ὁ κόσμος εἶναι προϊὸν ἐξελίξεως τῆς θείας φύσεως.

Κατ' αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἑνότητος, ἡ συνδέουσα ὅλα τὰ ὄντα, ἡ πηγὴ πάσης ὑπάρξεως.

Ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν δύο αὐτῶν φιλοσόφων ἐβάδισαν ἕτεροι δύο: ὁ Ἔκχαρτ καὶ ὁ Μπαῖμε.

Ὁ πρῶτος ὑπέλαβε τὸν Θεόν, ὡς τὴν οὐσίαν τῆς δυναμικότητος ὅλων τῶν πραγμάτων καὶ ἐδίδαξεν ὅτι πάντα τὰ ὄντα τείνουν νὰ ἐξομοιωθοῦν πρὸς τὴν οὐσίαν αὐτήν, διότι ὁ Θεὸς ὑπάρχει ἐντὸς τῶν ἐμψύχων καὶ ἀψύχων ὑπάρξεων.

Ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν ὑπῆρχεν ἐντὸς ὅλων τῶν πραγμάτων, ἡ Φύσις θὰ ἐστερεῖτο δράσεως καὶ ἐπιθυμίας.

«Ἐὰν ἐντὸς τοῦ ποτοῦ δὲν ὑπῆρχεν ὁ Θεός, ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ὠρέγετο αὐτοῦ, ὅσην δίψαν καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ᾐσθάνετο.

Ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται ἐν τῷ Θεῷ καὶ ὁ Θεὸς γεννᾶται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

Ἡ φύσις τοῦ πατρὸς εἶναι τὸ νὰ γεννᾷ τὸν υἱόν, τοῦ δὲ υἱοῦ τὸ νὰ γεννᾶται καὶ νὰ γεννῶμαι ἐγὼ ἐν αὐτῷ. Τοῦ δὲ πνεύματος το νὰ φλέγωμαι ἐν αὐτῷ καὶ νὰ μεταβάλλωμαι εἰς καθαρὰν ἀγάπην».

Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ Ἔκχαρτ ἐπίστευσεν ὅτι ἐν τῇ οὐσίᾳ, τὴν ὁποίαν ἀπεκάλει Θεόν, ὑπάρχουν τρία πρόσωπα, νοούμενα ὡς στάδια μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὑπάρξεως.

Ἡ αἰωνία γενεὰ τοῦ υἱοῦ, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν αἰωνίαν δημιουργίαν τοῦ κόσμου. Αἱ αἰσθήσεις καὶ τὰ φαινόμενα δὲν δύ-

νανται νὰ νοηθοῦν ἀνεξάρτητα τοῦ Θεοῦ, διότι ἄνευ αὐτοῦ δὲν ὑφίστανται τὰ πράγματα· ὑπάρχουν μόνον διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτοῖς καὶ ὁ σκοπὸς τῆς δημιουργίας, ὅπως καὶ ἡ ἀρχή της εἶναι ἡ ἀνάπαυσις τῆς Θεότητος.

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις, ὡς μικρόκοσμος περιλαμβάνει τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, προσπαθεῖ διὰ τῆς ἀπαρνήσεως τοῦ ἑαυτοῦ της ἢ αὐτομηδενίσεως, νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνέκφραστον ἕνωσιν πρὸς τὴν Θεότητα, ἡ ὁποία, ὡς ἄβυσσος παρὰ τῷ Μπαίμε ἐμφανίζεται. Ἡ ἄβυσσος αὕτη εἶναι τὸ αἰώνιον μηδέν, ἡ ἄϋλος ἡσυχία. Αὕτη εἶναι ἡ αἰωνία φύσις, τὸ μέγα μυστήριον, ὅπερ εἶναι, ὅπως ἡ ὀργὴ εἰς τὴν ἀγάπην, τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς καὶ γενικῶς τὸ ἀρνητικὸν εἰς τὸ θετικόν.

Κατὰ τὸν Μπαῖμε, πάντα τὰ ὄντα εἶναι ἀγαθά, ἅμα καὶ κακά, ὡς δὲ τὸ ἀγαθόν, οὕτω καὶ τὸ κακόν, προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ, διότι ἐν ἀρχῇ τὸ πᾶν ἐμφανίζεται ἐν τῇ ἀντιθέσει του καὶ κατὰ συνέπειαν ὁ Θεὸς θὰ ἔμενεν ἄγνωστος, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ ἡ ἀντίθεσις δηλ. τὸ κακόν.

Ὁ Μπαῖμε εἰς τὴν ἄβυσσόν του εἶδεν ἐκδηλουμένην τὴν αἰωνίαν βούλησιν εἰς ἑπτὰ δυνάμεις, διῃρημένας εἰς δύο τρίγωνα, τῶν ὁποίων τὸ κατώτερον περιλαμβάνει τὴν ἕλξιν, ὤθησιν καὶ ἐνέργειαν, τὸ δὲ ἀνώτερον τὸ φῶς, τὸν ἦχον καὶ τὴν ὀντότητα. Τὰ δύο αὐτὰ τρίγωνα γεφυροῦνται διὰ τῆς λάμψεως τοῦ πυρός. Περαιτέρω ὁ αὐτὸς φιλόσοφος ἀναπτύσσει ὡς ἑξῆς τὸ Θεοσοφικόν του σύστημα:

«Ὡς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, γράφει, κυριαρχεῖ τοῦ ὅλου σώματος καὶ ἐκπληροῖ τὸν ὅλον ἄνθρωπον, οὕτω πληροῖ καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα ὁλόκληρον τὴν φύσιν. Εἶναι ἡ καρδία τῆς φύσεως καὶ ἐκφαίνεται εἰς ὅλας τὰς καλὰς ἰδιότητας τῶν ὄντων. Οἱ ἄνθρωποι ἐδημιουργήθησαν ἐκ τῆς φύσεως τῶν ἀστέρων καὶ τῶν στοιχείων, ὁ δὲ δημιουργὸς Θεὸς κυριαρχεῖ ἐν πᾶσιν ὡς ὁ χυμὸς δι' ὁλοκλήρου τοῦ δένδρου. Καθὼς τὰ ἄνθη ἵστανται ὅλα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ αὔξουσι τὸ ἓν παρὰ τὸ ἄλλο καὶ οὐδὲν ἐξ αὐτῶν δάκνει τὸ ἄλλο, χάριν τοῦ χρώματος ἢ ἀρώματος, ἀλλ' ἀφίνουν τὴν γῆν καὶ τὸν ἥλιον, τὴν βροχὴν καὶ τὸν ἄνεμον, τὴν θερμότητα καὶ τὸ ψῦχος νὰ κάμνουν ὅ,τι θέλουν μαζύ των, αὔξοντα ἕκαστον κατὰ τὴν ἰδίαν των φύσιν, τοῦτο ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ».

★

Ἐκ τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων δύο ἀξίζει νὰ μνημονευθοῦν: Θεόφιλος ὁ Καΐρης καὶ Βράϊλας Ἀρμένης. Ὁ πρῶτος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ ἱδρυτὴς τῆς νεωτέρας θεοσοφίας, διότι ἐν Ἀγγλίᾳ εὑρισκόμενος πολὺ πρὸ τῆς Μπλαβάτσκυ συνέστησε τὸ 1833 τὸν ἐν Λονδίνῳ «Ἑλληνικὸν σύλλογον τῆς Θεοσοφίας» ἐν συνερ-

γασίᾳ μετὰ τῶν ἐκεῖ ἐγκατεστημένων ὁμογενῶν Γεωργίου καὶ Λασκάρεως Λασκαρίδου καὶ τοῦ Κασσαβέτη.

Ὁ Καΐρης τὴν θεοσοφίαν ἀπεκάλει καὶ Θεοσέβειαν, ὑπεδήλου δὲ δι' αὐτῆς τὴν ἐπιστήμην τῆς φύσεως, ἡ ὁποία ἀπορρέει ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας αὐτοῦ, ἦτο τὸ ὑπέρτατον ὄν, τὸ πανταχοῦ παρὸν καὶ διέπον τὰς δυνάμεις τοῦ Σύμπαντος, ὅπερ ἀποκαλύπτεται εἰς πάντα λογικὸν ἄνθρωπον, ἐπιχειροῦντα νὰ ἐρευνήσῃ τὰ καθ' ἑαυτόν.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος γνωρίσῃ τὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι, τότε θὰ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τοὺς νόμους, τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς δυνάμεις, αἵτινες διέπουν τὸν κόσμον.

Θεὸς λοιπόν, Κόσμος καὶ Ἄνθρωπος, εἶναι αἱ τρεῖς λέξεις εἰς τὰς ὁποίας συνοψίζεται ἡ διδασκαλία τοῦ Καΐρη, ἡ ἀσχολουμένη περὶ τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς περὶ τὸ κρίνειν καὶ διανοεῖσθαι ἐλευθερίας, ἥν ὁ ἱδρυτὴς τῆς Θεοσεβείας, ἐθεώρει σύμφυτον πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Τέλος ἡ θεοσέβεια ἀρνεῖται πᾶσαν ὑπερφυσικὴν ἀποκάλυψιν ἐπὶ τῆς φυσικῆς ἀποκαλύψεως καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

★

Εἴκοσι περίπου ἔτη μετὰ τὸν Καΐρην, ἀνεφάνη ὁ Βράϊλας Ἀρμένης, ὅστις τὴν θεοσοφίαν ἐθεώρησεν ὡς ἀπαραίτητον κλάδον τῆς φιλοσοφίας.

Κατὰ τὸν Βράϊλαν Θεοσοφία εἶναι ἡ διὰ τῶν νοητικῶν δυνάμεων μελέτη τῆς θείας φύσεως. Οὐδὲν δὲ μέρος τῆς φιλοσοφίας εἶναι πλῆρες ἄνευ θεοσοφίας. Ἡ ἔννοια τοῦ ἀπείρου εἶναι ἡ ὑψίστη, εἰς ἣν φθάνει ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ψυχολογίας, λογικῆς, αἰσθητικῆς κλπ.

Ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ μὲν διὰ τὴν πεπερασμένην αὐτοῦ φύσιν νὰ φθάσῃ τελείως τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν, δύναται ὅμως, διαδοχικῇ τινι καὶ βαθμιαίᾳ ἐπιδόσει, νὰ ἐπιτύχῃ σχετικῆς αὐτοῦ καταλήψεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἄγει ἡ ὀρθὴ χρῆσις τῆς παρατηρήσεως. Αὕτη ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς ἀπάτης τῶν αἰσθήσεων καὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ νοῦ προσποιεῖ τὴν πραγμάτωσιν τῆς τε ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς δυνατῆς τελειώσεως.

Ἡ ἔννοια τοῦ ὄντος κατ' αὐτὸν εἶναι πρώτη, ἁπλουστάτη. γενικωτάτη, ἀναγκαία καὶ ἔμφυτος, περιλαμβάνει δὲ πέντε στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα καὶ συμβεβηκότα ὁ φιλόσοφος ἀποκαλεῖ.

Ἡ συνένωσις τῶν στοιχείων τούτων ἀποτελεῖ τὴν ἁρμονίαν, τῆς ὁποίας συνέπεια εἶναι τῆς τάξεως τοῦ παντός.

Ὁ Βράϊλας διακρίνει εἰς τὸ Σύμπαν τρεῖς διακεκριμένας ὑποστάσεις: τὸ Ἐγώ, τουτέστι τὸν ἄνθρωπον, τὸν κόσμον καὶ τὸν Θεόν.

★

Εἰκοσαετίαν περίπου μετὰ τὸν Βράϊλαν, ἀνεφάνη ἡ Μπλαβάτσκυ. Αὕτη περισυνέλεξε τὰ διδάγματα τῆς θεοσοφίας, ὅπως τὰ εὗρεν καὶ τὰ ἔφερεν εἰς τὴν ὑποφέρουσαν ἀνθρωπότητα, ἐλπίζουσα ὅτι οὕτω συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἐλαττώση τὴν δυστυχίαν τοῦ κόσμου. Οὐδέποτε ἐκαυχήθη ὅτι αὐτὴ ἐπενόησε τὰ διδάγματα τῆς θεοσοφίας, τὰ ὁποῖα εἶναι τόσον παλαιά, ὅσον καὶ ὁ κόσμος, ἀλλ' αὐτὴ ἀνέσυρε τὸν πέπλον δι' ἡμᾶς καὶ μᾶς παρουσίασε τὸ εὐρύ, ὑψηλὸν καὶ αἰώνιον μέλλον. Αὐτὴ μᾶς ὑπέδειξε τὴν ἀτραπόν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν, διδάξασα ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι μικρογραφία τῆς Θεότητος καὶ μόνον διὰ τῆς γνώσεως τῆς αὐτοῦ ὑποστάσεως δύναται πνευματικῶς ν' ἀναγεννηθῇ.

Γνωρισθεῖσα ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μετὰ τοῦ συνταγματάρχου Ὄλκοτ συνέστησε τὴν 17ην Νοεμβρίου 1875 τὴν πρώτην θεοσοφικὴν ἑταιρίαν, τῆς ὁποίας βραδύτερον τὴν ἕδραν μετέφερεν ἐκ Νέας Ὑόρκης εἰς τὰς Ἰνδίας. Τῆς ἑταιρίας αὐτῆς τριπλοῦς ἦτο ὁ σκοπός:

I. — Σχηματισμὸς πυρῆνος παγκοσμίου ἀδελφότητος ἄνευ διακρίσεως φυλῆς, πίστεως, τάξεως, γένους, χρώματος κλπ.

II. — Ἐνθάρρυνσις τῆς συγκριτικῆς μελέτης τῶν θρησκευτικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ μυσταγωγικῶν συστημάτων.

III. — Μελέτη τῶν ἀνερμηνεύτων νόμων τῆς φύσεως καὶ ἀφύπνισις τῶν λανθανουσῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ πρῶτος σκοπὸς προϋποθέτει ἀναγκαίαν ἀλληλεξάρτησιν τῶν ὄντων ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς μονάδος.

Ὁ δεύτερος σκοπὸς προτίθεται νὰ μᾶς ὠθήσῃ πρὸς εὕρεσιν τῶν κοινῶν στοιχείων ὅλων τῶν συστημάτων καὶ διδάσκει ἡμᾶς ὅτι τὰ μεγάλα συστήματα τοῦ κόσμου προῆλθον ἀπὸ τὴν αὐτὴν πηγήν, τῆς ὁποίας ἐκδηλώσεις εἶναι αἱ θρησκεῖαι, τὰ μυστήρια καὶ αἱ φιλοσοφικαὶ παραδόσεις ἑκάστου ἔθνους.

Ὁ τρίτος σκοπὸς μᾶς δεικνύει ὅτι μελετῶντες τὸ ἐν ἡμῖν οἰκοῦν πνεῦμα διὰ τῆς μεθόδου τῆς ἐκ τῶν γνωστῶν πρὸς τὰ ἄγνωστα, δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὰ ἀόρατα διὰ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ὁρατῶν.

Ἵνα δὲ καταστῇ δυνατὸν τοῦτο, ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ μυηθῇ εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, τοὺς διδάσκοντας ὅτι τὸ ἀόρατον ἀρχέτυπον εὕρηται ἐν αὐτῇ τῇ φύσει, τῆς ὁποίας τὰ μυστήρια ἀποκαλύπτονται μόνον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις δύναται νὰ ἐξεύρῃ τὴν λύσιν τῶν ἀκολούθων προβλημάτων:

Ποῖος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ κόσμος καὶ ὁ Θεός.

Τίνες σχέσεις καὶ νόμοι διέπουσι τοὺς τρεῖς.

Πόθεν, πῶς καὶ διατὶ ἐγένοντο καὶ ποῖον τὸ μέλλον αὐτῶν.

Κατὰ τὴν θεοσοφίαν, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄφθαρτον ὂν θείας καταγωγῆς, δεκτικὸν ἀπείρου τελειοποιήσεως.

Εἶναι προϊὸν ὄντος διανύσαντος τὸν ὀρυκτόν, φυτικὸν καὶ ζωικὸν βίον καὶ ἐξελιχθέντος εἰς ἄνθρωπον.

Μέλλει δὲ νὰ προαχθῇ εἰς ἀνώτερον πεδίον καὶ ἐκεῖ νὰ διανύσῃ ἐκ νέου τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος στάδια, λόγῳ τῆς ἀνεξαντλήτου δημιουργικότητος, τῆς εὑρισκομένης ἐν λανθανούσῃ καταστάσει καὶ ἀναμενούσης ἀνάπτυξιν καὶ χρησιμοποίησιν ἐν τῷ ἔργῳ τῆς κοσμικῆς ἀνελίξεως.

Ἵνα ὅμως τοῦτο ἐπιτευχθῇ, ὀφείλει ἡ ἀνθρωπότης νὰ κατανοήσῃ τὴν παντοδυναμίαν τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία πρέπει νὰ συνδέῃ ὅλα τὰ ὄντα, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ συντελοῦσα πρὸς τελειοποίησίν των.

Ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν θεοσοφίαν, ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν στοιχείων, ἐκ τοῦ φθαρτοῦ σώματος, τῆς ἀφθάρτου ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος.

Τὸ σῶμα σύγκειται ἐκ τριῶν φθαρτῶν περιβλημάτων.

I. — Τοῦ ὁρατοῦ ἢ ὑλικοῦ ἢ φυσικοῦ σώματος.

II. — Τοῦ αἰθερίου ἢ ἀστρικοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον ὑφίσταται πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ ὁρατοῦ καὶ ἀποθνήσκει μετὰ τὸν θάνατόν του.

Τοῦτο εἶναι ἐλαστικόν, αὐξομειοῦται κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ ἀφίνει ἐνίοτε ἀπομακρυνόμενον τὸ σῶμα ἐν ληθάργῳ.

Τὸ τρίτον στοιχεῖον, τὸ νοητὸν εἶναι διάχυτον εἰς τὴν φύσιν καὶ χρησιμεύει ὡς ἑστία διοχετεύσεως τῆς ζωτικότητος εἰς τὸ αἰθέριον σῶμα.

Ἡ ψυχὴ εἶναι ἄφθαρτος, σύγκειται δὲ καὶ αὐτὴ ἐκ τριῶν στοιχείων τῆς κυρίως ψυχῆς, καὶ δύο περιβλημάτων ἑνὸς ἐσωτερικοῦ καὶ ἑνὸς ἐξωτερικοῦ. Καὶ ἡ μὲν κυρίως ψυχὴ ἀποτελεῖ τὸ ἐγὼ τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀτομικότητά του, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν διαχωρίζεται ὁ ἄνθρωπος εἰς ζωώδη καὶ πεπολιτισμένον.

Τὸ ἔσω πρόβλημα εἶναι ἡ ἑστία ἰδιοτήτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ἔξω ἡ ἑστία τῶν ἐνστίκτων, τῶν ὀρέξεων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν.

Τὸ πνεῦμα εἶναι τὸ συνδέον τὸν ἄνθρωπον πρὸς πᾶσαν ἄλλην ὕπαρξιν. Εἶναι δὲ ἄφθαρτον, ἀδιαίρετον καὶ ἑνιαῖον.

Ὡς ὁ ἄνθρωπος, οὕτω καὶ ὁ κόσμος ὑποδιαιρεῖται εἰς ἑπτὰ πεδία, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀντίστοιχα πρὸς τὴν ἑπταπλῆν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτω ἔχομεν τὸ φυσικὸν πεδίον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ορατὸν σῶμα, τὸ ἀστρικὸν πεδίον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ αἰθέριον σῶμα, τὴν καμαλόκα, πρὸς τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς, τὸ νοητικὸν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν κυρίως ψυχήν, τὸ δεβαχὰν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ἔξω περίβλημα τὸν θυμάνθρωπον, τὸ ἐνορατικὸν ἢ Βουδδικὸν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ἔσω περίβλημα, τὸν θεάνθρωπον καὶ τὸ νιρβανικὸν ἢ πνευματικὸν πρὸς τὸ πνεῦμα.

Τῶν κόσμων τούτων ὑπερέχει ὁ τοῦ λόγου, ὅστις περικλείει

ἐν ἑαυτῷ τὸ πᾶν καὶ μᾶς διδάσκει ὅτι τὸ Σύμπαν διέπεται ὑπὸ νόμων αἰωνίων καὶ ἀναλλοιώτων. Οἱ νόμοι οὗτοι μᾶς δεικνύουν τὰς σχέσεις τοῦ ἀπείρου καὶ πεπερασμένου καὶ συνοψίζονται εἰς τρεῖς κυρίως.

Τὸν νόμον τῆς ἀνελίξεως, τὸν τῆς μετενσαρκώσεως καὶ τὸν τοῦ αἰτιατοῦ.

ΔΙΟΝ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

---

(1) Προσθήκη τοῦ Κλήμεντος Στρωματεῖς Α 12. 25. Ε.20 ΣΤ 37.

(2) Εὐσεβίου Εὐαγγελ. προπαρασκευὴ Ζ 14. Η 16. 10. ΙΒ 12. ΙΓ 12.

(3) Ἰουστίνου περὶ μοναρχίας 37.

'Επιστημονική μεταφυσική

Τῆς CORONA TREW

Θεωρῶ ὅτι κάθε γνώση
ἀνήκει στὴ δικαιοδοσία μου.
BACON

Μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ἀξιοσημείωτες ἀλλαγές, ποὺ πραγματοποιήθησαν στὰ ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ τὴν ἵδρυση τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, ἀφορᾶ στὴ σχέση Θεοσοφίας καὶ Ἐπιστήμης. Προῆλθε κυρίως ἀπὸ τις οὐσιαστικὲς μεταβολὲς ποὺ ἔγιναν στὴν ἐπιστημονικὴ ἄποψη γιὰ τὴ φύση τῆς ὕλης, ποὺ ἔχει ὁδηγήσει σὲ μεταβολὲς στὴ φιλοσοφία τῆς Ἐπιστήμης. Ἡ ἄποψη αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ ὀνομάζεται ὑλιστική, μὲ τὴν ἔννοια ποὺ τῆς ἔδινε ἡ Ἕ. Π. Μπλαβάτσκυ, ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ διεμόρφωσε τὴ Θεοσοφικὴ φιλολογία. Μὲ τὴν ἀνακάλυψη τῆς ραδιενέργειας, μὲ τὴν ἀνάλυση τῆς δομῆς τοῦ ἀτόμου, μὲ τὴν ἀναγνώριση ἑνὸς πλήθους ὑπο - ἀτομικῶν σωματιδίων, ποὺ ἀποτελοῦν ἐκδηλώσεις ἠλεκτρομαγνητικῆς ἐνέργειας, καθὼς καὶ μὲ τὴν ἀναγνώριση τοῦ ρόλου τῶν ἐνεργειακῶν δυναμικῶν πεδίων στὸν σχηματισμὸ ἀτομικῶν καὶ μοριακῶν μορφῶν, ἡ ἐπιστημονικὴ φιλοσοφία ἔχει ἀποβάλει τὴν ὑλιστικὴ βάση της.

Ἡ Ἐπιστήμη ὅλο καὶ περισσότερο ἐρευνᾶ μέσα στὸν χῶρο τοῦ μὴ - ὑλικοῦ. Οἱ νεώτερες ἐπιστῆμες τῆς Ψυχολογίας καὶ τῆς Κοινωνιολογίας, ποὺ ἀρχίζουν νὰ παραδέχωνται ὅτι τὰ παραψυχικὰ φαινόμενα προσφέρονται γιὰ ἐπιστημονικὴ μελέτη, ἔχουν ὁδηγήσει σὲ μιὰ διαπλάτυνση καὶ ἐμβάθυνση τοῦ ὁρίζοντα τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως.

Ἡ Θεοσοφία, δηλ. ἡ διδασκαλία τῆς ἀρχαίας Σοφίας, βεβαιώνει τὴν ὕπαρξη μὴ - ὑλικῶν καταστάσεων ὑπάρξεως καὶ πεδίων συνειδητῆς ἐμπειρίας μέσα στὸ διάστημα, ψυχικῶν, διανοητικῶν, πνευματικῶν. Αὐτὰ βρίσκοναι μέσα στὴν ἔκταση τῆς ἀνθρώπινης συνειδήσεως καὶ πολλοὶ στοχασταὶ ἀναγνωρίζουν τὴν ὕπαρξή τους καὶ τὴ σημασία τους γιὰ τὴ μελλοντικὴ πρόοδο τῆς ζωῆς, ποὺ ἐξελίσσεται μέσα στὸ σύμπαν. Ἕνα μέτρο τῆς προόδου, ποὺ ἔχει πραγματοποιηθῆ, φαίνεται στὸ παρακάτω ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴ «Φυλακισμένη Δόξα» τοῦ Δρ. R. JOHNSON, φυσικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ ἐρευνητῆ: «Μποροῦμε νὰ δοῦμε τὸν ἄνθρωπο σὰν μιὰ σύνθεση στοιχείων ἢ φορέων, ποὺ ἡ σημασία τους ὁλοένα αὐξάνει καὶ ἡ δύναμή του πλαταίνει, ὅσο πλησιάζουμε πρὸς τὴν οὐσία του, ποὺ ταυτίζεται μὲ τὴν ὑπέρτατη πραγματικότητα».

Ἕνα ἀπὸ τὰ βασικὰ ἀξιώματα

τῆς θεοσοφικῆς φιλοσοφίας εἶναι ὅτι τὴν ἐξερεύνηση τῶν ἐσωτερικῶν πεδίων τῆς συνειδήσεως μπορεῖ νὰ τὴν ἐπιχειρήση κανένας μὲ τὶς ἴδιες ἐπιστημονικὲς μεθόδους ποὺ χρησιμοποιεῖ ἡ Ἐπιστήμη στὴ μελέτη τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Τὰ πεδία ὅμως τῆς μελέτης εἶναι διαφορετικὰ καὶ ἡ ἐργασία αὐτὴ ἔχει περισσότερες ἀπαιτήσεις ἀπὸ ἐκείνους ποὺ θὰ τὴν ἐπιχειροῦσαν.

Ἡ Θεοσοφία θεωρεῖ ὅτι τὸ σύμπαν καὶ ὅσα ἐμπεριέχονται σ' αὐτό, προῆλθε ἀπὸ μιὰ κατάσταση προ-ἐκδηλώσεως δυνητικότητος καὶ ὑπάρξεως, μέσα στὴν ὁποία ἐνυπῆρχαν σὲ λανθάνουσα μορφὴ ὅλα ὅσα τελικὰ ἐκδηλώθηκαν. Ἡ κατάσταση αὐτὴ τῆς ὑπάρξεως περιγράφεται στὴ «Μυστικὴ διδασκαλία» τῆς Ἕ. Π. Μπλαβάτσκυ, σὰν ἐκείνη στὴν ὁποία ὅλα βρίσκονται σὲ μιὰ κατάσταση μᾶλλον δυνητικότητος παρὰ πραγματικότητος, ἀφοῦ πρόκειται γιὰ μιὰ λανθάνουσα, μὴ - διαφοροποιημένη πνευματικὴ κατάσταση.

Ἡ λέξη «πνευματική», ποὺ συχνὰ χρησιμοποιεῖται σὰν ἔννοια ἀόριστη, στὸ λεξικὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξφόρδης, ὁρίζεται σὰν πνεῦμα σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ὕλη, ἡ ἐσωτερικὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἔχει τὶς ἀνώτερες ἰδιότητες τοῦ νοῦ. Σὲ φιλοσοφικὰ συγγράμματα ἀναφέρεται σὲ ὅ,τιδήποτε βρίσκεται μέσα καὶ πέρα ἀπὸ τὰ συνηθισμένα ἐπιτεύγματα τοῦ νοῦ καὶ τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα τοῦ ὑλικοῦ ἀντικειμενικοῦ κόσμου. Ἀντιπροσωπεύει αὐτὸ ποὺ ὑποβαστάζει τὸν φαινομενικὸ κόσμο.

Στὴν πορεία τῆς ἀναδύσεώς του στὴν τωρινή του ἐκδηλωμένη κατάσταση, τὸ τεράστιο ἐξελικτικὸ σχέδιο ἔχει περάσει, ἀπὸ μιὰ λανθάνουσα ἑνότητα καὶ ὕπαρξη, σὲ μιὰ διαμορφωμένη δυαδικότητα ἢ πόλωση ἀντιθέτων. Αὐτὰ ὁρίζονται σὰν πνεῦμα καὶ ὕλη. Παρουσιάζονται στὶς ἀντιθετικὲς καταστάσεις τῆς ὑποκειμενικότητος καὶ τῆς ἀντικειμενικότητος. Ὑποκείμενο καὶ ἀντικείμενο εἶναι οἱ ριζικὲς ἀντιθέσεις τῆς ἀνθρώπινης ἐμπειρίας στὸ τεράστιο ἐξελικτικὸ σχέδιο. Αὐτὸ ποὺ ὁρίζομε σὰν συνείδηση εἶναι μιὰ κατάσταση ὑπάρξεως ἢ ἡ ἐπίγνωση ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ τὴν ἔνταση ἢ τὴν πόλωση ποὺ σημειώνεται ἀνάμεσα στὰ πολικὰ ἀντίθετα, πνεῦμα ἢ ὑποκείμενο (ὁ ἐσωτερικὸς πόλος τῆς Ἑνότητος) καὶ ὕλη ἢ ἀντικείμενο (ὁ ἐξωτερικὸς πόλος τῆς πολλαπλότητος καὶ ποικιλίας). Ἔχει ἐπίσης διατυπωθῆ σὰν τὸ σχῆμα τῆς ὑπάρξεως ποὺ ἔχει πλεχθῆ ἀνάμεσα στοὺς «αἰώνιους πόλους τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ὕλης», ἀνάμεσα στὸ «Ἕνα καὶ τὰ πολλά».

(Μετάφραση Μ. Μ.)

Τὰ «Μεγάλα Ὄντα»

ΚΩΣΤΗ Ν. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Στὴ Θεοσοφικὴ φιλολογία, καθὼς καὶ στὴ Βουδδιστικὴ φιλολογία, συναντοῦμε πολλοὺς ὅρους, ἀναφερόμενους στὰ «Μεγάλα Ὄντα», τῶν ὁποίων τὴν ακριβῆ ἔννοια ἀσφαλῶς δὲν γνωρίζομε, οὔτε εἶναι δυνατὸν πλήρως νὰ γνωρίσωμε. Ὅπως Μαχάτμα, Ἀντέπτ, Γκουρού, Ρίσχι, Ἀσέκα, Μούκτα, Μποντισάτβα, Νιρμανακάγια. Ἀντλοῦντες ἀπὸ τὸν ἀποθανόντα Πρόεδρον τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας φιλόσοφον Νιλακάντα Σρὶ Ράμ, θὰ προσπαθήσωμε να δώσωμε τὴν ἐξήγηση αὐτῶν τῶν ὅρων.

Ἐν πρώτοις, τὰ «Μεγάλα Ὄντα» ἢ οἱ «Διδάσκαλοι τῆς Σοφίας καὶ τῆς Ἀγάπης», τὰ Μέλη τῆς «Μεγάλης Λευκῆς Ἀδελφότητος» δὲν εἶναι ἐξωανθρώπινα ὄντα. Εἶναι ἀποκορύφωση τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως. Εἶναι ἡ πνευματικὴ - ἐσωτερικὴ ἐξέλιξη πέρα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Εἶναι ἡ ἄνθιση τοῦ ἀνθρωπίνου δένδρου. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Διδασκάλους ἔχουν ἀνθρώπινο σῶμα, ἀλλὰ δὲν ἐμποδίζονται ἀπ' αὐτὸ στὴ δράση τους, διότι ἔχουν ὑπερβῆ τοὺς περιορισμοὺς τοῦ σώματος. Μερικοὶ δὲν ἔχουν φυσικὸ σῶμα, ἀλλὰ παραμένουν στὰ ἐσωτερικὰ πεδία, βοηθώντας τὴν ἀνθρωπότητα καὶ γενικῶς τὴν ἐξέλιξη, μὲ τὶς δυνάμεις ποὺ διαχέουν. Οἱ Διδάσκαλοι δὲν ἔχουν συσσωρευμένο Κάρμα νὰ ἐκπληρώσουν. Ἔχουν ἐξοφλήση κάθε προσωπικὸ Κάρμα καὶ δὲν δημιουργοῦν νέο. Στὴ δράση τους δὲν ὑπάρχει προσωπικὸ στοιχεῖο, δὲν ὑπάρχει χωριστὸς ἑαυτός, ὥστε νὰ ὑπάρχη γι' αὐτὸν καὶ νὰ δημιουργεῖται Κάρμα. Ἀποτελοῦν ἁπλῶς μιὰ δύναμη στὴν κατεύθυνση τῆς Ἐξελίξεως.

Ὁ Α. Π. Σίννετ, ἐκδότης τῆς πρώτης ἐφημερίδος τῆς Ἰνδίας, ἀφιέρωσε τὸ πρῶτο του βιβλίο σὲ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ «Μεγάλα Ὄντα» μὲ τὶς ἀκόλουθες φράσεις: Σ' Ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου ἡ κατανόηση τῆς Φύσεως καὶ τῆς Ἀνθρωπότητος ἐκτείνεται τόσον ὑπεράνω τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Φιλοσοφίας τῆς

Εὐρώπης, ὥστε μόνον οἱ ὑψηλῆς διανοίας ἐκπρόσωποί της νὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ κατανοήσουν τὴν ὕπαρξη τέτοιων δυνάμεων μέσα στὸν ἄνθρωπο, ὅπως Ἐκεῖνος συνεχῶς τὶς ἐξασκεῖ».

Ἡ Ἕλενα Π. Μπλαβάτσκυ καὶ ὁ Ἀ. Π. Σίννετ μεταχειρίστηκαν γιὰ τὰ «Μεγάλα Ὄντα» τὴ λέξη Μαχάτμα, ποὺ σημαίνει «Μεγάλη Ψυχὴ» (ΜΑΗΑ: μεγάλη, ΑΤΜΑ: ψυχή). Ἐθεώρησαν τους Μαχάτμας ὡς κατέχοντας τὴν ἀπόκρυφη γνώση, μὲ τὴν ὁποία ἐξεδήλωναν τεράστιες δυνάμεις. Ἀπέκρουσαν ἀπόλυτα τὴν ἰδέα ὅτι ἦσαν θαυματοποιοὶ ἢ πνεύματα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἐμφανίζονται σὲ πνευματιστικὲς συνεδριάσεις. Μποροῦμε νὰ ἀντιληφθοῦμε τὴ φύση ἑνὸς Μαχάτμα, ἑνὸς Διδασκάλου, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀπορρέουν οἱ γνώσεις του καὶ οἱ δυνάμεις του, μόνον σὲ γενικὲς γραμμές. Οἱ λέξεις ποὺ χρησιμοποιοῦμε ὅταν ἀναφερώμεθα σ' Αὐτοὺς ὑποδεικνύουν τὸν τύπο τῶν Ὄντων αὐτῶν καὶ δίνουν τὴν ἐξέχουσα ὑπόστασή τους, ὡς τὸ σημεῖο ποὺ μποροῦμε νὰ τοὺς κατανοήσωμε.

Μιλώντας γιὰ τὴ Νιρβάνα ὁ Βούδδας εἶπε: «Δὲν εἶναι δυνατὸν γιὰ τὴν ἀνθρώπινη διάνοια νὰ συλλάβη τὴν κατάσταση ποὺ ὀνομάζομε Νιρβάνα. Ἀποτελεῖ τὸν ὑψηλότερο σκοπὸ καὶ τὴν ὑπέρτατη κατάσταση τοῦ Ἀνθρώπου, μιὰ κατάσταση ὑπερβατικῆς εἰρήνης, μακαριότητος καὶ ἐλευθερίας ἀπὸ κάθε κηλίδα καὶ θλίψη».

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ὅρο «Μαχάτμα» ἕνας ἄλλος ὅρος ποὺ δηλώνει ἕναν Διδάσκαλο, εἶναι ἡ λέξη ADEPT, ποὺ σημαίνει ἰδιοφυΐα ἢ ἐπιδεξιότητα, ἰδιαίτερα στὶς ἀπόκρυφες ἐπιστῆμες. Ἡ Ἕλενα Π. Μπλαβάτσκυ χρησιμοποιοῦσε αὐτὸ τὸν ὅρο μᾶλλον ἀόριστα τὸν πρῶτο καιρό, ἀποδίδοντάς τον σὲ πολὺ ἐξελιγμένους ἀνθρώπους, ποὺ δὲν ἔχουν ὅμως ἀκόμη φθάσει στὸ στάδιο τῆς Μυήσεως, μὲ τὴν ὁποία γίνεται εἰσαγωγὴ στὰ ἀπόκρυφα Μυστήρια καὶ σὲ μιὰ ἐπέκταση τῆς συνειδήσεως ποὺ καταλήγει σὲ μιὰ πλήρη μεταμόρφωση τοῦ ἐσωτερικοῦ Εἶναι τοῦ ἀνθρώπου. Μιλοῦσε ἐπίσης γιὰ τοὺς ADEPTS τῆς δεξιᾶς Ἀτραποῦ, ποὺ ὑποσημαίνει ὅτι μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, ποὺ νὰ εἶναι ADEPTS μόνο γιὰ ὡρισμένους τομεῖς, π.χ. στὴ μαγεία ἀλλὰ νὰ βρίσκωνται σὲ σφαλερὸ δρόμο. Ἔτσι ἡ λέξη Ἀντέπτ, ὅπως τὴ χρησιμοποιοῦσαν τὸν πρῶτο καιρό, ἐξέφραζε κάτι κατώτερο ἀπὸ τὴν ἔννοια ποὺ ἔχει λάβει τώρα στὴ Θεοσοφικὴ φιλολογία. Διότι καθιερώθηκε νὰ σημαίνη κάτι περισσότερο ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι κανεὶς ἁπλῶς ἔμπειρος στὴν ἀπόκρυφη γνώση ἢ νὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ χειρισθῆ ὡρισμένες ἀπόκρυφες δυνάμεις.

Ἀντίστροφα, ὁ ὅρος Μαχάτμα ἀπεδόθη ἀπὸ πολλοὺς καὶ σὲ ἄτομα ποὺ ἐπεδόθησαν σὲ μιὰ ἐξωτερικὴ ζωὴ δράσεως, χωρὶς να ἀποκλείεται νὰ παρουσιάζουν ἀτέλειες ἢ ἐλαττώματα. Ἀκόμη καὶ ἄνθρωποι ἐντελῶς κοινοὶ καὶ ἀμόρφωτοι περνοῦν στὴν Ἰνδία γιὰ Μαχάτμας. Μερικοὶ Μαχάτμας τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ, ὅπως καὶ μερικοὶ Ἅγιοι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἦσαν πολὺ μακρυὰ ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι τέλειοι ἄνθρωποι. Πάλευαν διαρκῶς μὲ πειρασμοὺς τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου εἴδους καὶ μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς μίλησαν μὲ πολλὴ εἰλικρίνεια γιὰ

τοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς ἀδυναμίες τους.

Ἡ λέξη Διδάσκαλος ἢ Γκουρου σημαίνει κάποιον ποὺ ἔχει μαθητὰς καὶ ποὺ εἶναι γι' αὐτοὺς παράδειγμα ἢ πνευματικὸς ὁδηγός. Μποροῦμε νὰ χρησιμοποιήσωμε ὁποιονδήποτε ὅρο — Μαχάτμα, Ἀντέπτ, Διδάσκαλο — αὐτὸ ποὺ σημαίνει εἶναι πραγματικὰ ὁ τέλειος Ἄνθρωπος, ὁ ἐσωτερικὰ - πνευματικὰ τέλειος. Ὑπάρχει ἀκόμη μιὰ ἄλλη λέξη ποὺ χρησιμοποιεῖται στὴν Ἰνδικὴ φιλοσοφία: Μούκτα (MUKTA), ποὺ σημαίνει «Ἀπελευθερωμένο Ὄν». Τὸ Ὄν εἶναι ἡ ἐνοικοῦσα ζωή, ὁ πραγματικὸς Ἄνθρωπος, ἐνῶ τὸ ἐξωτερικὸ πρόσωπο εἶναι ἕνα ἁπλὸ προσωπεῖο. Ἀπελευθερωμένο Ὄν εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἔχει ἐλευθερώσει τὸν ἑαυτό του ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς σάρκας. Ἂν καὶ μπορῆ νὰ φέρῃ ἕνα σῶμα, δὲν ἐμποδίζεται ἀπ' αὐτό. Βρίσκεται ὑπεράνω ἀπὸ τοὺς περιορισμούς του. Δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κατάσταση τοῦ σώματος. Τὸ «Ἀπελευθερωμένο Ὄν» εἶναι ἐλεύθερο ἀπὸ τὸν νόμο τοῦ Κάρμα καὶ τῆς Μετενσαρκώσεως.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ «Μεγάλα Ὄντα» ποὺ ἔφθασαν στὴ Μύηση δεν ἔχουν πιὰ φυσικὸ σῶμα, ἀλλὰ παραμένουν στὰ ἐσωτερικὰ πεδία, βοηθῶντας τὴν ἀνθρωπότητα με τὶς δυνάμεις ποὺ ἐκπέμπουν. Ὀνομάζονται ἀπὸ τοὺς Βουδδιστὲς Νιρμανακάγια, λέξη ποὺ χρησιμοποιεῖ ἐπίσης ἡ Ἕλενα Π. Μπλαβάτσκυ στὴ «Μυστικὴ Διδασκαλία».

Ἕνας ἄλλος ὅρος, ποὺ χρησιμοποιεῖται στὰ Βουδδιστικὰ βιβλία, εἶναι ἡ λέξη Ἀσέκα (ASEKHA) ποὺ κυριολεκτικὰ σημαίνει «τίποτα δὲν ἀπομένει». Δὲν ὑπάρχει τίποτα γιὰ νὰ μεταμορφωθῆ, τίποτα ποὺ νἄχη ἀφίσει ἡμιτελὲς τὸ Κάρμα. Ὁ Ἀσέκα δὲν ἔχει τίποτα πιὰ νὰ μάθη ἀπὸ τὴ γήινη ὕπαρξη. Ἔχει πραγματοποιήσει τὸ «καλὸ ταξίδι», ἔχει περάσει «στὴν ἄλλη ὄχθη». Εἶναι φράσεις ποὺ ἔχουν χρησιμοποιηθῆ ἀπὸ ἕνα Ὄν ποὺ ἔχει πραγματοποιήσει αὐτὴ τὴν ἐπίτευξη. Ὁ Ἀσέκα σὲ καμμιὰ στιγμὴ δὲν δεσμεύεται ἢ προσκρούει σὲ δυνάμεις τοῦ παρελθόντος. Δὲν φέρνει κανένα ὑπόλοιπο ἀπὸ τὸ παρελθὸν μέσα στὸ παρόν. Κάθε στιγμὴ εἶναι γι' Αὐτὸν μιὰ καινούργια στιγμή, ἐπειδὴ δὲν ἔχει καμμιὰ δεσμευτικὴ μνήμη ἀπὸ τὸ παρελθόν, ποὺ νὰ εἰσχωρῆ μέσα στο παρόν, γιὰ νὰ τὸν κάνη νὰ ἐπιθυμήση πεῖρες ποὺ εἶχε ἄλλοτε. Ἂν ὑπῆρξε γι' Αὐτὸν κάποια σχέση μ' ἕνα πρόσωπο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο εἶχε κάποια ἐντύπωση, κάποια εὐχαρίστηση, δὲν εἶναι πιὰ προσκολλημένος σ' αὐτὴ τὴν ἐπιθυμία καὶ δὲν τὴν ἀναζητεῖ. Οὔτε ἔχει κανένα αἴσθημα ἔχθρας ἢ δυσαρέσκειας πρὸς κάποιο πρόσωπο, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τὸν ἐμποδίση ἀπὸ τὸ νὰ βοηθήση αὐτὸ τὸ πρόσωπο. Ἕνας Διδάσκαλος πάντα βοηθεῖ τὸν καθένα ποὺ θὰ συναντήση. Ἀκόμη καὶ ἄν, σχετικὰ μὲ ἕνα πρόσωπο, ὑπῆρξαν στὸ παρελθὸν περιστατικὰ δυσάρεστα, ὅλα ἔχουν σβησθῆ καὶ ὁ Διδάσκαλος συναντᾶ αὐτὸ τὸ πρόσωπο σὰν γιὰ πρώτη φορά. Αὐτὸ σημαίνει πὼς κάθε σχέση ἀρχίζει μὲ φρεσκάδα.

Εκτὸς ἀπ' αὐτά, ὑπάρχει ἀκόμη ἡ λέξη Μποντισάτβα στὰ Βουδδιστικὰ κείμενα, ποὺ ἔχει μιὰ ἀνάλογη ἔννοια. Σημαίνει ἕνα Ὄν, τοῦ ὁποίου ἡ φύση εἶναι γεμάτη Φῶς καὶ Σοφία. BODHI ση-

μαίνει φωτισμός. SATTUA σημαίνει δύναμη. Ἕνα τέτοιο Ὂν εἶναι Ἐκεῖνο ποὺ ζῆ στὴν Ἀλήθεια, ὄχι στὴν ἀπατηλότητα ἢ στὴ σκιά. Σ' ἕνα ἀπὸ τὰ «Γράμματα τῶν Διδασκάλων» ὁ Διδάσκαλος λέγει ὅτι ὁ Ἀντὲπτ ζῆ στὴν Ἀλήθεια, ποὺ σημαίνει ὅτι ἡ ἐσωτερική του συνείδηση εἶναι συγκεντρωμένη στὴν ἀλήθεια τῶν πραγμάτων καὶ ὄχι σὲ κάτι ποὺ προβάλλει ἢ ἐφευρίσκει ἕνας νοῦς ἐπιρρεπὴς στὴν ἐπιθυμητὴ σκέψη. Δὲν ὑπάρχει στὴ φύση του οὔτε σκιὰ ψεύδους.

«Ἀλήθεια» εἶναι μιὰ λέξη ποὺ ἔχει πολὺ βαθειὰ ἔννοια, ξεχωριστὴ ἀπὸ τὰ γεγονότα τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, γιὰ τὰ ὁποῖα ἐπίσης χρησιμοποιοῦμε τὴ λέξη ἀλήθεια. Ἡ Ἀλήθεια, ξεχωριστὴ ἀπὸ τὰ συγκεκριμένα γεγονότα. ἀποδίδεται ὄχι τόσο στὴν ἐξωτερικὴ μορφή, ὅσο στὴν ψυχὴ τῶν πραγμάτων, ἔτσι ποὺ ὅταν εἰσχωρῆτε μέσα σ' αὐτὸ ποὺ ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ ἀτελῶς ἀναπαριστᾶ, εἰσδύετε σὲ μιὰ διαφορετικὴ φύση ἀπὸ ἐκείνη τῆς ὑλικῆς μορφῆς. Αὐτὴ ἡ φύση εἶναι μιὰ φύση ἁρμονίας καὶ ὀμορφιᾶς. Σ' αὐτὴ τὴ σχέση μπορεῖ κανεὶς ν' ἀναφέρη τὴ λέξη Ρίσχι (RISHI), χρησιμοποιούμενη συχνὰ σὲ Ἰνδικὰ βιβλία. Ρίσχι κυριολεκτικὰ σημαίνει μάντις. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἡ συνηθισμένη διορατικότης, ἡ ἐξω - αἰσθητικὴ ἀντίληψη κάποιου εἴδους. Ἕνας ποὺ εἶναι διορατικὸς ἢ ψυχικὸς μπορεῖ νὰ βλέπη σωστὰ ἢ ἐσφαλμένα. Συχνὰ βλέπει τὶς δικές του μορφὲς - σκέψεις καὶ νομίζει ὅτι εἶναι πραγματικότητες. Πολλοὶ πιστεύουν ὅτι ἂν κάποιος θεωρεῖται σὰν διορατικός, ὅ,τι κι' ἂν λέη θὰ πρέπει νὰ εἶναι σωστό. Ἀλλὰ δὲν συμβαίνει αὐτό. Στὴ «Φωνὴ τῆς Σιγῆς» ὑπάρχει ἡ φράση: «Μὴ ζητᾶς τὸν Γκουρού σου σ' αὐτοὺς τοὺς ἀπατηλοὺς τόπους», δηλαδὴ τὸν τόπο τοῦ ἀπατηλοῦ νοῦ,ποὺ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὶς μνῆμες του, ὅπου πολὺ συχνὰ ἕνα πρόσωπο εἶναι ἱκανὸ νὰ βλέπη μιὰ μορφὴ προεκτεινόμενη ἀπὸ τὸ ὑποσυνείδητό του καὶ νὰ τὴν ἐκλαμβάνη γιὰ ἀληθινή. Μπορεῖ νὰ βλέπη κάτι ποὺ φαίνεται πραγματικό, ἀλλὰ αὐτὸ ποὺ βλέπει εἶναι ἐπισκιασμένο ἀπὸ προσχηματισμένες ἰδέες ἢ τὶς καταπιεζόμενες ἐπιθυμίες του. Ἕνας RISHI εἶναι Ἐκεῖνος ποὺ βλέπει τὴν οὐσία τῶν πραγμάτων. Βλέπει μέσα στὴν ἀληθινή, τὴν ἐνδότερη φύση του, τὸν πνευματικὸ πυρῆνα ποὺ βρίσκεται μέσα στὴν ὑλικὴ μορφή.

Ἡ πνευματικὴ τελειοποίηση εἶναι ἕνα φυσικὸ ἄνθισμα τοῦ Θείου Σπόρου ποὺ βρίσκεται σὲ κάθε ἀνθρώπινο Ὄν. Ὑπάρχει αὐτὴ ἡ Θεία Σπίθα ἢ ὁ Θεῖος Σπόρος καὶ σὲ ἕνα σημεῖο τοῦ χρόνου ἀρχίζει νὰ βλαστάνη. Μὲ τὴν ἀδιάκοπη πορεία τῆς Ἐξελίξεως, μὲ τὴν κατανόηση καὶ ἀγάπη, τὸ φυτὸ αὐξάνει σὲ δύναμη καὶ ὡριμότητα. Καὶ ὅταν φθάση ἡ εὐλογημένη στιγμή, τὸ φυτὸ ἀνθίζει... Τὸ ἀνθρώπινο Ὂν ἀποβαίνει ἕνας μεγάλος Μεμυημένος. Ἕνας Μαχάτμα, ἕνας Ἀντέπτ, ἕνας Ἀσέκα, ἕνας Διδάσκαλος. Τώρα μοναδικὸς σκοπός του εἶναι νὰ βοηθήση τὴν ἀνθρωπότητα...

Τὸ ἄνθισμα τοῦ Θείου Σπόρου δὲν μπορεῖ νὰ ἐκβιασθῆ. Πρέπει νὰ συντελεσθῆ ἀφ' ἑαυτοῦ, μὲ ἀπόλυτη ἐλευθερία. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χρησιμοποιήση κανεὶς τὴ θέλησή του γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχη. Αὐτὸς ὁ Σπόρος, ποὺ ἔχει ἄπειρη δυναμι-

κότητα, ἐκδηλώνει τὴ φύση του μὲ μορφὲς ἁρμονίας, καὶ τὸ ἄνθισμά του, σὲ κάθε ἀτομικὴ περίπτωση, ἐκδηλώνει ἕναν διαφορετικὸ τύπο ἁρμονίας. Ἕνας ADEPT διαφέρει ἀπὸ ἕναν ἄλλον στὴν ἐμφάνισή του καὶ κατὰ κάποιον τρόπο στὴν ἐσωτερικὴ φύση του. Ἂν καὶ ὅλοι μπορεῖ νὰ ἔχουν τὴν ἴδια σοφία, ὡραιότητα καὶ δύναμη, ὅμως ὁ καθένας διακρίνεται καὶ εἶναι διαφορετικὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἔχει μιὰ ἐπίδραση ποὺ εἶναι σὰν μιὰ εὐωδία, ἀλλὰ μοναδική, ποὺ δὲν ἀναπαράγεται ἀπὸ κανέναν ἄλλον.

Γιὰ τὰ «Μεγάλα Ὄντα» — τοὺς Διδασκάλους — ὁ Κάρολος Λεντμπῆτερ ἔχει γράψει τὸ βιβλίο «Οἱ Διδάσκαλοι καὶ ἡ Ἀτραπός», μεταφρασμένο στὰ Ἑλληνικὰ (τὸ ὁποῖο ἔχει ἀπὸ μακροῦ ἐξαντληθῆ). Ὅσο καὶ ἂν ἐπιβάλλεται νὰ εἶναι κανεὶς ἐπιφυλακτικὸς γιὰ ὅ,τι ἔχει γραφῆ σχετικὰ μὲ τοὺς Διδασκάλους (διότι τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ γνωρίζῃ ὁ ἴδιος ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως καὶ δὲν πρέπει κανεὶς ποτὲ νὰ δίδῃ τυφλὴ πίστη σὲ ὅ,τι λένε οἱ ἄλλοι), δὲν μποροῦμε νὰ ἀρνηθοῦμε τὴ γοητεία τὴν ὁποία ἀσκεῖ τὸ θέμα περὶ τῶν Διδασκάλων, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὸ ἄνθος τῆς Ἐξελίξεως τῆς Ἀνθρωπότητας.

Τὸ Βιβλίον τῆς Σοφίας

Μ Η Τ Ι Σ

ΠΕΡΙΕΧΕΙ 1450 ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

Ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν (Θαλῆς, Πιττακός, Βίας, Σόλων, Περίανδρος, Κλεόβουλος, Χίλων), Πυθαγόρεια, Ἡρακλείτου, Δημοκρίτου, Πινδάρου, Τραγικῶν (Αἰσχύλου, Σοφοκλῆ, Εὐριπίδου), Ἀντισθένους, Διογένους, Ἰσοκράτους, Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Δημοσθένους, Πύρρωνος, Μενάνδρου, Ἐπικούρου, Πλουτάρχου, Ἐπικτήτου, Μάρκου Αὐρηλίου, Πλωτίνου, Πρόκλου καὶ πολλῶν ἄλλων.

Ξένων: Ἀνατολικῶν (Λάο-Τσέ, Κομφουκίου, Βούδδα), Ἑρμητικά, Καινῆς Διαθήκης, Ἰνδικῶν, Σααδῆ, Ἐράσμου, Θερβάντε, Σαίξπηρ, Καρτεσίου, Σπινόζα, Βολταίρου, Ρουσσώ, Κάντ, Τζέφφερσον, Γκαῖτε, Σοπενχάουερ, Καρλάϋλ, Ἴγκερσολ, Ρενάν, Ἴψεν, Τολστόϊ, Μπλαβάτσκυ, Συρέ, Νίτσε, Φλαμμαριών, Μπέζαντ, Μπερξόν, Ταγκόρ, Βιβεκανάντα, Μαίτερλιγκ, Καρέλ, Σβάϊτσερ, Τσβάϊχ, Σρὶ Ράμ, Κρισναμοῦρτι καὶ ἄλλων.

Νεοελλήνων: Κοραῆ, Ρήγα Φεραίου, Δημ. Γαλανοῦ, Θ. Καΐρη, Διον. Σολωμοῦ, Ἀ. Λασκαράτου, Ἐμ. Ροΐδου, Πλ. Δρακούλη, Σπ. Νάγου, Ἀντ. Ἀδριανοπούλου, Π. Γιωτοπούλου, Ν. Καρβούνη, Κ. Βάρναλη, Ν. Καζαντζάκη, Ἰω. Βασιλῆ, Θρ. Βλησίδη, Ν. Λούβαρι, Φ. Πολίτη, Δ. Ἰωαννίδη, Κ. Κιτρινιάρη, Ἰω. Θεοδωρακοπούλου, Ε. Παπανούτσου, Ἰ. Μ Παναγιωτοπούλου, Π. Κανελλοπούλου καὶ ἄλλων.

Τιμᾶται Δρχ. 140

Ποιητικὴ 'Ανθολογία τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ»

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΓΑΛΑΝΑΚΗ — ΒΟΥΡΛΕΚΗ

Τί εἶναι...

Τὶ εἶναι τὸ σῶμα μπρὸς στὸ πνέμα;
Μιὰ ἐλάχιστη δύναμη ποὺ δὲ φθάνει
τὸ μέγεθος τῆς δικῆς του!
Καταπονεῖται τὸ σῶμα γρήγορα,
δὲν ἀντέχει σὲ μεγάλα βάρη,
σὲ μεγάλην ἔνταση...
Τὸ πνέμα ὅμως, εἶναι νὰ τὸ θαυμάζεις
γιὰ τὴν ἀντοχή του!

Ὅλο διΐστασαι πρὸς τὸ σῶμα ψυχή μου!
Ἕνας πηλὸς ἐκεῖνο, ἕνα γήϊνο ὂν
καὶ σὺ ζητᾶς ὁλοένα τὴν ἀνύψωσή του!
Τὴ μεταμόρφωσή του ζητᾶς,
ἐνῶ ἐκεῖνο παλινδρομεῖ ἀβέβαιο
καὶ τὴ φύση του ἀπαρνιέται γιὰ χάρη σου.
Σὲ δίκη κάθε τόσο τὸ ἐντάσεις τὸ σῶμα
ψυχή μου καὶ τὶς ἐλευθερίες του
τιμωρεῖς καὶ καταλύεις...

Τόση χαρά, τόση ἀνάγκη, τόση ἀνυποψίαστη
προσχώρηση σ' αὐτὴν κ' ὕστερα πάντα
καραδοκεῖ ἡ τιμωρία...
'Εκεῖ, πάνω στὴν αἰχμηρότητα
τοῦ ζωϊκοῦ ναί, στὴ μετάληψη τῆς χαρᾶς,
ἀπρόσμενη καὶ μὲ σκληρότητα
γυρίζει ἡ τιμωρία...

(Οἱ κουρσάροι τῆς ψυχῆς μας, 'Αθῆναι, 1975)

ΚΑΙΤΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ — ΚΑΡΑΜΗΤΣΑ

Ὥρα προσευχῆς

Ὁ Χάσαν, ὁ Μωχάμετ κι' ὁ Σελὶμ
ἑτοιμάζονται γιὰ προσευχή.
Τὰ πόδια πλύναν κι ἁπλώσαν στὴ γῆ
καθαρὸ φτηνὸ χαλί.
Τὸ κεφάλι σκυφτό, γονατιστοί,
τὸ πρόσωπο πρὸς τὴν ἀνατολή.
Τὰ χέρια δετὰ στὸ μέτωπο μπροστά.
Τὰ μάτια χαμηλά, τὰ χείλη ψιθυρίζουν,
τοῦ Κορανίου ἐδάφια λόγια σοφά.
Ἡ Ναγκέγια στὴν κάμαρα
μὲ τὰ παράθυρα κλειστά,
τὴ μαύρη μελάγια βγάζει
κι' ἄσπρο πανὶ στὰ μαλλιὰ φορᾶ.
Ὁ ἥλιος γέρνει,
μὰ στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ
ν' ἀφουγκραστεῖ
τὸν Μουεζίνη στὸ τζαμί.
«Ἕνας εἶναι ὁ Θεός»,
λέει μὲ μακρόσυρτη φωνή.
Ὁ Νεῖλος ἀκούει μὲ προσοχή.
Οἱ χουρμαδιὲς δὲ σειοῦν τὰ φύλλα,
θέλουν σιωπή.
Στοὺς στενοὺς φτωχοὺς τοὺς δρόμους
σταματάει ἡ βουή.
Καὶ στ' ἀρχοντικὰ ἀκόμα ὥρα ἱερή.
«Ἕνας εἶναι ὁ Θεός»,
κι' ὅλο τὸ Κάϊρο ἀγκαλιάζει
τοῦ Μουεζίνη ἡ φωνὴ κι' ἔχει φτάσει
ὡς τὴν ὀρθόδοξή μου τὴν ψυχή.
Κι' ἄθελά μου ψιθυρίζω
μὲ τὸν Χάσαν, τὸν Μωχάμετ, τὸν Σελίμ:
«Ἕνας εἶναι ὁ Θεὸς
γιὰ ὅλους ἐμᾶς πάνω στὴ γῆ».

(Διάττοντες, «Νέα Σκέψη», 1973)

ΓΑΣΙΑ ΚΑΨΑΣΚΗ — ΦΑΡΡΟΥ

Ἀ γ ά π η

Μάννα, παιδί, Θεός, Ἀγάπη.
Ἀνθός, Πέτρα, Χελιδόνι, Ἀγάπη.
Χρῶμα, Ἦχος, Χορός, Ἀγάπη.
Παρελθόν, Χρόνος, Ἄχρονος, Ἀγάπη.
Ποτάμι, Θάλασσα, Βροχή, Ἀγάπη.
Κλάμμα, Γέλιο, Σιωπή, Ἀγάπη.
Νησί, Ἤπειρος, Γῆ, Ἀγάπη.
Σύμπαν, Ζωή, Πνεῦμα, Ἀγάπη.

(Στ αργαστήρι τῆς ψυχῆς, Ἀθῆναι, 1975)

ΕΛΕΝΗ ΣΕΡΓΙΟΥ

Χρειάζεται ἀγάπη

Χρειάζεται ἀγάπη, ἀγάπη πολλὴ
γιὰ νὰ ζεστάνεις ἕνα παγωμένο σπουργίτι,
νὰ γιατρέψεις ἕνα πληγωμένο σκυλί,
νὰ ποτίσεις τοῦ κήπου τὴ ροδιά,
τὴν παλάμη ν' ἀκουμπήσεις στοργικὰ
πάνω στὸν τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ σου.
Χρειάζεται ἀγάπη, ἀγάπη πολλὴ
γιὰ νὰ χαρίσεις τὸ χαμόγελό σου στὴ ζωή.

(Πρωτάνθισμα, Ἀθῆναι, 1974)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Χ. ΧΑΛΑΤΣΑΣ

Ἀφορισμός

Ἀφοῦ ὁ Θεὸς εἶναι Πανάγαθος
γιατὶ μιλᾶτε γιὰ τὴν ὀργή του
ποιὸς ὁ λόγος νὰ φοβερίζετε
τοὺς ἀγαθοὺς καλοὺς ἀνθρώπους;
Γιατὶ ἑτοιμάζετε τὰ ἐπιτίμια
καὶ τοὺς ἀφορισμούς;
Κάτι δὲν πάει καλὰ στὸ θρόνο τῆς ἐκκλησίας.
Κρῖμα,
κανένας Λούθηρος στὸν ὁρίζοντα.

(Σίδερα, ἐκδ. Δωδεκάτη ὥρα, 1975)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΝΤΗΣ

Ἀγάπη

Ἡ ποίηση ἔχασε τὴ λάμψη της
μπροστὰ στὶς ἀστραπὲς τῶν ἐκρήξεων·
ἡ μυρωδιὰ τοῦ μπαρουτιοῦ σκέπασε
τοῦ θυμαριοῦ τὸ μύρο στὰ πράσινα βουνά,
κι' οἱ τάφοι σημάδεψαν τὴ γῆ
μὲ αἰώνιες προεκτάσεις.
Δὲν ἦταν γιὰ μᾶς ὁ πόλεμος·
τὰ στάχυα ἤτανε κίτρινο χαλὶ
γιὰ νὰ περπατοῦν ἀπάνω ἀπαλὰ
τὰ παιδιὰ τῆς εἰρήνης·
οἱ φωτιὲς ἦταν γιὰ μᾶς τὸ πύρωμα
γιὰ τὸ ψωμὶ καὶ τὴν ἐλπίδα.
Κύπρος, ἀγαπημένη μου πατρίδα,
ἔγινες μωσαϊκὸ γιὰ νὰ περάσουν πάνω σου
οἱ φωτιὲς τοῦ ὀλέθρου
καὶ τὰ χαλύβδινα θηρία τοῦ θανάτου!

Ἡ ἀγάπη δὲν ἔχει σύνορα
δὲν εἶναι σχῆμα γεωμετρίας,
ἡ κάθετος τομὴ δὲν σκοτώνει
τὴν ὑφὴ τῶν ὀνείρων.
Οἱ διαβατάρικες ἀχτίδες ἀποτελοῦν
τὸν πηγαῖον ἥλιο τῆς ἀλήθειας·
τὸ τραγούδι ποὺ γράφεται
δὲν εἶναι συνέχεια ἀλφαβηταρίου.
Κυλοῦν τὰ νερὰ στὴ κοίτη
κι' οἱ γραμμὲς περιέχουν
τὴ ροὴ τῶν ἀνατάσεων.
Χάνονται τὰ παραλληλόγραμμα
στοὺς λοφίσκους τῶν καρδιογραφημάτων
κι' οἱ πράσινες ἐλπίδες συγχέονται
μὲ τὲς βένετες ἀποχρώσεις
Κλαῖνε οἱ ἐλπίδες στὰ ὑγρὰ μάτια τῶν ἰδαλγῶν
καὶ καγχάζει ὁ θάνατος
μὲς στ' ἀραιὰ δόντια τῆς ἀπελπισίας.
Καὶ στὴν κηδεία τοῦ σαρκίνου σκηνώματος
ἡ περίμετρος τοῦ στεφάνου
δὲν μετρᾶ τὸ μέγεθος τῆς ἀγάπης.

(Φῶς ἐκ Φωτός, Κύπρος, 1975)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Ζωντανὸ θέαμα»

Ἀνάμεσα Χριστούγεννα
καὶ Νέον Ἔτος
μιὰ νύχτα
πέρασα στὸ Μάλμο.

Τὰ εἶδα ὅλα.
Κι ἀνακατεύτηκα.
Καὶ πλήρωσα.
(Χίλιες δραχμὲς τὴ μπύρα).

Τ' ἄλλο πρωὶ στὴν Κοπεγχάγη
ἔβρεχε.
Ἔτρεξα στὴ Μικρὴ - Γοργόνα
καὶ τὴ χάιδεψα.

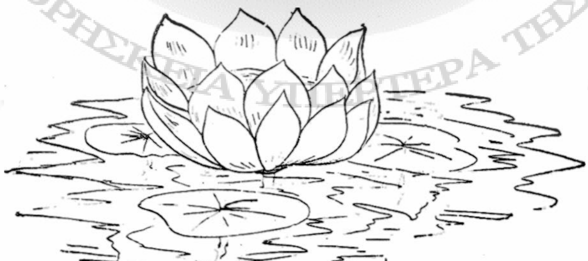
Καὶ γιόμισε
τὸ πορτοφόλι μου
μὲ λίρα.

Οἱ λίγοι καὶ οἱ πολλοί

Λίγοι τὰ βράδυα πρὶν κοιμηθοῦν ρωτᾶνε:
«Τί ἔκανα σήμερα;» καὶ βλέπουν
πὼς δὲν ἔχουν κάνει τίποτα.

Λίγοι κοιμοῦνται, ἀνήσυχοι,
μὲ ὄνειρα, μὲ ἐφιάλτες.
Οἱ ἄλλοι, οἱ πολλοί, ποὺ ροχαλίζουνε,
αὔριο θὰ ξυπνήσουνε
τὰ χτεσινὰ νὰ συνεχίσουνε.

(Ἡ Ἔξοδος τῶν νεκρῶν, Κέδρος, 1975)

ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ»

Μελλοντολογικὲς ἐνοράσεις

γιὰ τὴν ἐξελικτικὴ πορεία τοῦ Δυτικο-ευρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ

Διάλεξις στὸν ΠΑΡΝΑΣΟ (20.1.76)
ἀπὸ τὸν ΑΝΔΡΕΑ Λ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Ἂν ὁ χρόνος εἶναι ὁ καταλυτὴς τοῦ ἀνθρώπου, οἱ ἀνθρώπινες μεγάλες ἰδέες, εἶναι ὁ καταλυτὴς τοῦ χρόνου.

Ἂν ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ μετριέται μὲ τὸν χρόνο, ἡ ἀνθρώπινη ἀξία μετριέται μὲ ἔργα καὶ ἰδέες.

Γιατὶ ἡ ζωὴ κάθε ἀνθρώπου εἶναι μιὰ μουσικὴ συμφωνία, στὴν ὁποία μπορεῖ νὰ ὑπερέχουν εἴτε ἁρμονικοί, εἴτε παράφωνοι τόνοι.

Ἡ δύναμη ποὺ παράγει τὴν ἁρμονία, εἶναι ἡ δύναμη τῆς Ἀγάπης, τῆς παγκόσμιας Ἀγάπης ποὺ σὲ κάνει νὰ λὲς «κάθε χωρα εἶναι χώρα μου, κάθε ἄνθρωπος ἀδερφός μου».

Ἡ Παγκόσμια ἀγάπη καὶ ἡ ἀλήθεια γιὰ τὴ ζωὴ εἶναι ἡ οὐσία τῆς αὐτογνωσίας.

Μακρυὰ ἀπὸ τὴν αὐτογνωσία, ὁ ἄνθρωπος ζῇ σὲ μιὰ ἠθικοκοινωνικὴ ἀσυνέχεια. Ζῇ σὲ μιὰ ἀγχώδη ἀγωνία γιὰ τὴν ἀλήθεια τοῦ παρελθόντος, γιὰ τὴ βεβαιότητα τοῦ παρόντος καὶ γιὰ τὴν τύχη τοῦ μέλλοντος.

Μὲ τὴν αὐτογνωσία ὁ ἄνθρωπος γίνεται ὑπέρχρονος, καταλυτὴς τοῦ χρόνου, πολίτης τοῦ σύμπαντος, συμμέτοχος στὴν ἐξέλιξη, γίνεται ἀείρροη δύναμη καὶ κοινωνὸς τοῦ Μυστηρίου τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὴ τὴν δυναμικὴ αὐτογνωσία ποὺ συρράπτει τὰ ὁποιαδήποτε γεγονότα τῆς ζωῆς καὶ ποὺ μὲ τὸν νόμο τοῦ «αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ» ἀνακαλύπτει καὶ προδιαγράφει τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος, τὴ βρίσκουμε στὴν «Κοιλάδα τῶν Ρόδων» τοῦ Ντῆναχ, πνευματικὸ ἔργο προφητικῆς ἀξίας, στηριζομένης σὲ γεωμετρικῆς τελειότητος καὶ συμμετρίας θέσεις καὶ ἀντιθέσεις, ποὺ ἀγγίζουν ὅμως τὴν ἐξελικτικὴ πραγματικότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ γενικώτερα τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Γιατὶ ὁ Ντῆναχ, σ' ἕναν ἀνεμοστρόβιλο εἰδικῆς κι' ἀνείπωτης παραψυχολογικῆς κατάστασης βρισκόμενος, εἴτε ἑλκόμενος ἀπὸ ἀνώτερες δυνάμεις ἀσύλληπτες ἀκόμη στὸν ἀμύητο ἄνθρωπο, εἴτε αὐθυποβαλλόμενος σὲ μιὰ μορφὴ ἀνθρώπινης ὑπόστασης ἀγγίζουσας τὴν τελειότητα, ἔγραψε τὰ «Τετράδιά του», τὴν Κοιλάδα τῶν Ρόδων ὅπως τὰ ὀνόμασε ὁ μεταφραστὴς καὶ σεβαστός μου Καθηγητὴς κ. Γεώργιος Παπαχατζῆς

καὶ ἀπάντησε στὰ καυτὰ ἐρωτηματικά:

Πρὸς τὰ ποῦ βαδίζει ἡ κοινωνικοπολιτικὴ καὶ ἠθικοθρησκευτικὴ ἱστορία τῆς Εὐρώπης;

Ποιὰ εἶναι ἡ βαθύτερη σημασία τῶν σύγχρονων περιστατικῶν σὲ πολιτικές, κοινωνικές, οἰκονομικὲς καὶ ἠθικὲς ἀνακατατάξεις;

Ποιὰ εἰκόνα κοινωνικῆς διάρθρωσης θὰ ἐμφανίζῃ ἡ Εὐρώπη στὶς προσεχεῖς καὶ ἀπώτερες ἐξελίξεις;

Γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, τὴν Κοιλάδα τῶν Ρόδων, ἔχουν γίνει πολλὲς συζητήσεις κι ἔχουν γράψει οἱ κριτικοὶ πολλὲς γνῶμες. Ὅσοι τὸ διαβάζουν «ἀποσπασματικὰ» κι' ἐν συντομίᾳ, ἀποκομίζουν τὴν ἐντύπωση ὅτι ἀπεικονίζει μιὰ περιοδεία σ' εὐρωπαικὲς χῶρες, ἕνα ταξίδι στὴν κεντρική, στὴν δυτικὴ καὶ στὴν μεσογειακὴ Εὐρώπη σὲ μακρινοὺς μελλοντικοὺς καιροὺς (στὶς χρονιὲς 3905 καὶ 3906 μ.Χ.) κι εἶναι νὰ ἀπορεῖ κανένας γιὰ τὴν περιγραφικὴ δεινότητα τοῦ συγγραφέα, γιὰ τὶς χίλιες - δυὸ λεπτομέρειες, γιὰ τὴ ζωντάνια μὲ τὴν ὁποία μᾶς εἰκονίζει τὸ περιβάλλον κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς, τὸ περιβάλλον πολιτισμοῦ γενικώτερα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης στὴ γηραιά μας — κι' ὅπως ἀποδείχνεται ἀειθαλῆ — ἤπειρο. Θάλεγε κανένας πὼς εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν τὰ ἔχει «ἰδεῖ», νὰ μὴν τὰ ἔχει «ζήσει» ὁ Ντῆναχ ὅλα ἐκεῖνα ποὺ τόσο ζωντανὰ μᾶς ἀφηγεῖται. Ὅσοι λοιπὸν διαβάζουν «στὰ βιαστικὰ» τὸ βιβλίο, ἀποκομίζουν πρὸ παντὸς αὐτή του τὴν εἰκόνα, τῆς ζωντανῆς περιγραφῆς τοῦ ταξιδιοῦ καὶ τῆς λογοτεχνικῆς ἀξίας τῶν κειμένων.

Διαφορετικὰ ὅμως εἶναι τὰ πράγματα, ἂν κανένας διαβάση ἀπ' τὴν ἀρχὴ ἕως τὸ τέλος καὶ μὲ προσοχὴ τις σελίδες τοῦ θαυμάσιου αὐτοῦ «Ἡμερολογίου». Τότε ἀρχίζει νὰ το συνειδητοποιῇ διαφορετικά. Ὅτι εἶναι ἕνα ἀληθινὸ «Ἡμερολόγιο» κι' ὅτι ὁ Ντῆναχ τὰ «εἶδε» καὶ τὰ «ἔζησε» στ' ἀλήθεια ὅλα ἐκεῖνα. Ὅτι ὁ Ντῆναχ εἶναι ὁ «ἄνθρωπος πὼ ἔζησε στ' ἀλήθεια δυὸ ζωές», ὅτι εἶχε πραγματικὲς «ἀναμνήσεις προυπάρξεως» τὸν καιρὸ ποὺ ἔγραφε τὰ κείμενα, καὶ ὅτι ἡ ψυχοσύνθεση αὐτή, ἡ παραφορτωμένη μὲ αἰσθηματικότητα καὶ μὲ ὑπερευαισθησία εἶχε τύχει νὰ συνδεθεῖ, λίγα χρόνια πρὶν πεθάνει, μὲ μιὰ «μοῖρα ζωῆς σπανιώτατη». Μὲ ἕνα μεταψυχικο δηλαδὴ φαινόμενο, κάθε ἄλλο παρὰ συνηθισμένο — τοὐλάχιστο στὰ πλαίσια τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ — ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἡ ἐπιστήμη τὰ διαπιστώνει ἁπλῶς, ἀλλὰ δε μπορεῖ νὰ τὰ ἑρμηνεύση. Ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἀποτελοῦνε ἀντικείμενο μελέτης ὄχι τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ τῆς παραψυχολογίας καὶ τῶν Ἑταιριῶν Ψυχικῶν ἐρευνῶν.

Ὁ ἄνθρωπος ποὺ εἶχε «ἰδεῖ» κι' εἶχε «ζήσει» τὰ μελλοντικά, εἶχε πραγματικὰ βάλει γιὰ τίτλο τῶν κειμένων του τὴ φράση «Σελίδες Ἡμερολογίου». Ὁ καινούργιος τίτλος «Ἡ Κοιλάδα τῶν Ρόδων», ὀφείλεται στὸν μεταφραστή». «Σελίδες Ἡμερολογίου», αὐτὸς εἶναι ὁ ἀντάξιος τίτλος γιὰ ἕνα συγγραφέα κειμένων, ποὺ τοῦ ἔτυχε ἡ σπάνια μοῖρα ζωῆς νὰ «σπάσει γι' αὐτὸν τὸ φράγμα τῆς λήθης ποὺ βαρύνει τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα στὴ διάρκεια τῆς ἐδῶ ζωῆς, καὶ μᾶς σβήνει κάθε ἀνάμνηση προυπάρξε-

ως κι' ἀπομονώνει μὲ τεῖχος ἀμνησίας καὶ λησμοσύνης τὴν καθεμιὰ ἀπ' τὶς διαδοχικὲς ὑπάρξεις τοῦ ἀνθρώπου».

Γιατὶ πράγματι ὁ Ντῆναχ ἔσπασε τὸ φράγμα τῆς λήθης τοῦ παρελθόντος καὶ τῆς ἄγνοιας τοῦ μέλλοντος. Ἐσμίκρυνε τὴν αἰωνιότητα σὲ χρονικὴ στιγμὴ καὶ πλάτυνε τὴ χρονικὴ στιγμὴ σὲ αἰωνιότητα. Ἀπόχτησε συμπαντικὴ γνώση καὶ σοφία. Σύνδεσε τὶς κοινωνίες τῶν γενεῶν ποὺ ἔφυγαν καὶ θἄρθουν καὶ ἔγραψε τὰ γεγονότα τους ὅπως στὴν πραγματικότητα τὰ ἔζησε.

Ἐλαχιστοποίησε τὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες του καὶ μεγιστοποίησε τὶς ὑπεράνθρωπες (ἡμιθεϊκές, θἄλεγα) δυνάμεις Του κι' ἔτσι μεταπήδησε σὲ μιὰ ἀνθρώπινη ὁσιότητα, λευτερωμένος ἀπὸ πάθη, ἀλλὰ πλημμυρισμένος ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὴ γνώση καὶ τὴν ἀλήθεια.

Ἐνῶ λοιπὸν στὴν ἐξωτερική τους μορφὴ τὰ κείμενα ἀποτελοῦνε σελίδες ταξιδιωτικῆς πεζογραφίας τὸ βαθύτερο περιεχόμενό τους εἶναι οἱ ἱστορικὲς τύχες τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης ἀπ' τὸν εἰκοστὸ καὶ τὸν εἰκοστὸ πρῶτο αἰῶνα καὶ πέρα (καὶ γιὰ μιὰ διάρκεια δεκαεννέα περίπου αἰώνων) κι' ἡ ἐξελικτικὴ πορεία τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ γιὰ ἰσόχρονο διάστημα. Πρόκειται ὄχι γιὰ «ὁραματισμούς», οὔτε γιὰ «προβλέψεις μὲ ρωμαλέο διεισδυτικὸ στοχασμό», οὔτε γιὰ «διορατικὲς ἱκανότητες», οὔτε γιὰ «μελλοντολογία», ἀλλὰ γιὰ μιὰ ἁπλῆ περιγραφὴ ζωντανῶν ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων, γιὰ μιὰ ἀφήγηση περιστατικῶν ποὺ τὰ εἶχε γιὰ βιώματά του ὁ συγγραφέας, ποὺ τὰ «εἶδε» καὶ τὰ «ἔζησε», καὶ τὰ ἀπεικονίζει ἐδῶ σὰν περιηγητὴς - ἀφηγητής. Μὲ ἄλλα λόγια εἶναι τὰ αὐθεντικὰ περιστατικὰ κι' ἡ ἀληθινὴ εἰκόνα πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν πραγματικὰ θὰ ἐμφανίζῃ ἡ Εὐρώπη στὰ μακρινὰ κεῖνα μελλοντικὰ χρόνια.

Ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ «προβλέψεις» καὶ γιὰ «προφητεῖες» ἀλλὰ γιὰ ἀληθινὴ ἐμπειρία (Experience) καὶ γιὰ πραγματικὴ «αὐθεντικὴ» ζωή, αὐτὸ προκύπτει ὄχι μονάχα ἀπ' τὴ ζωντάνεια τῶν περιγραφῶν, οὔτε ἀπ' τὶς διαβεβαιώσεις τοῦ συντάκτη τῶν κειμένων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλα φανερὰ σημεῖα, ἀπ' τὸ ὅτι π.χ. ἐπαληθεύθησαν σὲ ἀρκετὰ σημεῖα οἱ περιγραφὲς τοῦ Ντῆναχ σὲ τοῦτα τὰ τελευταῖα πενῆντα χρόνια (ἀπ' τὰ 1924 ποὺ τέλειωσε τὸ γράψιμο ἕως καὶ πρὸ τριετίας ποὺ ἐξεδόθησαν τὰ κείμενά του), πρᾶγμα ποὺ μᾶς δίνει μεγάλες πιθανότητες ὅτι καὶ τὰ πάρα πέρα θὰ ἐπαληθευτοῦνε.

Ἀπ' αὐτὸ τὸ τελευταῖο, συμπεραίνει κανείς, ὅτι πάρα πολὺ μονόπλευρα ὑλικὰ στοιχεῖα ἔχουνε ἐμποτίσει σήμερα τὴ ζωή μας, κι' ὅτι ἡ παντοδυναμία τῆς «θετικῆς μεθόδου» στὴν ἔρευνα ἔχει ὑπερτιμηθῆ. Ἡ θετικὴ μέθοδος μπορεῖ νἄνε κατάλληλη γιὰ τὶς θετικὲς ἐπιστῆμες (φυσική, χημεία κλπ.) ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ σωστὸ δρόμο προσπελάσεως γιὰ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς γνώσεως. Ὑπάρχουν φαινόμενα παραψυχολογίας, γιὰ τὰ ὁποῖα ἡ ἐπιστήμη δὲν διαθέτει ἐξηγήσεις κι' ἑρμηνεῖες. Τὰ διαπιστώνει ἁπλῶς. Δὲν μπορεῖ νὰ τὰ ἑρμηνεύσῃ. Κατάλληλες γι' αὐτὰ δὲν εἶναι οἱ θετικὲς ἐπιστῆμες,

ἀλλ' οἱ Ἑταιρίες μεταψυχικῶν ἐρευνῶν.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτους ὁ ἀναγνώστης τῶν ἐν λόγῳ κειμένων δὲν πρέπει νὰ βιαστῇ νὰ βγάλῃ τὸ πόρισμα ὅτι ὁ συγγραφέας του εἶνε ἕνας «ὁραματιστής», ἕνας «μελλοντολόγος», καὶ ὅτι στὴν πολυγνωσία του καὶ στὴν διορατικότητα του ὀφείλονται τὰ ὅσα μὲ τόση ἐπιτυχία μᾶς «προφητεύει». Τὸ ἀντίθετο. Ὁ Ντῆναχ εἶνε ἕνας ἁπλὸς κεντρευρωπαῖος μὲ μέτρια μόρφωση, ποὺ «δὲν ἔδωσε τίποτα δικό του» καὶ ποὺ δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ ἀπεικονίζει στὰ κείμενά του, τὰ ὅσα ἔζησε στ' ἀληθινά, τὰ ὅσα εἶδε πραγματικά.

Περιγράφει βέβαια μ' ἐπιτυχια ἀλλὰ μᾶς ἀφηγεῖται ἁπλῶς κεῖνα ποὺ εἶδε. Ἡ μοῖρα τῆς προσωπικῆς του ζωῆς εἶνε σὲ τελευταία ἀνάλυση μιὰ ἱστορία μεγάλης ἀγάπης, ποὺ συνεχίστηκε πέρα ἀπ' τὸ θάνατο. Γιατὶ ἡ ἀγάπη δὲν πεθαίνει τὸν ἄνθρωπον ἀλλὰ τὸν διατηρεῖ αἰώνιο, τὸν κάνει σημεῖο τῆς ζωῆς, συμμέτοχο στὴν πανανθρώπινη ἐξέλιξη, κομμάτι τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Εἶνε ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔζησε στ' ἀληθινὰ δυὸ ζωὲς καὶ τὶς διηγεῖται μὲ κάθε λεπτομέρεια. Ἡ περίπτωσή του δείχνει φανερὰ ὅτι δὲν ὑπάρχει θάνατος, ἀλλὰ ἁπλῆ «μεταβίωση». Ὄχι στὶς Ἰνδίες, ἀλλὰ στὴν Κεντρικὴ Εὐρώπη εἶχε τούτη τὴ φορὰ παρουσιασθῇ αὐτὴ ἡ σαφέστατη περίπτωση μετεμψυχώσεως. Σ' εὐρωπαϊκὲς περιοχὲς εἶχαν ἐμφανισθῇ οἱ ἀδρότατες αὐτὲς «ἀναμνήσεις προϋπάρξεως», οἱ ζωντανὲς αὐτὲς εἰκόνες ζωῆς, ποὺ εἶχε διανυθεῖ ἀπ' τὸ ἴδιο πρόσωπο σὲ δυὸ τόσο μακρινὲς ἡ μιὰ ἀπ' τὴν ἄλλη ἐποχὲς (1921 - 1922 καὶ 3905 - 3906).

Γιὰ τὰ μέτρα τὰ ἀνθρώπινα, για τὶς ἀνθρώπινες «δυναμικότητες συλλήψεως» ἐμφανίζεται ἐδῶ σὰν μιὰ ἀντινομία στὴ ροὴ τῶν χρονικῶν διαστημάτων. Ἀλλὰ ἡ ἀντινομία αὐτὴ ὑπάρχει μόνο γιὰ τὴ νοητικὴ δομὴ τοῦ δικοῦ μας βιολογικοῦ εἴδους, ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ συλλάβῃ παρὰ τὸ νόημα τοῦ «εὐθυγραμμισμένου χρόνου» (χθὲς - σήμερα - αὔριο). Ὑπάρχουν περιπτώσεις (ἂν καὶ σπάνιες) ποὺ βλέπει κανεὶς νὰ δρασκελίζωνται οἱ φραγμοὶ καὶ νἄρχονται νὰ εἰσχωροῦνε στὴ σύγχρονη ζωὴ κομμάτια ἀπο χρονικὰ διαστήματα μελλοντικά. Ἡ γραμμικὴ τοῦ χρόνου ροὴ εἶνε γιὰ τὸν ἄνθρωπο μόνο. Ἡ ἐξ ἀντικειμένου δομὴ τῶν χρονικῶν διαστημάτων, εἶνε κάτι ἐντελῶς διαφορετικὸ ἀπ' τὶς δικές μας «ἀνθρωπομορφικὲς» ἀντιλήψεις (καὶ συλλήψεις) γι' αὐτά. Ἐμεῖς εἴμαστε ποὺ περνοῦμε κι' ὄχι τὰ χρονικὰ διαστήματα. Ἐμεῖς, τ' ἀνθρώπινα πλάσματα, μὲ τὴ στενὴ βιολογικὴ μοῖρα ἐρχόμαστε καὶ φεύγουμε. Ὁ χρόνος δὲν ἀλλοιώνεται, δὲν περνάει, μένει σταθερὰ ἐκεῖ ποὺ εἶνε. Κι' ὑπάρχουνε περιστάσεις (πολὺ περισσότερες ἀπ' ὅσο νομίζει ἡ ὑλικὴ ὑπόσταση τῆς ζωῆς τούτης μὲ τὴν ὑπερβολικὴ πίστη στὰ «θετικὰ» καὶ ὑλιστικὰ στοιχεῖα), ὑπάρχουνε περιστάσεις ποὺ ἕνα ἀδιάγνωστης ὑφῆς πνευματικὸ στοιχεῖο τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης, ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ δρασκελίζει τοὺς φραγμοὺς τῶν χρονικῶν διαστημάτων. Αὐτὸ τὸ ἀδιάγνωστης ὑφῆς πνευματικὸ στοιχεῖο, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι σπίθες τῆς βούλησης τοῦ Θεοῦ, ποὺ κατοικοῦνε μέ-

σα μας. Χρειάζεται μόνο νὰ συνειδητοποιήσουμε τὴν παρουσία του μέσα μας. Αὐτὸ ὅμως γίνεται μὲ τὴν αὐτογνωσία, τὴν ἀγάπη γιὰ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν λογική.

Ἡ αἰσιοδοξία γιὰ τὶς ἱστορικὲς τύχες τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης καὶ γιὰ τὴν ἀνοδικὴ ἐξελικτικὴ πορεία τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ, διαπνέει ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τὰ κείμενα τοῦ Ντῆναχ. Οἱ φόβοι μας γιὰ τὴν πτώση τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, γιὰ τοὺς «σφαλεροὺς δρόμους ποὺ ἔχουν πάρει οἱ νεώτερες ἡλικίες», γιὰ τὴν κρίση ὑπερπληθυσμοῦ ποὺ ὁδηγεῖ σὲ μιὰ «δημογραφικὴ ἔκρηξη», γιὰ τὴν ὁλοένα ἐντεινόμενη «μόλυνση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος», γιὰ τὴν ἀπειλὴ ἑνὸς ὁμαδικοῦ ἐξολοθρεμοῦ μὲ φοβερὰ ὅπλα μαζικῆς καταστροφῆς (θερμοπυρηνικὸ ὁλοκαύτωμα), ἀποδείχνονται μάταιοι, ἢ τοὐλάχιστο ὑπερβολικοί.

Ὅτι περνάει καιροὺς δοκιμασίας ὁ πολιτισμός μας, αὐτὸ εἶναι ἀναντίρρητο. Περνάει κινδύνους καὶ θὰ περάσει κι' ἄλλους πολλοὺς ἀκόμη. Ἀλλὰ θὰ ξεπεραστοῦνε μ' ἐπιτυχία ὅλοι αὐτοὶ οἱ φοβερὰ δύσκολοι καιροὶ κι' ὅλοι αὐτοὶ οἱ κίνδυνοι θὰ παρακαμφθοῦνε, γιατὶ ὑπάρχουν τέλειες ἀνθρώπινες ψυχὲς ἀνάμεσά μας, ἀνάμεσα στὴν ἀνθρωπότητα, ποὺ φροντίζουν γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ ἄνθρωπος σώζει τὸν ἄνθρωπο: Σὲ τίνος ἀπὸ μᾶς τ' αὐτιὰ δὲν βουίζουν τὰ διδάγματα τῶν μεγάλων μορφῶν τῆς ἀνθρωπότητος; «Ἀμήν, Ἀμὴν λέγω Ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», καὶ «Οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν, οὐδ' ἀνταδικεῖν», ὑπέρχρονες καὶ ἀκατάλυτες ἀλήθειες τοῦ γλυκοῦ Ναζωραίου καὶ τοῦ Σωκράτη ποὺ εἴθε νὰ διαποτίζουν κάθε ἀνθρώπινη ψυχή.

Ἕνα φωτεινὸ μέλλον ἀπαντέχει τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης μας. Ὄχι ἀπὸ τύχη, ἀλλὰ σὰν ἐπακόλουθο δικῆς των ἐνσυνείδητης ἐκλογῆς πορείας ζωῆς. Ἔχουνε δίκιο ὅσοι πιστεύουν στὰ μεγάλα πεπρωμένα τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ πορεία τῆς ζωῆς της δὲν εἶναι δούλη τῶν αἰτίων, δὲν χαράσσεται ἀπ' τὸν ντετερμινισμὸ (τὴν τυφλὴ αἰτιοκρατία). Εἶναι ἀποτέλεσμα ἐπιτυχημένης ἀξιολογικῆς κρίσεως καὶ καλῆς καὶ σωστῆς ἐπιλογῆς στὸ σταυροδρόμι ἀναμεταξὺ καλοῦ καὶ κακοῦ. Κι' ἡ κασσάνδρεια προφητεία τοῦ Ὄσβαλντ Σπένγκλερ («Τὸ λυκόφως τῆς Δύσεως» Μόναχο 1918 - 1922) ὅτι ἀγγίζει στὸ τέρμα της ἡ ἐποχὴ τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, θὰ ἔχῃ μὲν μία ἐπαλήθευση παροδική, ἀλλ' ὄχι καὶ μιὰ ὁριστικὴ ἐπικράτηση. Ὁ Σπένγκλερ μίλησε γιὰ τὴν ἐπικείμενη μετάπτωση τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Εὐρωπαίων σὲ μιὰ ἄψυχη καὶ μονόπλευρη τεχνικοοικονομικὴ χρονικὴ περίοδο, γιὰ τὴν ἀποστέρηση τοῦ δυτικοῦ πνεύματος ἀπὸ τὰ βάθρα του, ἀπ' τὶς ἠθικὲς καὶ πνευματικές του βάσεις, ἀπ' τὶς αἰωνόβιες σεβάσμιες θρησκευτικές, ἠθικές, αἰσθητικὲς καὶ γενικώτερα πνευματικὲς ἀξίες του. Ὁ Ντῆναχ τὸ ἀπεικονίζει καὶ τὸ ἀφηγεῖται κι' αὐτὸ τὸ στάδιο, ἀλλὰ σὰν μιὰ «μεσοβασιλεία», σὰν κάτι τὸ πρόσκαιρο, παρ' ὅλη τὴ μακραίωνη διάρκειά του. «Εἶδε» λέει, καὶ «ξεύρει» πῶς εἶχε μὲν δίκηο ὁ Σπένγκλερ γιὰ τὴν ἐπικείμενη πτώση, ἀλλὰ ὅτι «ὕστερ' ἀπ' τὸν Μεσαίωνα ὅπου τώρα (μετὰ τὸν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο) μπαίνει

ἡ γηραιὴ κι᾽ ἔνδοξη μας τούτη ἤπειρος, πάλι μὲ χρόνια μὲ καιρους θὰ ἰδεῖ μιὰ καινουργια Αναγέννηση καὶ τὸ συνακόλουθο ανθισμα ἑνὸς νέου μεγάλου πολιτισμοῦ».

᾿Απ᾽ τὰ μακρινὰ κεινα χρόνια ποὺ τὰ «εἶδε» καὶ τὰ «εζησε» ὁ συντάκτης τῶν κειμένων, ειχε τη δυνατότητα νὰ ἀνατρέξῃ κεῖνος ὁ ἴδιος καὶ στὰ «ἐνδιάμεσα». Σὲ κεῖνα ποὺ εἶναι πλησιέστερα στη δική μας ἐποχή, ὅσο κι᾽ ἂν ἀποτελοῦνε γιὰ μᾶς σήμερα τὸ μέλλον (το περιβάλλον ζωῆς τῶν παιδιῶν μας καὶ τῶν ἐγγονιῶν μας). Κ᾽ ἔχει πολὺ ἐνδιαφέρον κι᾽ αὐτὴ ἡ ἀνάδρομη προοπτικὴ στοὺς σχετικὰ κοντινότερους σὲ μᾶς καιροὺς (ὁ 21ος καὶ ὁ 22ος αἰώνας στη δυτικὴ και Κεντρικὴ Εὐρώπη). Στὸν δυτικὸ πολιτισμὸ ποὺ εἶναι κατὰ βάθος μιὰ θαυμαστὴ σύζευξη τῶν αἰωνίων ἀξιῶν τοῦ ἀρχαιου ελληνικοῦ πνεύματος μὲ τὸ κήρυγμα του χριστιανισμοῦ, στὸν εὐρωπαικὸ οὐμανισμὸ (στὸν ἐξαίσιο αὐτὸν πνευματικὸ ὑμέναιο ἑλληνοχριστιανικῶν ἰδεωδῶν) ἐπιφυλάσσεται ἀπ τὴν ἱστορικὴ μοῖρα μιὰ πραγμάτωση, καὶ μιὰ δικαίωση, καὶ μιὰ κραταίωση, ποὺ ἀξίζει τὸν κοπο νὰ τὴν γνωρίζῃ σ᾽ ὅλες της τὶς λεπτομέρειες ὁ κάθε εὐρωπαῖος.

Στὰ τωρινὰ χρονια εἶναι εὐρωπαῖος κι᾽ ὁ ἕλληνας, ἀφοῦ ἡ χώρα μας πορεύεται — δεκαετίες ἤδη ὁλόκληρες — στὰ πλαισια τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ (τρόπος ζωῆς, ἤθη, ἀξιολογικὲς ἀντιλήψεις, οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις, πολιτιστικὴ ἐν γένει πορεία). Και ἂς γνωρίζουμε ὅτι προσφέρει πολλὰ στὴν Ἑλλάδα ὁ ὁποιοσδήποτε Ἕλληνας που ἀγωνίζεται, ἐπιδιώκει καὶ θέλει τὴν ἕνωση τῆς Ἑλλάδας μὲ τὴν Εὐρώπη καὶ γενικωτερα τὴν ἕνωση τῆς Εὐρώπης.

Ἕνα σάλπισμα προς τοὺς ἡγέτες ὅλης τῆς Εὐρώπης βγαίνει ἀπ᾽ αὐτὲς τὶς γραμμές. Ἑνώσου Εὐρώπη, γιὰ νὰ ζήσης, ἐπειδὴ πρέπει νὰ ζήσης! Ἀναρωτιέμαι ἂν χωρὶς τὴν Εὐρώπη μπορεῖ νὰ ζήσουν οἱ ὑπόλοιποι λαοὶ τῆς γῆς, κι᾽ ἂν μπορεῖ νὰ ζήση ἡ Εὐρώπη χωρὶς τὴν ἕνωσή της.

Ὁλοένα μεγαλύτερο σεβασμο καὶ ἀναγνώριση ἀποσπᾶ ἀπο τὸν ἐπιστημονικὸ κόσμο ἡ μελλοντολογία. Τοῦτο προκύπτει ἀπο ἔρευνα πάνω στὸ θέμα αὐτὸ που δημοσίευσε ἔγκυρο περιοδικὸ τῆς Βοστώνης.

Ἡ μελλοντολογία εἶναι μια ἐπιστήμη πολύπλευρη, πολυεδρική, ποὺ ἄρχισε νὰ προβάλλῃ στὸ προσκήνιο τῆς δημοσιότητος πρὶν ἀπὸ ἔξη χρόνια περίπου. Τις γνώσεις της καὶ τὶς μεθόδους της δανείσθηκε ἀπὸ ἄλλες ἐπιστῆμες, ὅπως ἡ οἰκονομολογία, ἡ κοινωνιολογία, τὰ μαθηματικά, ἡ στατιστικολογία καὶ ἀρκετοὶ ἄλλοι κλάδοι. Σκοπός της εἶναι ἡ πρόγνωσις τοῦ ἀπώτερου μέλλοντος καὶ ἡ ὑπόδειξις βελτιώσεων τοῦ δρόμου ποὺ ὁδηγεῖ σ αὐτό. Δὲν εἶναι οἱ ἀνθρώπινες κοινωνίες ἕρμαιο τῆς αἰτιοκρατίας, τοῦ ντετερμινισμοῦ. Οἱ ἐπιφυλασσόμενες ἐξελίξεις ἀποτελοῦν ἀπόρροια ἐνσυνείδητης ἐπιλογῆς «ὁδοῦ πορείας».

Ἐν τούτοις ὅμως ἡ ἐπιστήμη αὐτή, ἡ τόσο νέα, ἦταν φαίνεται προωρισμένη καὶ νὰ τερματισθῇ νέα. Ἡ μεθοδολογία της προϋπέθετε πολυγνωσία, πολύπλευρη μόρφωση, διορατικότητα, πρὸ παντὸς πλήρη γνώση τοῦ παρόντος, ἐπιτυχεῖς ὁραματισμοὺς γιὰ τὸ μέλ-

λον, ὀξυδέρκεια καὶ ὁπωσδήποτε ἀρκετὴ φαντασία. Προσπαθοῦσε νὰ προβλέπῃ τὶς μελλοντικὲς μορφὲς Κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς, τὶς μορφὲς τεχνικοοικονομικοῦ καὶ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ, που ἐγκυμονοῦνται στὶς προσεχεῖς ἐξελίξεις. Στηριζόμενη στὰ ὅσα ἕως τώρα εἴχανε πραγματοποιηθῆ, προσπαθοῦσε ἡ μέθοδος αὐτὴ ἐρεύνης νὰ ὁραματισθῇ τὶς μορφὲς πολιτισμοῦ γενικώτερα, σὲ κάθε τομέα, ποὺ ἐπιφυλάσσουνε οἱ μελλοντικὲς ἐποχές.

Τώρα ὅμως, χάρη στα κείμενα τοῦ Ντῆναχ, καταδείχτηκε νὰ ἔχῃ χάσει κατὰ μέγιστο μέρος ὁποιοδήποτε «ἔδαφος ἐφαρμογῆς» ἡ ὡς ἄνω μέθοδος ἐρεύνης. Γιατὶ τὸ σπάνιο μεταψυχικὸ καὶ πνευματιστικὸ φαινόμενο ποὺ ὡδήγησε τὸν Ντῆναχ στὴ σύνταξη τῶν κειμένων του, ἀφήνει πολὺ ὀλιγώτερα ἀπὸ ἄλλοτε «πλαίσια ἐρεύνης» στὴν ἐπιστήμη τῆς μελλοντολογίας. Και τὸ φαινόμενο αὐτὸ παραψυχολογίας, ποὺ συνέβηκε στὰ 1921 στὴν κεντρικὴ Εὐρώπη, μᾶς θυμίζει τὶς «ἀναμνήσεις προϋπάρξεως», ποὺ λαμβάνουν χώραν στὶς Ἰνδίες καὶ γενικώτερα στὴν Ἀνατολὴ πολὺ συχνότερα. Ἀλλὰ ἐδῶ δὲν εἶναι ἐντελῶς τὸ ἴδιο. Εἶναι πληρέστερο σὲ οὐσιαστικὸ περιεχόμενο καὶ πολὺ ἁδρότερο σὲ «ζωντανὴ ἐνθύμηση». Εἶναι συνυφασμένο καὶ μὲ τὴν κριτικὴ ἱκανότητα τοῦ δυτικοῦ ἀνθρώπου, κάτι ποὺ δὲν συντρέχει στοὺς ἰνδοὺς παρὰ σὲ πολὺ χαμηλότερο βαθμό.

Χάρη στὸ φαινόμενο αὐτὸ δὲν ἔχομε πιὰ «προβλέψεις» οὔτε «προφητεῖες», οὔτε «μελλοντολογία», ἀλλὰ ἔχομε αὐτὴ καθαυτὴ τὴν εἰκόνα τῶν ἀληθινῶν περιστατικῶν, ποὺ θὰ διαδραματισθοῦνε στην ὑδρόγειο στὰ ὑπόλοιπα χρόνια τοῦ 20οῦ μας τωρινοῦ αἰώνα καὶ ἐπίσης στὸν 21ο καὶ στοὺς ἑπόμενους. Διαβάζουμε — μὲ τὴν ἴδια ζωντανότητα περιγραφῆς, ὡσὰν νὰ διαβάζουμε ἱστορία — τὶς ἱστορικὲς τύχες τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ τὴ συνέχιση τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἐξελικτική του πορεία, ἀρχινώντας ἀπ' τὴ δική μας ἐποχὴ ἕως τὸ μακρινὸ μέλλον.

Στὸν συντάκτη τῶν κειμένων (κεντροευρωπαῖο γερμανόφωνο ἐκπαιδευτικό), μία ψυχοσύνθεση παραφορτωμένη μὲ αἰσθηματικότητα καὶ μὲ ὑπερευαισθησία, ἔτυχε νὰ τοῦ συμβῆ, ἀπ' τὴ μοῖρα τῆς ζωῆς του, λίγα χρόνια πρὶν πεθάνει, ἕνα μεταψυχικὸ φαινόμενο ἐντελῶς σπάνιο, ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἡ ἐπιστήμη τὰ βλέπει ὅτι συμβαίνουν, ἀλλὰ δὲ μπορεῖ νὰ τὰ ἑρμηνεύσει. Ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἀποτελοῦνε ἀντικείμενα μελέτης ὄχι τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ τῆς παραψυχολογίας καὶ τῶν Ἑταιριῶν μεταψυχικῶν ἐρευνῶν (διεθνῶς). Ἔτσι καὶ ἡ «ξενογλωσσία», ἔτσι καὶ οἱ «ἀναμνήσεις ἀπὸ μίαν ἄλλη ζωὴ» ποὺ τόσο ζωντανὲς εἶναι κάποτε, ἔτσι κι' πρόγνωσις καὶ πρόρρησις τοῦ μέλλοντος, ἔτσι καὶ τὰ «προειδοποιητικὰ ὄνειρα» καὶ τἆλλα συναφῆ ψυχικὰ φαινόμενα, ποὺ συναρτῶνται μὲ μία μορφὴ ὑπερβατικῆς συνυπάρξεως τῶν παρόντων μὲ τὰ μελλοντικά. Κι' ἂν δὲν ζοῦνε πιὰ ἀνάμεσά μας οἱ εἰδικευμένοι σὲ τέτοια θέματα ἐρεύνης ἐπιστήμονες, καθὼς οἱ ἀείμνηστοι Ἄγγελος Τανάγρας καὶ Παναγ. Γιωτόπουλος καὶ τόσοι ἄλλοι, κι' ἂν ἡ μονόπλευρη ὑλιστικὴ μορφὴ τῆς σύγχρονης ζωῆς καὶ ἡ ἀφόρητη μονο-

μέρεια τῆς τεχνικοκρατίας ἔχουνε ἀπομακρύνει τὸ τωρινὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα ἀπ' τὸ νὰ ἀντιλαμβάνεται καὶ νὰ προσέχει τέτοιου εἴδους φαινόμενα παραψυχολογίας, ὅμως ἐκεῖνα πάντα ὑπάρχουνε. Πάντα ὑπάρχουνε ὁσοδήποτε κι' ἂν ἐφαρμόζεται κι' ἐδῶ — καθὼς σὲ κάθε κλάδο ἀνθρωπίνης ἐπιδόσεως — τὸ «ὅσο πιὸ πολὺ τ' ἀφήνει τόσο πιὸ πολὺ κι' ἐκεῖνα σ' ἀφήνουνε».

Μὲ τὸν Ντῆναχ ὅμως συνέβη τὸ ἀντίθετο. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα κατεῖχε τὶς ἔμφυτες προδιαθέσεις. Ὕστερα ἤτανε μιὰ ψυχοσύνθεση ὑπερπληρωμένη μ' αἰσθηματικότητα. Τὰ ὑλιστικὰ στοιχεῖα διαβιώσης ἤτανε κάτι ἐντελῶς δευτερεῦον γι' αὐτόν. Τέλος καὶ τὰ περιστατικὰ τῆς ἀτομικῆς του ζωῆς — κεῖνα ποὺ στοιχειοθετούσανε τὴν προσωπική του μοῖρα — ἤτανε εὐεπίφορα. Κι' ἔτσι τοῦ συνέβηκε ἕνα πνευματιστικὸ καὶ μεταψυχικὸ φαινόμενο, ἀπ' τὰ ἐντελῶς σπάνια: «Εἶδε» κι' «ἔζησε» τὰ μελλοντικά, ὡσὰν νὰ εἶχε σπάσει τὸ «φράγμα τῆς λήθης» ποὺ βαρύνει τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα στὴ διάρκεια τῆς ἐδῶ διαβίωσής μας καὶ μᾶς σβήνει κάθε ἀνάμνηση προϋπάρξεως κι' ἀπομονώνει μὲ τεῖχος ἀμνησίας καὶ λησμοσύνης τὴν καθεμιὰ ἀπ' τὶς διαδοχικὲς ὑπάρξεις τοῦ ἀνθρώπου.

Δὲν ξέρω ἂν ἀπὸ τώρα πρέπει νὰ ὀνομάσουμε τὸν Ντῆναχ προφήτη ἢ νὰ τὸν χαρακτηρίσουμε σὰν ἕνα ἰσχυρὸ ἐνορατικὸ πνεῦμα ποὺ ἔζησε ἀνάμεσά μας γιὰ νὰ κατευθύνη τὰ βήματά μας ἐπὶ τὸν Λόγον καὶ τὴν πολιτιστικὴ νομοτέλεια. Ὅμως πιστεύω ἀκράδαντα πὼς θἄρθη καιρὸς ποὺ ὁλόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα θὰ στρέψη την προσοχή της στοὺς ὁραματισμοὺς τοῦ Ντῆναχ καὶ θὰ διαπιστώση, ὅτι ἀτυχῶς εἶχε κάνει λάθος ὅταν χωρὶς τὴν ἀναγκαία πίστη καὶ προσοχὴ ἄκουγε τὰ σαλπίσματα γιὰ τὴ ζωή, τὴν ἠθική, τὴν ἀνθρώπινη ἀξία, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἀλήθεια, τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς οἰκουμένης ποὔζησαν ἀνάμεσά μας. Ναί, ναί, θἄρθη καιρὸς ποὺ ἡ ἀνθρωπότητα θ' ἀναρωτιέται «Γιατὶ νὰ εἶναι ἀκατανόητο στὸν κόσμο, ὅτι ὁ κόσμος εἶναι κατανοητός»;

ΣΑΒΒΑΤΟΝ

15

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΗΜΕΡΑ
ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ

Ε Π Ι Λ Ο Γ Η
ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

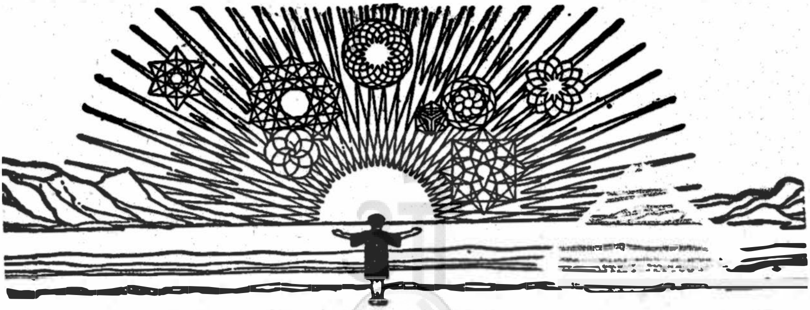
Τῆς τριετίας 1956 - 58 καὶ 1959 - 61

Ἕκαστος τόμος ΜΟΝΟΝ 120 Δραχ.

Ἀπὸ 17ης Ἰανουαρίου 1977 Δρχ. 200

Ἕνα ἀνεκτίμητο δῶρο γιὰ σᾶς

Γιὰ ἕνα φίλο σας

Ἡ «μέθοδος Κιρλιὰν» γιὰ τὴν φωτογράφησι τοῦ «βιοπλαστικοῦ συστήματος»

Τοῦ Φυσικοῦ ΚΩΝ. Ν. ΤΣΑΓΚΑΛΑΚΗ

Η ΜΕΘΟΔΟΣ Κιρλιὰν καὶ ἡ Φωτογραφία τοῦ Ἀστρικοῦ σώματος (ΙΛΙΣΟΣ 1976, σελ. 155) μᾶς ὡδήγησε στὴ σκέψη νὰ κάμωμε μία διευκρίνηση καὶ σαφέστερη κάπως ἐπεξήγηση, γιὰ τὸ «Β ι ο π λ α σ τ ι κ ὸ ν σ ῶ μ α» τῶν ζωντανῶν ὑπάρξεων, ὅπως τὸ ἔχομε συλλάβει.

Ἡ Ἀνακάλυψις Κιρλιὰν ἀποτελεῖ μία νέα κατάκτηση τῆς ἐπιστήμης στὸν χῶρο τῶν Μεταφυσικῶν ἐρευνῶν. Μᾶς ὁμιλεῖ περὶ μιᾶς νέας μορφῆς ἐνεργείας, ἄκρως ἐπαναστατικῆς, ἡ ὁποία, θὰ ἔλεγε κανείς, πυροδοτεῖ καὶ ἐλέγχει ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, ἴσως ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν συνείδηση τῶν ζωντανῶν ὑπάρξεων κατὰ τὴν γνώμη τῶν ἐρευνητῶν.

Εἶναι γεγονός, ὅτι ὁ ἐπιστήμων ἄνθρωπος ἀπὸ καταβολῆς ἀνεζήτησε νὰ μάθη τὴν ἀλήθεια γιὰ τὰ μυστικὰ τῆς Φύσεως. Καὶ προσεπάθησε, μέσα στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, νὰ ἀνακαλύψη ἀπὸ τὶ ἀποτελεῖται ὁ κόσμος αὐτός, στὸν ὁποῖο ζοῦμε.

Ὁ ἐρευνητὴς (ἐπιστήμων) ἀνακαλύπτει φαινόμενα, τὰ ὁποῖα συνεχῶς προσπαθεῖ νὰ τὰ ἐρευνήση κατὰ τρόπον ἀντικειμενικόν. Διότι, αἱ προκαταλήψεις καὶ αἱ προσωπικαὶ ἐντυπώσεις δὲν πρέπει νὰ ὑπεισέρχωνται στὴν ἐργασία ἑνὸς πραγματικοῦ ἐπιστήμονος, τόσον εἰς τὸν ὑλικὸν κόσμο, ὅσον καὶ εἰς τὸν χῶρο τῶν Μεταφυσικῶν ἐρευνῶν.

Σὲ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς Ἐπιστήμης χρησιμοποιοῦνται αἱ αὐταὶ μέθοδοι ἐρεύνης, αἱ ὁποῖαι ἐξαρτῶνται κατὰ τὴ σταδιακὴ ἐξέταση καὶ πειραματικὴ ἐπαλήθευση ἀπὸ τὰ ἑκάστοτε προβλήματα.

Κατὰ τὴν σταδιακὴ αὐτὴ διαδικασία γίνεται ἡ συγκέντρωσις τῶν συναφῶν γνώσεων καὶ τῶν πειραματικῶν δεδομένων. Καὶ μετὰ τὴν συγκέντρωση καὶ ταξινόμηση αὐτῶν,

τὰ ὁποῖα ἔχουν κάποια σχέση μεταξύ των, προχωρεῖ ὁ ἐρευνητὴς στὸ τελευταῖο στάδιο τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου, ποὺ αὐτὸ ἀποτελεῖ καὶ εἶναι ἡ διατύπωσις τοῦ σχετικοῦ Νόμου. Ἕνας δὲ νόμος τῆς ἐπιστήμης εἶναι μία πρότασις, ἡ ὁποία ἐκφράζει μία γενικὴ συμπεριφορὰ καὶ ἡ ὁποία ἐλέγχεται ἀπὸ τὴν μελέτη τῶν συγκεντρωθέντων καὶ ταξινομηθέντων στοιχείων καὶ πειραματικῶν δεδομένων.

Τέλος, γιὰ τὴν ἑρμηνεία τοῦ Νόμου παίρνει θέση, μία κάποια θεωρία, ἡ ὁποία βοηθεῖ καὶ ἐξηγεῖ στὸν ἐπιστήμονα, πῶς συμπεριφέρονται τὰ διάφορα στοιχεῖα μεταξύ των, ὥστε νὰ ὑπακούουν εἰς τὸν Νόμο.

Αἱ Ἐπιστημονικαὶ αὐταὶ θεωρίαι μελετῶνται ἀπὸ σοφοὺς ἐγκεφάλους, οἱ ὁποῖοι καὶ καταστρώνουν νέα πειράματα, ὥστε διὰ αὐτῶν νὰ γίνεται ὁ ἔλεγχος τῆς Θεωρίας.

Ἀπὸ ὅσα ἀνεφέραμε σὰν εἰσαγωγή, ἐθίξαμε ἕνα πολὺ λεπτὸ καὶ δύσκολο σημεῖον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον διαφαίνεται μιὰ ἀμυδρὰ εἰκόνα τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως καὶ ἐρεύνης.

Διότι, κάθε προσφερομένη νεοφανὴς ἐπιστημονικὴ γνῶσις, γιὰ νὰ γίνη ἀπόκτημα καὶ βίωμα, θέλει μεθόδευση καὶ αἰτιολόγηση.

Τὰ θέματα εἶναι τὰ ἀκόλουθα: α) τὸ ἀξίωμα τῆς ἀφθαρσίας τῆς ὕλης. β) τὸ ἀξίωμα τῆς ἀφθαρσίας τῆς ἐνεργείας καὶ γ) ἡ κοσμικὴ ἀκτινοβολία.

Ἀξίωμα τῆς ἀφθαρσίας τῆς ὕλης: Γνωρίζομε ἀπὸ τὴν Φυσικοχημεία, ὅτι ἡ ὕλη ἀλλάσει μορφὴ καὶ κατάσταση, ἀλλὰ δὲν καταστρέφεται, δὲν χάνεται. Τὸ σῶμα, τὸ πτῶμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ κάθε ὀργανισμοῦ δὲν ἀλλάσσει φαινομενικὰ ἀπὸ τὰ ὑλικά του συστατικά, ἀλλὰ μόλις ἐκλείψει ἡ ζωή, μεταφέρεται καὶ μένει στὴ Γῆ, στὸν ὑλικὸ κόσμο ἀπὸ τὸν ὁποῖον προῆλθε καὶ τότε ἀποσυντίθεται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη.

Τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς, ὅπως βλέπομε, ἔχει δύο σελίδες τὸ «Δοῦναι» καὶ τὸ «Λαβεῖν». Ὅ,τι ἔλαβε ὁ ἄνθρωπος καὶ κάθε ζῶν ὀργανισμὸς ἀπὸ τὸ ὑλικὸ περιβάλλον, θὰ τὸ ξαναδώσει μὲ μεγάλη ἀκρίβεια, καὶ ὅλα θὰ ἐπανέλθουν στὴν Μητέρα Φύση.

Αἱ διάφοροι τροφαὶ σὲ ποσότητα καὶ ποιότητα, εἴτε ζωϊκὲς εἶναι καὶ ἀποτελοῦν ἕνα εἶδος συμπεπυκνωμένων χόρτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐτράφησαν τὰ ζῶα, εἴτε φυτικὲς ποὺ περιέχουν σὲ συμπύκνωση ὀρυκτὲς οὐσίες, τὶς ὁποῖες ἀπερρόφησαν οἱ ρίζες τῶν φυτῶν ἀπὸ τὴ Μητέρα Γῆ. Τὸ νερό, ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀέρας, ἡ κοσμικὴ ἀκτινοβολία, ποὺ συμμετέχουν στὴν δημιουργία καὶ στὴν διατήρηση τῆς ζωῆς, ὅλα αὐτὰ μετὰ τὸν θάνατο ἐπανέρχονται μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας, στὸ Ὑλικό μας περιβάλλον στὴν Γῆ καὶ τὴν Ἀτμόσφαιρα.

Καὶ ἔτσι κλείνει τὶς σελίδες του τὸ Βιβλίον τῆς ζωῆς.

Κοσμικὴ Ἀκτινοβολία: Ἀπὸ τὴν Ἀτμόσφαιρα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ζωογόνα στοιχεῖα τοῦ ἀέρος ποὺ λαμβάνει κάθε ζῶν ὀργανισμός, δέχεται καὶ τὴν κοσμικὴ δύναμη. Εἶναι δὲ ἡ κοσμικὴ δύναμις, ἡ φωτεινή, ἡ ἀκτινοβόλος ἐνέργεια, ἡ ὁποία μᾶς περιβάλλει καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορες ἀκτινοβολίες, σχεδὸν ἀπὸ ὅλα τὰ μήκη κύματος.

Ἐὰν ὅλες αὐτὲς οἱ ἀκτινοβολίες διήρχοντο διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἔφθαναν μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, θὰ κατεστρέφετο κάθε ζωή.

Εὐτυχῶς, ὅμως, οἱ περισσότερες ἀκτινοβολίες μικροῦ μήκους κύματος (ἀκτῖνες Χ καὶ ὑπεριώδεις ἀκτῖνες) ἀπορροφῶνται ἀπὸ τὴν ἀμόσφαιρα. Ἕνα δὲ ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῆς Ἀτμοσφαίρας, τὸ ὁποῖον ἀπορροφᾶ τὶς ὑπεριώδεις ἀκτῖνες εἶναι τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ὁποῖον ἔτσι μετατρέπεται σὲ Ὄζον (ἐνεργὸν ὀξυγόνον).

Διὰ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῆς δημιουργεῖται ἕνα στρῶμα Ὄζοντος στὴν Στρατόσφαιρα, σὲ ὕψος 24 χιλ. μέτρων περίπου ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, ἐνῶ ἐλαττοῦται συγχρόνως τὸ ποσὸν τῶν ὑπεριωδῶν ἀκτίνων μικροῦ μήκους κύματος, τὸ ὁποῖον φθάνει στὴ Γῆ. Καὶ μόνον αἱ ὀλιγώτερον ἐπιβλαβεῖς φθάνουν μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Αὐτὲς προκαλοῦν τὸ μαύρισμα τοῦ δέρματος, ἀπορροφῶνται καὶ δημιουργοῦν εἰς αὐτὸ ὡρισμένες χρωστικὲς οὐσίες καὶ σχηματίζουν τὴν βιταμίνη D στὸ ἀνθρώπινο σῶμα.

Αἱ συνθῆκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας ὑπάρχει ὁ κόσμος ποὺ μᾶς περιβάλλει, εὑρίσκεται σὲ μία τέτοια ἰσορροπία, ὥστε ἐὰν μία ἀπὸ αὐτὲς μετεβάλλετο ἐλάχιστα, θὰ ἐξέλειπε κάθε ζωή. Ἐὰν π.χ. ὁ πάγος ἦτο πυκνότερος τοῦ νεροῦ, ηὐξάνετο ἢ ἐλαττοῦτο, ἡ ἀναλογία τῶν ὑπεριωδῶν ἀκτίνων στὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἡ ζωὴ θὰ ἦτο μοιραίως καταδικασμένη. Βλέπομε λοιπὸν ὅτι ἡ ζωὴ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ κοντινὸ ὀργανικὸ καὶ ἀνόργανο περιβάλλον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἐξωγήινο χῶρο. Ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμο καὶ ἀπὸ τὸ Ἀστρικὸ Σύμπαν δεχόμεθα τὶς κοσμικὲς ἀκτῖνες.

Ἡ Κοσμικὴ ἀκτινοβολία ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρότατα σωματίδια (τὰ ὁποῖα ἀποκαλοῦνται κοσμικὰ βλήματα) καὶ εἶναι φωτόνια, πολυτρόνια, νετρόνια, μεσοτρόνια, τὰ ὁποῖα ἀπαντῶνται στὸν πυρῆνα τοῦ ἀτόμου. Καὶ ἔχουν τὰ σωμάτια αὐτὰ περισσότερο θετικὸ ἠλεκτρισμό, παρὰ ἀρνητικό.

Μεταφέρει ἡ ἀκτινοβολία αὐτὴ τεράστια ποσὰ ἐνεργείας καὶ γιὰ αὐτὸ ἔχει μεγάλη διεισδυτικὴ ἱκανότητα. Ὅταν πέσει στὸν πυρῆνα ἑνὸς ἀτόμου, τὸν διαμελίζει σὲ ἁπλούστερα θεμελιώδη συστατικά, σὰν νὰ εἶναι ἕνα πραγματικὸ βλῆμα. Εἶναι μεγαλυτέρα στοὺς πόλους καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ μεσημέρι. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὶς κηλίδες τοῦ ἡλίου καὶ ἐλαττοῦται μὲ τὴν αὔξηση τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως.

Προκαλεῖ ἡ κοσμικὴ ἀκτινοβολία πολύπλοκες πυρηνικὲς ἀντιδράσεις ψυχοσωματικὲς καὶ συμβάλλει στὴν ἀνταλλαγὴ τῆς ὕλης, στὸν μεταβολισμό, ποὺ εἶναι ἡ φυσικοχημικὴ διεργασία τῶν κυττάρων εἰς τὰ διάφορα ὄργανα τοῦ σώματος, γιὰ νὰ τραφῆ ὁ ὀργανισμὸς καὶ νὰ ζήσῃ. Τοῦ παρέχει τὴν κυρίως δύναμη, τὴν ψυχικὴ ἐνέργεια καὶ τὴν πνευματικὴ ἀκτινοβολία.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει τὴν ζωή, γιὰ νὰ τὴν μετατρέψῃ σὲ ἀνώτερη δύναμη, σὲ πνεῦμα. Κάθε δημιουργία τῆς ζωῆς εἶναι πνευματική. «Τὸ πᾶν εἶναι Πνεῦμα».

Συμπεραίνομε, λοιπόν, ὅτι τὸ πρωταρχικὸ στοιχεῖο τῆς ζωῆς, ἡ πηγὴ πάσης ἐνεργείας καὶ κινήσε-

ως εἶναι ἡ δύναμις, ἡ ὁποία ὑπεισέρχεται στὴν ὕλη, καὶ θέτει εἰς κίνησιν τὰ διάφορα ὄργανα τοῦ σώματος. Οἱ Βιολόγοι τὴν δύναμη αὐτὴ τὴν ὠνόμαζαν «ὀ ρ γ α ν ι κ ὴ ζ ω ή», οἱ ψυχολόγοι «ὑ π ο σ υ ν ε ί δ η τ ο», οἱ πνευματισταὶ «π ε ρ ί π ν ε υ μ α», οἱ Ἀποκρυφολόγοι «Ἀ σ τ ρ ι κ ὸ ν σ ῶ μ α», οἱ Πυθαγόρειοι «Ἄ ρ τ ο ν τ ῆ ς Ψ υ χ ῆ ς», οἱ δὲ Αἰγύπτιοι «Κ ὰ» (φωτεινὸ ἀλλὰ ἀόρατο σῶμα). Προσεπάθησαν καὶ καθώρισαν οἱ Βιολόγοι ἐρευνηταὶ τὶς σχέσεις μεταξὺ τῶν κοσμικῶν ἀκτίνων καὶ τῶν διαφόρων βιολογικῶν φαινομένων, καὶ αἱ προσπάθειαί των ἐστέφθησαν ὑπὸ μεγάλης ἐπιτυχίας σὲ πολλοὺς συγγενεῖς κλάδους.

Ὁ Βιολόγος THIBAND σὲ μιὰ πραγματεία του διερωτᾶται: «ἂν ἡ πνευματικὴ ἀνισορροπία, ἡ βλακεία ἢ μεγαλοφυΐα δὲν προκαλοῦνται, καὶ δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς συγκρούσεως ἑνὸς κοσμικοῦ βλήματος, μὲ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ λεπτὰ καὶ εὐαίσθητα ἐγκεφαλικὰ κύτταρα». Ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τῶν ἀκτινοβολιῶν, τὰ γονίδια, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται στὰ χρωματοσώματα τοῦ πυρῆνος τῶν κυττάρων τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ καὶ ἄλλων ὀργανισμῶν, παθαίνουν, ἐκτὸς τῶν συνήθων καὶ φυσιολογικῶν, ἀπότομες μεταβολές, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ παράγωνται ἀπόγονοι με ἀνώμαλες ἰδιότητες, αἱ ὁποῖες μεταδίδονται κληρονομικῶς.

Καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν θὰ ἦτο παράτολμο νὰ ὑποθέσωμε καὶ νὰ παραδεχθοῦμε, ὅτι αἱ κοσμικαὶ αὐταὶ ἀκτινοβολίαι μὲ τοὺς βομβαρδισμοὺς καὶ τὴν διεισδυτικὴ ἱκανότητα τῶν βλημάτων των (σωματιδίων), μὲ τὶς φυσικοχημικὲς ἀντιδράσεις, δὲν ἐπιδροῦν καὶ ἐπὶ τῆς ψυχοσωματικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἄλλων ὀργανισμῶν. Π.χ. Ἡ εὔφορος ψυχικὴ διάθεσις, τὸ κέφι ὅπως λέμε, ἡ δυσθυμία (ἡ κακοκεφιά), τὸ ἐκφραστικὸ καὶ γελαστὸ πρόσωπο ἢ τὸ ἀγέλαστο καὶ σκυθρωπό, ἡ σωματικὴ διάπλασις σύμμετρος καὶ ἁρμονική, τὸ κάλλος, ἡ γοητεία, ἡ δυσμορφία κ.τ.λ. δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς καλῆς ἢ κακῆς λειτουργίας τοῦ ὅλου φυσιολογικοῦ ἔργου παντὸς ὀργανισμοῦ; Ὅπως προαναφέραμε:

Ἀ ξ ί ω μ α τ ῆ ς ἀ φ θ α ρ σ ί α ς τ ῆ ς ἐ ν ε ρ γ ε ί α ς: Ἀνεφέραμε ὅτι ἡ ὕλη ἀλλάσσει μορφὴ καὶ κατάσταση, ἀλλὰ δὲν χάνεται. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀφθαρσίας τῆς ἐνεργείας, ἡ ὁποία λαμβάνει διάφορες μορφὲς χωρὶς νὰ καταστρέφεται π.χ. ἡ θερμότης ὡς ἐνέργεια, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπο τὰ ὑλικὰ σώματα, ξύλο, κάρβουνα, πετρέλαιο (ἀποταμιεύματα τῆς ἡλιακῆς καὶ γηγενοῦς θερμότητος) μετατρέπεται σὲ κινητική, καὶ αὐτὴ πάλι σὲ ἠλεκτρική, καὶ ἐκείνη σὲ χημικὴ καὶ ἀντιστρόφως. Ἔχομε ἐναλλασσόμενες μορφὲς ἐνεργείας, αἱ ὁποῖαι δὲν χάνονται.

Καὶ εἶναι φανερὸ πὼς ἡ φυσικοχημικὴ ἐνέργεια ἐξασφαλίζει τὴν ὕπαρξη καὶ τὴν διατήρηση τοῦ ὑλικοῦ σώματος, καθὼς καὶ τὶς ψυχοδιανοητικὲς ἐκδηλώσεις καὶ ἰδιότητες. Καὶ εἶναι αὐτὲς ἡ ψυχικὴ καὶ ἡ πνευματικὴ ἐνέργεια, αἱ ὁποῖες μετὰ τὸν θάνατο δὲν χάνονται, ἀλλὰ ἀκτινοβολοῦν ἢ κάπου ἀλλοῦ διοχετεύονται καὶ εὑρίσκονται.

Αὐτὴ ἡ ψυχοπνευματικὴ ἐνέργεια ἀποτελεῖ μία νέα μορφὴ ἐνεργείας, ἡ ὁποία, κατὰ τοὺς εἰδικοὺς ἐπιστήμονας, πυροδοτεῖ καὶ ἐλέγχει ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, ἴσως καὶ αὐτὴν τὴν συνείδηση τῶν ζωντανῶν ὑπάρξεων.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο πρόβλημα, τὸ ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον καὶ ἄγνωστο σὲ πολλούς.

Ἡ Ἐνέργεια αὐτή, κατὰ τὴν ἄποψη τῶν ἐρευνητῶν, διαφέρει οὐσιωδῶς ἀπὸ τὶς γνωστὲς μορφὲς ἐνεργείας δηλαδὴ τὴν θερμότητα, τὸν ἠλεκτρισμό, τὸ φῶς, τὴν ἀτομική, θερμοπυρηνικὴ κ.λ.π. Διότι, δὲν εἶναι οὔτε ἠλεκτρικῆς, οὔτε ἠλεκτρομαγνητικῆς φύσεως, καὶ (προφητεύουν) ὑποθέτουν ὅτι ἀπὸ τὴν ἐνέργεια αὐτὴ θὰ ἐξαρτηθῆ αὐτὸ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος.

Οἱ Ρῶσσοι ἐπιστήμονες, εὑρισκόμενοι ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν ὑλικῶν κατακτήσεων, ἐν τούτοις πρὸς τὶς σχέσεις μεταξὺ ἐπιστήμης καὶ τῶν προβλημάτων τοῦ πνεύματος, συνέβη νὰ ἐπιτύχουν ἐκπληκτικὲς ἀνακαλύψεις.

Στὸ Κέντρον ἐρεύνης τοῦ Καζακιστάν, ὅπου γίνονται καὶ τὰ πειράματα ἐξερευνήσεως τοῦ διαστήματος, Βιοφυσικοὶ καὶ Βιοχημικοὶ ἐπιστήμονες συνεργάζονται καὶ μελετοῦν ἀπὸ κοινοῦ, ἀπὸ τὸ 1950 πάνω στὴν ἀνακάλυψη τοῦ ἠλεκτρολόγου καὶ ἐρασιτέχνου φωτογράφου Σεμιὸν Κιρλιάν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν «Θάλαμον Κιρλιάν».

Πρόκειται περὶ μιᾶς συσκευῆς ὑψηλῆς συχνότητος μὲ τὴν βοήθεια τῆς ὁποίας, ἐπέτυχαν τὴν ὑπερπήδηση τῶν φραγμῶν τῆς στερεᾶς ὕλης, ὥστε νὰ γίνη ὁρατὸν τὸ μὴ ὑλικὸν σῶμα τῶν ζωντανῶν ὑπάρξεων, ἡ λεγόμενη «αὔρα» ἡ ὁποία περιβάλλει σὰν φωτοστέφανο κάθε ζῶντα ὀργανισμό.

Κατὰ τὴν τελευταία 10ετία ἐγένοντο ἐκτεταμένες ἔρευνες στὴν Ἀμερική, καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα Ἱδρύματα Ἐπιστημῶν καὶ Ἐρευνῶν σὲ ὅλο τὸν κόσμο ἐπὶ τῆς Μεθόδου Κιρλιάν.

Τὸ 1972 συνῆλθε τὸ πρῶτον Συνέδριον φωτογραφίας τύπου Κιρλιάν, τὸ ὁποῖον συνεκέντρωσε μεγάλον ἀριθμὸ ἐπιστημόνων συγγενῶν κλάδων, στὸ ὁποῖον ἐγένοντο ἐπιδείξεις συναρπαστικῶν φωτογραφιῶν καὶ πειραμάτων ἐπὶ ὀργανισμῶν ζωντανῶν ὑπάρξεων καὶ μερῶν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τῶν πειραματισμῶν ἐθεωρήθη βέβαιον, ὅτι ἡ Τεχνικὴ Κιρλιὰν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἔχωμε μία ἀντικειμενικὴ εἰκόνα τῆς φυσικῆς ἢ τῆς συναισθηματικῆς ὑγείας τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν.

Στὴν προσπάθεια τῶν εἰδικῶν νὰ περιγράψουν τὸ πραγματικὸ αὐτὸ γεγονός, δίδεται ἡ ἀκόλουθος ἐξήγησις: Πρόκειται, λέγουν, περὶ εἰδικῆς συνθήκης, ὁμοίας πρὸς πλᾶσμα ἀπὸ ἰονισμένα καὶ σὲ διέγερση ἠλεκτρόνια καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ πρωτόνια καὶ ἴσως καὶ ἀπὸ ἄλλα σωματίδια. Ταυτοχρόνως σὲ αὐτὸ τὸ ἐνεργειακὸ σῶμα, δὲν περιέχονται μόνον αὐτὰ τὰ σωμάτια, οὔτε πρόκειται περὶ ἑνὸς χαώδους συστήματος. Εἶναι ἕνας τέλειος ἑνοποιημένος καθ' ἑαυτὸν ὀργανισμός, ὁ ὁποῖος συμπεριφέρεται ὡς μονάς, δημιουργεῖ ἴδια μαγνητικὰ πεδία καὶ διαμορφώνει τὰ θεμέλια τῶν βιολογικῶν πεδίων.

Τὸ συμπέρασμα στὸ ὁποῖον κατέ-

ληξαν οἱ ὀπαδοὶ τῆς Μεθόδου Κιρλιὰν δὲν θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι περισσότερο ἀντικειμενικὸ καὶ θαρραλέο. Ὅλες οἱ ζωντανὲς ὑπάρξεις, φυτά, ζῶα καὶ ἀνθρώπινα ὄντα δὲν εἶναι μόνον προικισμένα μὲ τὸ φυσικὸ σῶμα, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄτομα καὶ μόρια, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ μὲ «ἐνεργειακὸ σῶμα», τὸ ὁποῖον ἐχαρακτήρισαν ὡς τὸ «Βιοπλαστικὸν σῶμα». Μὲ ἄλλα λόγια, φθάσαμε στὸν ἐπιστημονικὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ «Πνευματικοῦ σώματος», περὶ τοῦ ὁποίου ὡμίλησε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Οἱ Ἐπιστήμονες καὶ ἐρευνηταὶ σὲ πολλὲς χῶρες τοῦ κόσμου, ὁμιλοῦν μετὰ βεβαιότητος περὶ τῆς ὑπάρξεως ἑνὸς εἴδους ἀοράτου μήτρας, ἡ ὁποία ὀργανώνει τὶς ζῶσες ὑπάρξεις καὶ διατηρεῖ σὲ λειτουργία τὴν ἀνταλλαγὴ τῆς ὕλης, ποὺ μετατρέπεται σὲ κύτταρα τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τέλος σὲ ἐνεργὸ ζωή.

Ἕνα παράδειγμα καὶ πείραμα: Σὲ ἕνα ζῶον τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο στὸ στάδιον τοῦ σχηματισμοῦ, ἐτοποθέτησαν στὴ θέση στὴν ὁποία θὰ ἐφύτρωνε ἕνα πόδι, ἕνα ἐμβρυώδη βραχίονα, παρὰ ταῦτα ὅμως ὁ βραχίων αὐτὸς ἐξελίχθη σὲ πόδι. Γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχει ἕνας σαφὴς προγραμματισμός. Δηλαδή, ἐκεῖ ὅπου τὸ βιοπλαστικὸ σῶμα τοῦ δημιουργουμένου ὄντος, ἔχει καθορίσει τὸν σχηματισμὸ ποδιοῦ, στὸ σημεῖο ἐκεῖνο θὰ φυτρώσει τὸ πόδι καὶ ὄχι χέρι. Ἕνας Ἀμερικανὸς Νευρολόγος ἐξηκρίβωσε τὴν παρουσία σαφῶς καθωρισμένου ἠλεκτρικοῦ πεδίου, στὸ σημεῖο ὅπου ἔλειπε τὸ πόδι μιᾶς σαλαμάνδρας.

Ἀπὸ τὶς φωτογραφίες καὶ τὰ πολλὰ ἀξιοπερίεργα πειράματα, ἔχομε ἔκδηλη τὴν ζωϊκὴ ἐνέργεια, ἡ ὁποία (κατὰ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀφθαρσίας τῆς ἐνεργείας) δὲν χάνεται.

Τὸ γενικὸ συμπέρασμα, εἶναι ὅτι μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θαλάμου Κιρλιὰν κατεδείχθη ἡ ἀκτινοβολία τῶν ζώντων ὀργανισμῶν τοῦ ἀνθρώπου, τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν ποὺ λαμβάνει χώραν κατὰ τὸν θάνατον, πῶς ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ Ὑλικὸ σῶμα, γιὰ νὰ διασκορπισθῆ στὸν ἀέρα.

Τὰ εὐαίσθητα βιολογικὰ μηχανήματα, τοποθετημένα κοντὰ στὸ νεκρὸ σῶμα, δείχνουν τὴν παρουσία δυναμικῶν πεδίων ἐν διεγέρσει. Καὶ πιστοποιεῖται μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἡ παρουσία ἐνεργείας, ἡ ὁποία ἐκπέμπεται ἀπὸ τὸ βιοπλαστικὸν σῶμα, κατὰ τὴν ὥρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἀπὸ τὸ ζῶν ὑλικὸ σῶμα.

Ὅλα αὐτὰ τείνουν νὰ ἐπιβεβαιώσουν μία ἀλήθεια καὶ μία πραγματικότητα, ποὺ εἶναι γνωστὴ στὸν ἄνθρωπο ἀπὸ αἰώνων, ὅτι δηλαδὴ κάτι τὸ οὐσιῶδες παραμένει μετὰ τὸν λεγόμενον θάνατον. Ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ πραγματικότης αὐτὴ εἶναι ἡ «Ἀθανασία τῆς Ψυχῆς». Αὐτὸ τὸ κάτι καὶ οὐσιῶδες ποὺ παραμένει μετὰ τὸν θάνατον.

Ἂς μάθουμε τὰ παιδιὰ ν' ἀγαποῦν τὰ ζῶα

Τοῦ κ. ΘΕΟΔ. ΑΝΤΙΚΑΤΖΙΔΗ
Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Τὸ κοινὸ βομβαρδίζεται καθημερινὰ ἀπ' ὅλα τὰ μαζικὰ μέσα ἐνημερώσεως πάνω σὲ κάθε μορφὴ βίας, λ.χ. τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄνθρωπο («φόνοι τιμῆς», ἀπαγωγές, δολοφονίες) ἢ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτὸ (αὐτοκτονίες), ἢ ἀκόμα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄψυχο καὶ τὸν φυτικὸ κόσμο (πυρκαϊὲς κατοικιῶν, ἐμπρησμοὶ δασῶν). Δυστυχῶς, δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο ὅταν πρόκειται γιὰ τὴ μορφὴ ἐκείνη τῆς βίας ποὺ στρέφεται κατὰ τῶν ζώων εἴτε ὑπὸ μορφὴν ἁπλῆς κακομεταχειρίσεως εἴτε ὑπὸ μορφὴν ἐγκληματικῆς σκληρότητος, ὅπως π.χ. ἡ ἐγκατάλειψις ἑνὸς ἀβοήθητου ζώου ἀπὸ τὸν ἀσυνείδητο ὁδηγὸ ποὺ τοῦ τσάκισε τὰ πλευρά. σκόπιμα. Τέτοιες εἰδήσεις δὲν περνοῦν βέβαια οὔτε στὰ ψιλὰ τῶν ἐφημερίδων, παρὰ τὸ ὅτι ἡ σκληρότητα πρὸς τὰ ζῶα δὲν ὑπολείπεται σὲ σοβαρότητα ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄλλη μορφὴ βίας — τουλάχιστον ἀπὸ τὴν ψυχολογικὴ σκοπιά. Δὲν θυμᾶμαι ποτέ, λόγου χάρη, νὰ διάβασα στὸ λεπτομερῆ κατὰ κανόνα ἀπολογισμὸ τῶν δένδρων - θυμάτων ἢ στρεμμάτων μιᾶς πυρκαϊᾶς τοῦ δάσους τὸ πόσες ἑκατοντάδες μικρὰ ζῶα ἢ πουλιὰ βρῆκαν τὸ θάνατο τοῦ ἀργοῦ ψησίματος γιατὶ ἦταν ἀνήμπορα νὰ τρέξουν ἢ νὰ πετάξουν μακρυά. Διαβάζουμε πάντα γιὰ τοὺς «εἰδεχθεῖς οἰκοπεδοφάγους» ποὺ καταζητοῦνται, γιὰ τοὺς ζωοκτόνους ὅμως ποτέ. Ἀκόμα, δὲν θυμᾶμαι ποτὲ νὰ διάβασα γιὰ τὸ σκύλο ποὺ βρέθηκε κρεμασμένος μ' ἕνα καλώδιο στὸ κλαδὶ κάποιου δένδρου, μορφὴ βίας ποὺ λέει πολὺ περισσότερα γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ δράστη ἀνήλικου ἀπὸ ὅ,τι ἡ συνηθισμένη εἴδηση τῶν ἐφημερίδων γιὰ τὸν «ἀνήλικο Χ» ποὺ διέρρηξε κάποιο περίπτερο τῆς γειτονιᾶς του...

★

Πάρα πολλοὶ ψυχολόγοι, κι' ἰδιαίτερα ὁ δρ. Β. Λέβινσον, ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Ψυχολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ν. Ὑόρκης, ἔδωσε ἐξαιρετικὴ ἔμφαση στὰ βιβλία του, στὴ σημαντικὴ συμβολὴ τῶν ζώων στὴ διατήρηση τῆς ψυχικῆς ὑγείας τῶν παιδιῶν, ἀλ-

λὰ καὶ τῶν ἐνηλίκων. Τὸ ἰδιόκτητο ζῶο, ὑποστηρίζει ὁ δρ. LEVINSON, ὑποβοηθεῖ ἀνυπολόγιστα τὸν ἄνθρωπο στὴν ἐπίλυση πολλῶν προβλημάτων σχετικῶν μὲ τὴν ὁμαλὴ πνευματική του ἀνάπτυξη κατὰ τὰ διάφορα στάδια τῆς ὡριμάνσεώς του. Τὸ παιδί, λόγου χάρη, ἔχει, ὅπως εἶναι γνωστό, ἀπόλυτη ἀνάγκη τῆς ἀγάπης, στοργῆς καὶ φροντίδας τῶν γονιῶν του. Ὅταν τὰ στερεῖται, ἕνα μικρὸ ζωάκι εἶναι ἡ μόνη ἴσως ἐλπίδα ποὺ ἔχει γιὰ ν' ἀναπληρώση αὐτὸ τὸ κενό. Ἀκόμα περισσότερο, τὸ παιδὶ ταυτοποιώντας τὴν ὕπαρξή του μ' ἐκείνη κάποιου ἄλλου ζωντανοῦ ὄντος, π.χ. τοῦ σκυλιοῦ του, ἀρχίζει νὰ «συμμετέχη» στὸν «κόσμο» ποὺ ἐκτείνεται πιὸ πέρα ἀπ' τὸν «μικρόκοσμο» τῆς οἰκογενείας του. Ἔτσι, ἕνα σκυλάκι μπορεῖ νὰ βοηθήση τὸ παιδὶ νὰ γίνη πιὸ πρακτικὸ καὶ πιὸ ἀνεξάρτητο, ξεπερνώντας ἔτσι τὴν ἐνδεχόμενη μοναξιά του, ἀφοῦ μάλιστα ἡ φροντίδα τοῦ ζώου εἶναι ἀπὸ μόνη της πλήρης ἀπασχόληση. Πέρα ἀπ' αὐτό, ἔχοντας ἀποκτήσει τὸ παιδὶ μιὰ «ὑπευθύνοτητα» ἀπέναντι σ' ἕνα ἄλλο ζωντανὸ ὄν, βοηθιέται στὸ νὰ γίνη πολὺ πιὸ «αὐτόνομο» σ' ὅλες του τὶς ἐκδηλώσεις, ἀκόμα καὶ στὸ φαγητὸ ἢ τὸ διάβασμα ἢ τὰ γενικώτερα σχολικὰ ἢ σπιτικά του καθήκοντα.

Γενικά, ἕνα ζῶο, κι' ἰδιαίτερα ἕνα σκυλάκι, μπορεῖ νὰ βοηθήση σὲ μεγάλο βαθμὸ τὸ παιδὶ ὥστε ν' ἀποκτήση μιὰ πολὺ χρήσιμη «αἴσθηση ταυτότητος» (SENSE OF IDENTITY). Ὅσον ἀφορᾶ τὶς μεγαλύτερες ἡλικίες, ἕνα ἰδιόκτητο ζῶο μπορεῖ κι' ἐκεῖ νὰ προσφέρη πολύτιμη βοήθεια. Μπορεῖ ἂς ποῦμε νὰ βοηθήση τοὺς μέλλοντες γονεῖς νὰ προπαρασκευασθοῦν καλύτερα γιὰ τὸ ρόλο τους παρέχοντας τὴν εὐχέρεια παρακολουθήσεως τῆς μητρικῆς ἢ πατρικῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ζώου πρὸς τὰ νεογέννητα παιδιά του. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ γλυκειὰ ἱκανοποίηση ποὺ δίνει ἕνα ἔγκυο ζῶο ποὺ γεννᾶ — καὶ μάλιστα εὔκολα — μειώνει σημαντικὰ τὴν ἀγωνία καὶ τὴν κατάθληψη ποὺ προκαλεῖ πολλὲς φορὲν ἡ ἐγκυμοσύνη καὶ ἡ λοχεία. Τέλος, ἕνα ζῶο μπορεῖ ἀκόμα καὶ νὰ ὑποκαταστήση ἐν ἀνάγκη τὸ παιδὶ σὲ ἄτεκνα ζευγάρια ποὺ γιὰ τὸν ἄλφα ἢ βῆτα λόγο εἶναι ἀνίκανα νὰ υἱοθετήσουν ἕνα παιδάκι.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, εἶναι ἀναμφισβήτητη ἡ βοήθεια ποὺ μπορεῖ νὰ προσφέρη ἕνα ζῶο σ' ἕνα μοναχικό, ἀνήμπορο, ἢ τυφλὸ ἐνήλικο. Ὑπάρχουν χιλιάδες συγκινητικὰ παραδείγματα ἀφοσιώσεως σκύλων σὲ τυφλοὺς ἀφέντες, ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται κι' ἄλλη ἀνάπτυξη ἐδῶ.

★

Κάθε μεγάλη, σύγχρονη μεγαλούπολη, μὲ τὴν ἀσυγκράτητη, κρύα οἰκοδομικὴ - τεχνοκρατικὴ της ἀνάπτυξη, ἀλλὰ καὶ ἀπομόνωση, γεννᾶ ἀναμφισβήτητα πολλοὺς μοναχικοὺς ἀνθρώπους ποὺ περνᾶνε ἀμέτρητα μερόνυχτα μὲ μοναξιά, ἀπογοητευμένοι ἀπ' τὴν ἀνθρώπινη ἀδιαφορία. Ἡ ἀφοσίωση καὶ ἡ φιλία ἑνὸς ζώου εἶναι λοιπὸν ἡ μόνη ἐναλλακτικὴ λύση ποὺ ἀπομένει γιὰ ν' ἀποτρέψη αὐτὴ τὴν κατηγορία τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ ἐνδεχόμενες πράξεις βίας κατὰ τῶν

συνανθρώπων τους (ἔγκλημα) ἤ, τὸ συνηθέστερο, κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ τους (αὐτοκτονία). Ἀκόμα, ἡ ἀνεκτίμητη φιλία καὶ ἡ ζεστὴ συντροφιὰ ἑνὸς ζώου μπορεῖ πολλὲς φορὲς νὰ ἀποτρέψη τὴ νευρικὴ κατάπτωση, τὴν κατάθληψη ἢ τὴν μελαγχολία ποὺ παρατηρεῖται σὲ μερικοὺς ἀνθρώπους μετὰ τὸ χαμὸ ἑνὸς πολὺ ἀγαπημένου προσώπου.

Μὰ πάνω ἀπ' ὅλα. ποιὸ ἄλλο πρᾶγμα ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησία ἑνὸς τρυφεροῦ κι' ἀφοσιωμένου ζώου μπορεῖ νὰ διδάξη σ' ἕνα παιδάκι καλύτερα, ὁμαλώτερα καὶ φυσιολογικώτερα ἀπὸ ὁποιοδήποτε μπερδεμένο πατρικὸ ἢ μητρικὸ λογύδριο, κατὰ κανόνα ἀδέξιο, τὰ σοβαρώτερα γεγονότα τῆς ζωῆς, ὅπως τὸ σέξ, ἡ ἐγκυμοσύνη, ὁ τοκετός, ἡ ἀρρώστια καὶ ὁ θάνατος;

ΘΕΟΔ. Γ. ΑΝΤΙΚΑΤΖΙΔΗΣ
Ἐπιμελητὴς Ἰατρικῆς Σχολῆς
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.
(Καθημερινή, 9.10.76)

Τὸ περιεχόμενον τοῦ κηρύγματος νὰ γίνη κοινωνικὸν

Τοῦ Μητροπολίτου Περιστερίου Κου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ὁ σημερινὸς εἰδικὰ ὁ μεταπολεμικὸς ἄμβωνας δὲν μπόρεσε ν' ἀνταποκριθεῖ στὶς μεγάλες ἀπαιτήσεις τοῦ κοινοῦ, ποὺ ὅλο καὶ περιμένει νὰ «ἀνανεωθεῖ» καὶ τὸ κήρυγμα, ὅπως τὸ θέλουν οἱ καιροί.

Πρόκειται γιὰ πελώριο θέμα. Πρόβλημα. Ἴσως κι αὐτὸς εἶναι ἕνας ἀπ' τοὺς σοβαροὺς λόγους ποὺ δὲν θίγεται.

⁂

Τὸ κήρυγμα δὲν εἶναι δόγμα. Καὶ πρέπει ν' ἀνανεώνεται καὶ νὰ προσαρμόζεται στὸ κλίμα τῶν ἡμερῶν του καὶ νὰ εἶναι τόσο ζωντανό, ὥστε νὰ πηγάζει μέσα ἀπ' τὴν κοινωνία καὶ νὰ καταπιάνεται μὲ τὰ προβλήματά της. Ἀλλιώτικα γίνεται ξένο κι' ἀπόκοσμο, ἕνας ἀπόηχος περασμένων γενεῶν. Ὁ Κύριος βγαίνοντας στὸ δημόσιο κήρυγμα μέσα σὲ μιὰ τυφλὴ καὶ φανατικὴ ραββινικὴ θεολογία, ἔσπασε τὸ ἀνούσιο αὐτὸ φράγμα, μὲ τὴν καινούργια πνοὴ τῆς διδασκαλίας του. Προχώρησε, ἀκόμα καὶ σκανδαλίζοντας, καὶ δὲν ὑποχώρησε. Ξεχώρησε τὸ ζυμάρι καὶ τὸ προζύμι του ἀπ' ἐκεῖνα τῶν Φαρισαίων. Καὶ ζήτησε ἀπ' τοὺς μαθητές του (κι ἀπ' τοὺς σημερινοὺς) ν' ἀνοίξουν καλὰ τὰ μάτια τους: «Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων... Συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς» ἐκείνων (Ματθ. 16, 6 καὶ 12).

Τὰ βήματα Ἐκείνου ἀκολούθησαν καὶ οἱ ἀπόστολοι. Μίλησαν πρὸς τὸν τότε διεφθαρμένο κι ἀπελπισμένο κόσμο ὡς φορεῖς «καινῶν δαιμονίων». Ἀνταποκρίθηκαν στὴ δίψα τῶν λαῶν καὶ ἔλυσαν τὰ μεγάλα κι ἀσήκωτα βάρητα μακροπρόθεσμα, ἀλλὰ καὶ βραχύχρονα ἀνακούφησαν τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπάντησαν θετικὰ στὴν ἄρνηση κι ἀρνήθηκαν νὰ «συσχηματισθοῦν».

Ἔτσι δὲ δίστασαν νὰ χτυπήσουν τὴν κοινωνικὴ ἀδικία, τό ἄνισο κατὰ κεφαλὴ εἰσόδημα, θὰ λέγαμε φραστικὰ σήμερα. «Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει (μὴ λογαριάζοντας τὸν φτωχὸ) ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει» (1 Κορ. 11, 21). Καὶ τὰ ἐργατοϋπαλληλικὰ προβλήματα δὲν ἀφῆκαν ἀσυγκίνητους τοὺς πρωτεργάτες τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος: «Ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν, βροντοφωνεῖ ὁ ἀπ. Ἰάκωβος, τῶν ἀμησάντων (ποὺ θέρισαν) τὰς χώρας ὑμῶν (τὰ ἐκτεταμένα χωράφια σας), ὁ ἀποστερημένος (τοῦ ὁποίου τὰ δικαιώματα τὰ κρατήσατε, τὰ καταχρασθήκατε) ἀφ' ὑμῶν κράζει καὶ βοαὶ τῶν θερισάντων (κάθε ἀδικουμένου) εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν» (Ἰακ. 5, 4).

Καὶ τὰ πατερικὰ κηρύγματα, ὕστερα ἀπ' τὰ ἀποστολικά, ἀκολουθοῦν τ' ἀχνάρια τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων. Ἐνδεικτικὰ δυὸ σημεῖα. Ἔχουν τὰ κηρύγματά τους τόση προσαρμοστικότητα, ὥστε ζωγραφίζουν τὶς τότε κοινωνίες καὶ τὶς γιατρεύουν. Ὁ Μέγας Βασίλειος σ' ἕνα λόγο του, ἔλεγε: «Ποῖα, εἰπέ μοι, σαὐτοῦ; Πόθεν λαβὼν εἰς τὸν βίον εἰσήνεγκας; οὐχὶ γυμνὸς ἐξέπεσες τῆς γαστρός; οὐ γυμνὸς εἰς τὴν γῆν ἐπιστρέψεις; Τὰ δὲ παρόντα σοι πόθεν;» (Λόγος «Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας κ.τ.λ.»). Ὁ Χρυσόστομος πάλι, γράφει: «Καὶ ὁ λόγον ἔχων καὶ ὁ χρήματα κεκτημένος, οἷον ὅτι ἐπιστεύθη δεσποτικὰ καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ μὴ κατεχέτω αὐτὰ παρ' ἑαυτῷ» (Στὴν Α΄ πρὸς Κορινθ. ὁμιλία 10η). Ὅποιος, λέγει ὁ ἱ. Πατέρας, ἔχει τὸ χάρισμα τοῦ λόγου καὶ ἔχει ἀποκτήσει χρήματα, γιατὶ τοῦ τὰ ἐμπιστεύθηκε ὁ Θεός, καὶ δὲν τοῦ ἀνήκουν, νὰ μὴ τὰ κρατᾷ (τὸ λόγο καὶ τὰ χρήματα) γιὰ δικό του λογαριασμό, σὰν νὰ ἦταν δικά του. Οἱ Πατέρες συχνὰ βροντοφωνοῦσαν, πὼς ὅ,τι ἔχουμε παραπανιστὰ πέρα ἀπ' τὰ χρειαζούμενα γιὰ τὶς ἀνάγκες μας, ἀνήκουν στοὺς φτωχοὺς κι ἐμεῖς καταχραστικὰ τὰ κρατᾶμε στὴν κατοχή μας.

Οἱ γραμμὲς αὐτὲς δὲν εἰσηγοῦνται — θά 'ταν χοντρὴ παρανόηση — τὸ σημερινὸ περιεχόμενο τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος νὰ ξεφύγει ἀπ' τὴ διδασκαλία τῆς πνευματικῆς, ἠθικῆς καὶ τῆς σωτηρίας μας μὲ τὴ μεταφυσική τους διαστάσεις. Ὄχι. Ἀλλὰ λέγουν κάτι ἄλλο, μᾶλλον προσθέτουν, ὅτι νὰ μὴ ἀγνοεῖ, ἐξίσου νὰ τονίζει καὶ καμιὰ φορὰ νὰ προτάσσει τὰ θέματα ποὺ ἀπασχολοῦν βασανιστικὰ τὸ σημερινὸ ἄνθρωπο. Κατὰ ἐποχὲς καὶ περιόδους ὁρισμένος κύκλος θεμάτων καὶ προβλημάτων εἶχαν πάντα τὴν προτεραιότητά τους. Αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, τὴν νομοτέλεια, ξεχάσαμε καὶ βρεθήκαμε μακριὰ ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου.

Μᾶς προκατάλαβαν (καὶ νέες ἐπέρχονται) ἀνακατατάξεις καὶ ραγδαῖες ἐξελίξεις σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς. Κυριολεκτικὰ τὰ πάντα ρεῖ. Μάλιστα μὲ καταρρακτώδη γρηγοράδα.. Ὁ ἄμβωνας θ' ἀγνοεῖ αὐτὲς τὶς τάσεις καὶ τὰ σύγχρονα ρεύματα. Θὰ μείνει ξένος κι ἀμέτοχος; Δὲ θὰ δώσει τὶς χριστιανικὲς ἀπαντήσεις καὶ λύσεις στ' ἀγωνιώδη ἐρωτήματα; Χρω-

στᾶ ὁ ἄμβωνας νὰ παίρνει θέση. Τὴ θέση τοῦ Εὐαγγελίου μὲ τὸ πλατὺ πνεῦμα, μὲ τὴν βαθιὰ ἀνθρωπιὰ ποὺ τὸ χαρακτηρίζει. Ὁ ἀπ. Πέτρος συνιστᾶ στοὺς δασκάλους τοῦ λόγου: «Ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀ π ο λ ο γ ί α ν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τοῖς ἐν ὑμῖν ἐ λ π ί δ ο ς» (1 Πετρ. 3, 15). Αὐτὸν τὸν λόγο τῆς ἐλπίδας θέλει ν' ἀκούσει ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος. Δὲν ξέρω ἂν βρίσκουν οἱ σκέψεις αὐτὲς πρόθυμα αὐτιά, κατὰ τὸ «ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω»!

Ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

(Βῆμα, 29 8.76)

Ὁ «πολιτικοποιημένος» ἄνθρωπος καὶ μερικοὶ κληρικοί

Τοῦ κ. ΣΠ. ΑΛΕΞΙΟΥ

Πολλὰ ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ σύγχρονα δημοσιεύματα εἶναι γεμᾶτα ἐμπάθεια, κακοπιστία. Τρομάζεις ὅταν τὰ διαβάζεις καὶ ψάχνεις νὰ βρῆς ἕνα ἴχνος ἀγάπης. Πουθενά! Φοβερὰ κείμενα ποὺ ἐκδηλώνουν ὅλα τὰ ἀπωθημένα τῶν συντακτῶν τους.

⁂

Ἰσχυρίζονται πὼς μόνον αὐτοὶ πιστεύουν σωστὰ καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἂν δὲν εἴμαστε ἄπιστοι, εἴμαστε τουλάχιστον αἱρετικοί. Πολὺ ὀρθὰ γράφει ὁ Βασίλης Μουστάκης, διαπρεπὴς θεολόγος: «Πίστη ποὺ μετακινεῖ ὄρη εἶναι καὶ ἡ πίστη ἑνὸς ἄθεου σ' ὡρισμένα ἰδανικά. Πίστη ποὺ μετακινεῖ ὄρη εἶναι καὶ ἡ πίστη ἑνὸς αἱρετικοῦ στὶς πλανερές του δοξασίες.

Πίστη λοιπὸν ποὺ μετακινεῖ ὄρη μπορεῖ νὰ ὑπάρχη καὶ σὲ αὐτοθεωρούμενα μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ τοὺς λείπει ἡ ἀγάπη. Πιστεύουν σ' ὅλα τὰ ἄλλα ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀγάπη, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ «ἕν οὗ ἔστι χρεία». Κανεὶς λοιπὸν δὲν πιστεύει στὸ Θεό, ὅταν δὲν τὸν ἀγαπᾶ μέσα ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη».

⁂

Οἱ φανατικοὶ δὲν ψάχνουν νὰ βροῦν ἢ νὰ κάνουν πιστούς, ἀλλὰ ἄπιστους καὶ ἀντίχριστους. Ὅλους ὅσοι εἴμαστε ἔξω ἀπὸ τὸν κύκλο τους, ἔξω ἀπὸ τὴν ἀγέλη μᾶς βγάζουν σκάρτους, «μειωμένης χριστιανοφροσύνης» ὅπως θὰ γράφανε στὰ πιστοποιητικά τους, ἂν εἶχαν καταφέρει νὰ ἑδραιώσουν τὸ κράτος τῆς Ἑλλάδος τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν.

ΣΠΥΡΟΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

(Καθημερινή, 18.8.76)

Διαθρησκευτικότης καὶ μισαλλοδοξία

Σὲ σχόλιο τῆς «Βραδυνῆς» γιὰ

τὰ γεγονότα τοῦ Λιβάνου ἐδημοσιεύθη καὶ τὸ σκίτσο αὐτό:

Ἀναγνώστης τῆς ἐφημερίδος ἀγανάκτησε: «Τί φοβερὸ κατασκεύασμα εἶναι αὐτό; Τί μπορεῖ νὰ σημαίνη ἡ ἑπτάφωτος λυχνία, μὲ ἕνα σταυρό, ὁ ὁποῖος ἔχει στὴν κορυφή του τὴν... ἡμισέληνο;

Ὁ ἁρμόδιος συντάκτης τῆς ἐφημερίδος ἔδωσε τὴν ἐξήγησι ὅτι πρόκειται, ἁπλούστατα, γιὰ τὸ ἔμβλημα τῶν Παλαιστινίων τοῦ Λιβάνου.

Εἰκονίζει — ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω — τὰ τρία κυριώτερα θρησκεύματα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, κατὰ σειρὰ μεγέθους τοῦ ποιμνίου.

Καὶ προσέθεσε: «ὁ ἀναγνώστης μπορεῖ νὰ εἶναι ἥσυχος ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἠθικῆς ὑποστηρίξεως πρὸς τὴν Τουρκία... Ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος, τῆς ὁποίας ζητεῖ τὴν σύγκλησι, γιὰ νὰ ληφθοῦν μέτρα ἔχει, ἂς ἐλπίσουμε, πολὺ σοβαρότερα ἔργα!»

ΑΙΜΙΛΙΑ ΙΒΟΥ

— Hyoseris Radiata*

Καλημέρα Hyoseris
πρωϊνὴ δόξα τοῦ δρόμου—
ποῦ εἶχες πάει, ποῦ ἔλλειπες τόσον καιρὸ
καὶ πρόβαλες ἔξαφνα ἀπ' τὸ πορτάκι τῆς τσιμεντένιας σου
κατοικίας — ἀκράτητη φλόγα —
νὰ χαιρετίσης τὸν κόσμο.

Φοροῦσα ἀκόμη τὸ χειμωνιάτικο ροῦχο μου,
κάτι ἔγνοιες, βουερὰ περιστέρια θανάτου,
μοῦ φράζαν τὴ θέα
καὶ μόλις σ' εἶδα σὰν νὰ φωτίστηκα
καὶ σταυροκοπήθηκα μπρός σου.

Εἶχες ἀκούσει ἐσὺ ἀπὸ μακρυὰ
τὸ φτερωτὸ σάνδαλο 'Εκείνης
ν' ἀναριπίζει τὸν κόσμο μ' ἐλπίδα
Εἶχες ἀκούσει τὸ νικητήριο τραγούδι της
κι' ἄνοιξες ἄφοβα τὸ πορτάκι τῆς τσιμεντένιας σου
φυλακῆς
νὰ προϋπαντήσεις τὸν ἐρχομό της.

Hyoseris Radiata σοφή !
'Εγὼ μόνον ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιό μου μπορῶ
νὰ πληροφοροῦμαι τώρα τέτοια μηνύματα....
'Εγὼ μόνον ἀπὸ τὸ θερμόμετρό μου....
Ὢ, ἐκεῖνες οἱ ἔγνοιες, τὶ ἐχθρικὸ σμῆνος.
τὶ ἀδάμαστο τεῖχος θανάτου.

* Βοταν. Μικρὴ πόα μὲ κίτρινα ἄνθη.

Ἀπὸ τοῦ ἐπομένου τεύχους

Ο «ΙΛΙΣΟΣ»

ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΟ 22ον ΕΤΟΣ

Ἡ ἐτησία συνδρομὴ 1977

θὰ εἶναι Δραχ. 150

ἂν καὶ ὅλαι αἱ ἐκδοτικαὶ δαπάναι

αὐξάνονται συνεχῶς

ΣΤΕΙΛΕΤΕ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ

ΤΩΡΑ!

θὰ εἶναι μιὰ ὑπηρεσία πρὸς τὸ

περιοδικό, ποὺ μοχθεῖ γιὰ σᾶς

ΜΗΝ ΑΝΑΒΑΛΛΕΤΕ!

FRIEDRICH HOELDERLIN (1770 - 1843)

Ὁ Ἄνθρωπος

Μόλις σοῦ ἀνάβλυσαν ἀπ' τῶν νερῶν τὰ βάθη, ὦ Γῆ,
τῶν νέων βουνῶν οἱ κορυφὲς καὶ μυροβόλα
ἀνάπνεαν, μὲ δάση αἰώνια, ὁλόχλυα κεντημένα,
μὲς τοῦ θολοῦ τοῦ Ὠκεανοῦ τὴν ἀγριάδα

τὰ πρῶτα ὁλότερπνα νησιὰ καὶ χαρωπὰ τὸ μάτι
τοῦ Θεοῦ - Ἥλιου ἀτένιζε τὰ νιόβλαστα φυτά,
τέκνα τῆς ἀναιώνιας νιότης του,
ὁλόγελα ἀπὸ σένα νὰ γεννιοῦνται.

Καὶ στὸ πιὸ ὡραῖο ἀπ' τὰ νησιά, ὅπου τὸ ἄλσος
μέ τρυφερὴ γαλήνη ὁ ἀγέρας περεχοῦσε,
κοιτόταν κάτ' ἀπ' τὰ σταφύλια, ἕναν καιρό, μετὰ ἀπὸ νύχτα
χλιαρή, μὲς στῆς αὐγῆς τὸ θάμπος γεννημένο

μητέρα Γῆ, τὸ πιὸ ὡραῖο ἀπ' τὰ παιδιά σου!
Καὶ γνώριμο τὸ βλέμμα στὸν Ἥλιο-Πατέρα
ἀσκώνει τὸ παιδὶ κι' ἀνήσυχο διαλέγει, ρόγες
γλυκὲς ἀποζητώντας, γιὰ βύζαστρα του τὸ κλῆμα

τὸ ἱερὸ καὶ γρήγορα μεγάλωσε, τὸν σκιάζουν
τὰ ζῶα, γιατὶ ὅμοιος μ' αὐτὰ ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι
καὶ μήτε ἐσενα οὐδὲ καὶ τοῦ Πατέρα μοιάζει αὐτός,
γιατὶ μοναδικὰ κι' ἐξαίσια τοῦ Πατέρα του

τὴν ἄτρομην, ἀγέρωχη ψυχὴ μὲ τὴ δική σου
ὦ Γῆ, τὴ μελαγχολικὴ ἡδυπάθεια συνταιριάζει.
τῆς Φύσης, τῆς μητέρας τῶν Θεῶν, τὸ Πᾶν ποὺ κλείνει,
λαχτάρισε νὰ μοιάσει αὐτός!

Ἀπὸ τῆς ὄχθης σου τὴν μοσχοβολισμένη χλόη
ὁ ἄνθρωπος τὸν δρόμο τὸν ἀνάνθιστο θὰ πάρει
κι' ἂν λαμπυρίζει ἀπὸ χρυσοὺς καρπούς,
ὡσὰν πολύαστρη νύχτα, ὁ κῆπος σου, ὅμως

στὰ ὄρη αὐτὸς λαγούμια ἀνοίγει καὶ στὰ σκότη ψαχουλεύει
ἀπ' τοῦ Πατέρα ἀπόμακρος τὸ αἶθριο φῶς,
ἄπιστος καὶ στὸν Ἥλιο-θεό, τοὺς δούλους ποὺ καταφρονεῖ
καὶ τὴ φροντίδα ἀναγελάει.

Γιατὶ πιὸ λεύτερα τοῦ δάσους τὰ πουλιὰ ἀναπνέουν
παρ' ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἀλαζονικὰ τὰ στήθη του σαλεύουν,
κι' ὅποιος τὸ ζοφερὸ τὸ μέλλον ἀνιχνεύει θὰ ἰδεῖ
ἀκόμη καὶ τὸν θάνατο καὶ μόνο αὐτὸς θὰ τὸν φοβᾶται.

κι' ἅρματα ἐνάντια σ' ὅλα ποὺ σαλεύουν
μὲ ἔπαρση πάντα περίφοβης ἀσκώνει ὁ ἄνθρωπος
Μὲς στὴ διχόνοια φθείρεται καὶ τῆς εἰρήνης
ὁ τρυφερὸς ἀνθός, καιρό, δὲν λουλουδίζει.

Ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους του στὴ ζωὴ
δὲν εἶναι ὁ πολυπροίκιστος; Ὅμως ἡ Μοίρα,
μὲ πιὸ παράφορη ἀκόμα ὁρμή, τὰ πάντα ἰσοπεδώνοντας,
ἀδράχνει κι' ἀπ' τὸν Δυνατὸ τὸ φλογισμένο στῆθος!

Μετάφραση: ΒΑΣ. Ι. ΛΑΖΑΝΑ

★

Προσευχὴ τῆς Νύχτας τῶν Χριστουγέννων

Δεηθῶμεν ὅπως ἰσχὺς καὶ θάρρος δοθῆ εἰς πάντας τοὺς ἐργαζομένους δι' ἕνα κόσμον λογικῆς καί κατανοήσεως καὶ ὅπως τὸ ἀγαθόν, ποὺ φωληάζει σὲ κάθε ἀνθρώπινη καρδιὰ κραταιωθῆ ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα. Εἴθε οἱ ἄνθρωποι νὰ καταστοῦν ἱκανοὶ νὰ διακρίνουν ὄχι ὅ,τι τοὺς χωρίζει, ἀλλὰ ὅ,τι τοὺς ἑνώνει. Εἴθε κάθε παρερχομένη ὥρα νὰ προσεγγίζη πρὸς τὴν τελικὴ νίκη, ὄχι ἑνός ἔθνους ἐναντίον ἑτέρου, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ παθῶν καὶ ἀδυναμιῶν.

Τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τῶν Χριστουγέννων — ἡ χαρὰ του, ἡ ὀμορφιά του, ἡ ἐλπίδα του καί, ὑπεράνω ὅλων, ἡ πίστις του — εἴθε νὰ ζῆ ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν καὶ νὰ μᾶς χαρίζη τὴν εὐλογία τῆς εἰρήνης—γιὰ νὰ κτίζωμε καὶ νὰ ἀναπτυσσώμεθα, νὰ ζοῦμε σὲ ἁρμονία καὶ μὲ συμπάθεια γιὰ τοὺς ἄλλους, καὶ νὰ σχεδιάζωμε τὸ μέλλον μὲ ἐμπιστοσύνη.

(New York Life Insurance Co)

Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Μυστικὴν

Τοῦ ΠΕΤΡΟΥ ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ

Ἐπίκεντρον πάσης γνώσεως καὶ πάσης σοφίας, τὸ κυρίως Ἔργον τοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς ἐνσαρκωμένου ἀτόμου, εἶναι ὁ Ἄνθρωπος. «Πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος». Διὰ τῆς ἐμπεριστατωμένης γνώσεως τοῦ ἀνθρώπου, δυνάμεθα, βάσει τοῦ Νόμου τῆς Ἀναλογίας, νὰ γνωρίσωμεν τόσον τὸν Κόσμον, ὅσον καὶ αὐτὸν τὸν Θεόν. Ἐκ τούτου συνάγεται ἡ τεραστία σημασία τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ἄνθρωπος μέσα εἰς τὴν Φύσιν, ἀποτελῶν τὸν συνδετικὸν κρῖκον Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, Θεοῦ καὶ Δημιουργίας. Διὰ τοῦ ἀνθρώπου δημιουργεῖται ὁ πολιτισμός, τόσον ὁ ὑλικός, ὅσον καὶ ὁ πνευματικός. εἶναι ἄρα ὁ φορεὺς τοῦ Πολιτισμοῦ ἐν γένει. Χάρις εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐδημιουργήθησαν αἱ Τέχναι καὶ αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ ὁποῖαι συνέβαλον εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς Φύσεως καὶ τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς πνευματικὰ ἐπιτεύγματα τὰ ὁποῖα ἐξύψωσαν τὸν ἄνθρωπον εἰς ὑπερτάτας σφαίρας.

Ἡ ἀληθὴς πρόοδος τοῦ ἀνθρώπου σχετίζεται μὲ τὴν πραγματικὴν ἐξέλιξιν τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν καὶ μὲ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐλευθερίας του, ὄχι δὲ ἁπλῶς μὲ τὴν τελειοποίησιν ἢ πολλαπλασιασμὸν τῶν ἐργαλείων του καὶ τὴν ἀθρόαν ἐκμετάλλευσιν τῶν πόρων τῆς Φύσεως δι' ἐγωιστικοὺς σκοπούς, ἐπὶ τῷ τέλει αὐξήσεως τῆς ὑλικῆς του εὐμαρείας καὶ ἀνέσεως. Ἡ καλοπέρασις, ἡ εὔκολη ζωή, ἡ εὐμάρεια, δὲν φαίνεται νὰ εἶναι καὶ τόσον συντελεστικαὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ἐξέλιξιν, τὸ αὐτὸ δὲ δύναται, δυστυχῶς, νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον δυσπραγίαν, διὰ τὴν στέρησιν τῶν μέσων διαβιώσεως. Οὔτε ἡ ἀφθονία, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ στέρησις ἀφήνουν τὸν ἄνθρωπον ἀπερίσπαστον διὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον του καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του ἐπὶ τῆς Γῆς, ποὺ εἶναι ἡ ἀνάκτησις τῆς ἐλευθερίας του, ἥτις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν Γνῶσιν, τὴν Ἰσχὺν καὶ τὴν ἠθικὴν Τελειοποίησιν. Ὁ πραγματικὰ ἐλεύθερος ἄνθρωπος δὲν εἶναι δοῦλος τῆς Φύσεως καὶ τῶν δυνάμεών της, οὔτε τὸ ἀδύναμον παίγνιον τῶν νόμων τοῦ Μοιραίου καὶ τοῦ Πεπρωμένου, ἀκόμη ὅμως ὀλιγώτερον τῶν ἰδίων του παθῶν, ἐλαττωμάτων καὶ ἀτελειῶν.

Ὁ Ἐσωτερισμὸς ἀποδίδει βασικὴν καὶ κεντρικὴν σημασίαν εἰς τὸν παράγοντα Ἄνθρωπος καὶ διὰ τοῦτο μελετᾷ τὴν φύσιν του καὶ τὰς δυνατότητας ἐξελίξεως καθ' ὅλον τὸ πλάτος καὶ μῆκος. Ὁ Ἐσωτερισμὸς δὲν ἀντιλαμβάνεται τὸν ἄνθρωπον οὔτε ὡς κυ-

ρίαρχον καὶ ἐξουσιαστὴν τοῦ Σύμπαντος, οὔτε ὡς κόκκον ἄμμου ἀνάξιον σημασίας. Ἐὰν περιβάλωμεν διὰ συνθετικοῦ βλέμματος καὶ διὰ φωτισμένου νοῦ, τοὺς γενικωτέρους νόμους καὶ ἐκδηλώσεις τῆς Φύσεως, θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ὁ Ἄνθρωπος ἀποτελεῖ σταθμὸν χαρακτηριστικὸν εἰς τὴν Δημιουργίαν, πλὴν ὅμως οὔτε τὴν ἀρχήν, οὔτε καὶ τὸ τέρμα τῆς καθ' ὅλου ἐξελίξεως τῆς ζωῆς. Πρὸ αὐτοῦ, ὑπάρχουν ἀτελέστερα πλάσματα, τὰ ζῶα, τὰ φυτά, τὰ ὀρυκτά, ὑπὲρ αὐτὸν ὅμως ζοῦν καὶ ἐνεργοῦν ὡσαύτως ὑπέρτερα, ἁγνότερα, σοφώτερα ὄντα αὐτοῦ.

Κύριον ἔργον, κατὰ ταῦτα, καὶ σκοπὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς Γῆς εἶναι: Πρῶτον, ἡ γνῶσις τοῦ ἰδίου του ἑαυτοῦ, τοῦ ἀγνώστου τούτου ὄντος. Δεύτερον, τῆς Φύσεως καὶ ἡ ἀκριβὴς τήρησις καὶ ἐκτίμησις τῆς θέσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ Δημιουργίᾳ. Τρίτον, ἡ διερεύνησις τῶν σχέσεων αὐτοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ὄντων, ἐπὶ τῷ τέλει ἁρμονικῆς καὶ ἀναγωγικῆς δι' ὅλους συνεργασίας. Τὰ τρία ταῦτα ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, ἀντιπροσωπεύουν ἰσαρίθμους δραστηριότητας, ἃς εἴπωμεν Ἐπιστήμας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν καθολικὴν Ἐπιστήμην τοῦ Ἀνθρώπου. Ἡ πρώτη θὰ ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῇ Ἀνθρωποσοφία, ἡ δευτέρα Κοσμοσοφία καὶ ἡ τρίτη συνθετικὴ ἢ ἐσωτερικὴ Κοινωνιολογία. Αἱ τρεῖς αὗται ἐπὶ μέρους Ἐπιστῆμαι, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς «εἰδικότητες» κατὰ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν, ἀλλ' ὡς τρία κεφάλαια ἀλληλένδετα καὶ ἀδιάσπαστα τῆς μοναδικῆς καὶ καθολικῆς Ἐπιστήμης τοῦ Ἀνθρώπου.

Ἡ γνῶσις τοῦ Ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἐὰν ἐκ παραλλήλου δὲν ἀντλήσωμεν διδάγματα ἀπὸ τὴν Φύσιν καὶ τὸν Κόσμον, οὐδὲ σκοπὸν θὰ εἶχεν ἡ τοιαύτη μελέτη, ἐὰν δὲν ἐφηρμόζοντο τὰ συναχθέντα πορίσματα ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων συγκροτημάτων καὶ κοινωνιῶν.

Ἀξία καὶ ὑψηλὴ καταγωγὴ τοῦ ἀνθρώπου

Εἰς τὸν ἑρμητικὸν διάλογον «Ἀσκληπιὸς» ἀποκαλεῖται ὁ ἄνθρωπος ἓν μέγα θαῦμα, ἄξιον σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως. Διότι προσαρμόζεται εἰς τὴν θείαν Φύσιν, ὡς ἐὰν ἦτο ἕνας θεός. Εἶναι συγχρόνως οἰκεῖος πρὸς τὸ γένος τῶν δαιμόνων, γιγνώσκων ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς· περιφρονεῖ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς φύσεώς του, τὸ ὁποῖον εἶναι ἁπλῶς καὶ μόνον ἀνθρώπινον, διὰ νὰ προσκολληθῇ κατὰ μείζονα λόγον πρὸς τὸ θεῖον του μέρος. Πόσον ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶναι ἐπιτυχὲς μῖγμα! Γνωρίζει ὅτι συγγενεύει μὲ τὸ οὐράνιον πεδίον, συνδέεται διὰ δεσμοῦ ἀγάπης· ἀνατείνει τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ προνομιοῦχος θέσις του εἰς τὸν ρόλον τοῦ μεσάζοντος, ἀγαπῶν τὰ ὄντα ποὺ τοῦ εἶναι κατώτερα καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῶν ὄντων εἰς τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος ὑπόκειται... Ἐξ ὅλων τῶν ἐμψύχων ὄντων, μόνον ὁ ἄνθρωπος κέκτηται, ἐξυψοῦται καὶ ἀνάγεται ὑπὸ τοῦ Νοῦ εἰς τρόπον ὥστε νὰ φθά-

νη μέχρι τῆς γνώσεως τοῦ θείου πεδίου. (I. 191).

Ἐκεῖνος ὅμως ὅστις διὰ μακρῶν καὶ μὲ ἀπερίγραπτον γλαφυρότητα καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς συγγραφῆς του, ἰδίως ὅμως εἰς τὸ ἔργον του «Τὸ ὑπούργημα τοῦ ἀνθρώπου - πνεύματος» περιέγραψε τὴν ἀνωτέραν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ τὸν βαθμὸν τῆς καταπτώσεώς του εἰς τὸν συνήθη ἄνθρωπον, εἶναι ὁ Κλαύδιος ντὲ Σαὶν Μαρτέν. Ἀνεπανάληπτοι εἶναι αἱ ἰδέαι του καὶ μεσταὶ ἀναγεννητικοῦ χαρακτῆρος. «Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀλλοιώσεως (ALTERATION) λέγει, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἐκπέσει εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ νεκροῦ λόγου ποὺ τοὺς διακυβερνᾷ δεσποτικῶς καὶ δὲν τοὺς ἀφήνει οὐδὲ στιγμὴν νὰ διαφύγουν τῆς κυριαρχίας του. Παρατηρήσατε τὸν ἄνθρωπον ὅλων τῶν τάξεων, συγκεντρώσατε ὅλους τοὺς λόγους ποὺ ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ στόμα του ἀπὸ τῆς στιγμῆς ποὺ θὰ ξυπνήσῃ, μέχρι τῆς στιγμῆς ποὺ θὰ πέσῃ νὰ κοιμηθῇ: νομίζετε ὅτι θὰ εὕρετε μίαν λέξιν ποὺ νὰ ἔχῃ σχέσιν μὲ τὴν προαγωγὴν τῆς ἀληθοῦς δικαιοσύνης ἢ μὲ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς τὸν ἀληθῆ προορισμόν του;»

Δὲν ἀναφερόμεθα ἐδῶ εἰς τὸν βιοπαλαιστήν, ὁ ὁποῖος, καλλιεργῶν τὴν γῆν ἐν σιγῇ καὶ μὲ τὸν ἱδρῶτά του, φαίνεται τοὐλάχιστον ὅτι πραγματοποιεῖ ἐν τῇ ὑποδεεστέρᾳ τάξει, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οἱ ἐνεργοὶ ἡμῶν λόγοι θὰ ἔπρεπε νὰ ἐνεργοῦν ἐν τῇ τάξει τοῦ πνεύματος. Χωρὶς ὅμως νὰ παραμείνωμεν εἰς τοὺς λόγους ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἀντιπροσωπεύουν αἱ βιωτικαὶ ἀνάγκαι, αἱ γήινοι ἀτέλειαι καὶ αἱ παροδικαὶ θλίψεις ποὺ μᾶς ἀποσποῦν ἀπὸ τὸν προορισμόν μας, ἂς ρίψωμεν ἓν βλέμμα εἰς τοὺς καταρράκτας καὶ χειμάρους ἐκείνων τῶν λόγων, εἴτε ἀγόνων εἴτε νοσηρῶν, τοὺς ὁποίους θυσιάζομεν καθημερινῶς εἴτε εἰς τὴν ὀκνηρίαν, εἴτε εἰς τὴν καταστροφήν, εἰς τὰς ἐλαφρὰς ἀσχολίας μας, εἰς τὰ πάθη μας, εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν σφαλερῶν συστημάτων μας, εἰς τὰς ἀξιώσεις μας, εἰς τὰς φανταστικὰς ὑποθέσεις μας, εἰς τὰ ἀδικήματά μας, εἰς τὰ ἐγκλήματά μας, εἰς τὰς ἀσελγείας μας...

Λησμονεῖ ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἡ οὐσία αὕτη τῶν λόγων του, διαδιδομένη εἰς τὸ περιβάλλον του, οὐδόλως ἀπόλυται, ἀλλὰ συσσωρεύεται καὶ διαφθείρει τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ πνεύματος, ὅπως αἱ ἀποσυντεθειμέναι ἀπόπνοιαι μολύνουν τὴν ἀτμόσφαιραν... ὅτι τέλος κάθε σκέψις τοῦ ἀνθρώπου, κάθε πρᾶξις ἀποτυποῦται εἰς τὸ αἰώνιον κάτοπτρον ὅπου τὰ πάντα ἐγχαράσσονται καὶ τίποτε δὲν διαγράφεται... Ἄνθρωπε! ἐὰν δὲν φροντίζῃς διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ ἰδίου σου πνευματος διὰ νὰ δίδῃς σημασίαν καὶ νὰ ἐποπτεύῃς ἐπὶ τῶν λεγομένων σου, ἐπόπτευε τοὐλάχιστον αὐτὰ λόγῳ τῆς πνευματικῆς ὑγείας τῶν συνανθρώπων σου· μὴ ἀρκεῖσαι ἁπλῶς εἰς τὸ ὅτι δὲν κάμνεις κατάχρησιν τῶν λόγων σου καὶ δὲν μεταχειρίζεσαι ἀγόνους καὶ ἀχρήστους φράσεις, αἱ ὁποῖαι παρασύρουν τὸν πλησίον σου εἰς κύκλον ἀδιέξοδον, πλήρη πλανῶν, ἀλλὰ προσπάθησε οἱ λόγοι σου νὰ εἶναι δι' αὐτὸν πυρσὸς ποὺ θὰ τὸν

ὁδηγῇ καὶ μία ἄγκυρα ποὺ θὰ τὸν συγκρατεῖ μέσα στὴν τρικυμία.» (L. CLAUDE DE SAINT MARTIN, Τὸ Ὑπούργημα τοῦ Ἀνθρώπου - Πνεύματος, Βιβλ. Σφιγγός, Ἀθῆναι 1957, σσ. 15, 30, 132, 171, 199).

Τὰ γενικὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου

Μὲ τὸν ὅρον τοῦτον, ὁ Ἐσωτερισμὸς ἐννοεῖ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ μᾶς φωτίσουν ἐπὶ τῆς ἰδίας ἡμῶν φύσεως, ἐπὶ τῆς φύσεως τοῦ Κόσμου ποὺ μᾶς περιβάλλει καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἐτάχθημεν νὰ ζήσωμεν, ἐπὶ τοῦ ἐνδεχομένου σκοποῦ ποὺ δύναται νὰ ἔχῃ ὁ βίος μας, ἐπὶ τῶν πιθανῶν ἀρχῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ βίος μας οὗτος θὰ ἔπρεπε νὰ βασισθῇ καὶ γενικὰ «τὴν ἀντίληψιν περὶ κόσμου καὶ περὶ ἡμῶν τῶν ἰδίων» ἥτις θὰ ἠμποροῦσε νὰ δώσῃ κάποιαν ἔννοιαν εἰς τὸν βίον μας, εἰς τὰς ἐμφύτους καὶ ἀδιασείστους πεποιθήσεις μας, εἰς τὰς προσπαθείας μας, εἰς τὰς θλίψεις καὶ τὰς δοκιμασίας μας, τὰς ὁποίας φαίνεται νὰ ὑφιστάμεθα χωρὶς νὰ τὰς ἐπιδιώκωμεν.

Ἵνα ἀπαντήσωμεν ἱκανοποιητικῶς εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτά, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναδράμωμεν προηγουμένως εἰς τὴν ἀμερόληπτον ἐξέτασιν ὅλων τῶν κατακτήσεων τοῦ νεωτέρου ἀνθρώπου, ἀπὸ ἐπιστημονικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἀπόψεως, ὅπως ἐπίσης νὰ περιβάλωμεν δι' ἐξεταστικοῦ βλέμματος, τὰ ὠφέλη τὰ ὁποῖα μᾶς παρέχουν αἱ Καλαὶ Τέχναι καὶ αἱ Θρησκεῖαι. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ ὠφέλη ταῦτα μᾶς εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον γνωστά, θὰ ἔπρεπε καλλίτερον νὰ διερευνήσωμεν καὶ νὰ σχηματίσωμεν ἀμερόληπτον γνώμην, ἐπὶ τοῦ ἐὰν αἱ ἐν λόγῳ γνώσεις μας μᾶς ἀπεστέρησαν τυχὸν ἄλλου τινος πράγματος, ἀπολύτως ἀναγκαίου εἰς τὸν Ἄθρωπον. Διότι ἐκεῖνο ποὺ ἀγνοοῦμεν εἶναι ἀκριβῶς ὅ,τι ὁ νεώτερος πολιτισμὸς μᾶς ἀπεστέρησε καὶ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ μᾶς προσφέρῃ.

Διὰ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ἀνωτέρω ἐρωτήματα καὶ εἰς τὰ γενικὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου, ταχέως τότε θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι πρέπει νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς ἄλλας μεθόδους καὶ ἄλλας διδασκαλίας ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς ποὺ μᾶς παρέχουν αἱ Ἐπιστῆμαι, αἱ Φιλοσοφίαι, αἱ Τέχναι καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ Θρησκεῖαι. Τοῦτο ἐξηγεῖ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον σήμερον, ἐν πλήρει εἰκοστῷ αἰῶνι, εἰς μίαν ἐποχὴν «γνώσεων καὶ καταπληκτικῶν προόδων» διάφορα μυσταγωγικὰ Τάγματα ἐξακολουθοῦν νὰ ἐργάζωνται μὲ «ἀπηρχαιωμένην» μέθοδον διδασκαλίας, ὅπως εἶναι ἡ διὰ συμβόλων καὶ μύθων καὶ νὰ ἀπονέμουν βαθμοὺς καὶ τίτλους μὴ προσηρμοσμένους πρὸς τὰς σημερινὰς «δημοκρατικὰς» καὶ ἐξισωτικὰς τάσεις καὶ ἀντιλήψεις.

Τί ἠμπορεῖ τάχα νὰ διδάσκῃ ἡ Μυσταγωγία εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐπιπροσθέτως πρὸς ὅλα ἐκεῖνα τὰ θαυμάσια ἐπιτεύγματα ποὺ ἤδη ἐγνώριζε καὶ ποίαν νέαν ὀργάνωσιν προσφέρει εἰς τὴν τόσον καλὰ ἤδη ὀργανωμένην ἀνθρωπότητα; Διότι ὁσάκις ἀποφασίζωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν ἕνα σκοπόν, τὸ κάμνομεν διότι αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην

νὰ πληρώσωμεν ἕνα κενὸν καὶ διὰ ν' ἀποκτήσωμεν τόσον δι' ἡμᾶς, ὅσον καὶ διὰ τοὺς ἄλλους, κάτι ποὺ μᾶς λείπει. Ἐὰν λοιπὸν λειτουργοῦν μυητικὰ Τάγματα καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρῆται ἀναγκαία ἡ ὕπαρξίς των, τοῦτο γίνεται διότι οἱ ἱδρυταί των ἐπίστευσαν καὶ οἱ σημερινοὶ συνεχισταὶ των πιστεύουν, ὅτι ἕν ἢ περισσότερα πράγματα ἐλλείπουν ἀπὸ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον καὶ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τοῦ δοθοῦν. Τὰ ἀναγκαῖα αὐτὰ πράγματα, ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδεμία ἀληθὴς γνῶσις καὶ εὐδαιμονία δύνανται νὰ νοηθοῦν, περιστρέφονται κυρίως περὶ τὴν γνῶσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ περὶ τὰ γενικὰ τοῦ ἀνθρώπου προβλήματα.

Ἔργον καὶ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου

Ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ κορύφωμα τῶν ζωϊκῶν εἰδῶν καὶ κέκτηται μίαν τόσον λαμπρὰν θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ, εἶναι φυσικὸν νὰ διερωτηθῶμεν ποῖος εἶναι ὁ προορισμός του, ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἀποστολή του ἐν αὐτῷ. Τὸ θέμα εἶναι μέγα καὶ εὐρύτατον, δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ τὸ ἀναπτύξωμεν ἐνταῦθα. Θὰ παραπέμψωμεν διὰ πλέον ἐπισταμένην διερεύνησιν εἰς τὴν Βιβλιογραφίαν καὶ ἰδίως εἰς τὴ μελέτην ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἀνθρωποσοφίαν τοῦ Π. Γράβιγγερ (σ. 9 κ. ἑφ.)

Ἐδῶ θὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς ἀποσπάσματα τινα ἐκ τοῦ L. CL. DE SAINT MARTIN, τὰ ὁποῖα εἶναι μεστὰ σοφίας καὶ παρατηρητικότητος. Εἴπομεν εἰς προηγούμενον ἄρθρον ὅτι σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς Γῆς εἶναι ἡ ἀνάκτησις τῆς ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ἥτις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν Γνῶσιν, τὴν Ἰσχὺν καὶ τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν. Ἐλέγομεν ὅτι ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος δὲν εἶναι δοῦλος τῆς Φύσεως καὶ τῶν νόμων της, ἀκόμη ὀλιγώτερον τῶν ἰδίων του παθῶν, ἐλαττωμάτων καὶ ἀτελειῶν. Τὰ μειονεκτήματα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ συνισταμένη τοῦ ἐμφύτου αὐτοῦ ἐγωισμοῦ.

Ἐπέκεινα ὅμως τοῦ σκοποῦ τούτου, ὅστις εἶναι ἀτομικός, εἰς τὸν Ἄνθρωπον ἔχει ἀνατεθῆ ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ του ὡς προορισμός, τὸ ἔργον τῆς βελτιώσεως τῆς Φύσεως ἐν γένει καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων.

«Ὁ Θεός, λέγει ὁ SAINT MARTIN, προώρισε τὸν Ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ εἶναι ὁ βελτιωτὴς τῆς Φύσεως καὶ πρὸς τοῦτο τοῦ ἔδωσε τὰ μέσα, τὴν ἐξουσιοδότησιν καὶ τὴν καθιέρωσιν. Καὶ δὲν θὰ τοῦ παρεῖχε τὰ μέσα ταῦτα καὶ τὴν ἐξουσιοδότησιν, ἐὰν δὲν ὤφειλε νὰ χρησιμεύσῃ ὁ ἄνθρωπος ὡς ὄργανον καὶ διαθέτης τῆς θείας αἴγλης, καταλαμβάνων οὕτω τὴν θέσιν τοῦ ἐχθροῦ τοῦ ὁποίου ὁ θρόνος ἀνετρέπετο καὶ ἀναπτύσσων τὰ μυστήρια τῆς αἰωνίου Σοφίας... Τὸ Ἔργον μας λοιπὸν θὰ συνίστατο εἰς τὸ νὰ ἀνακαλύψωμεν μὲ ὅλα τὰ μέσα ποὺ διαθέτομεν τὰ αἰώνια θαυμάσια τοῦ Πατρός, ἐκδηλούμενα ἐντὸς τῆς ὁρατῆς Φύσεως... Ὢ πόσον βαθυστόχαστα πράγματα, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ διδάξωμεν καί, εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἀγγέλους, ἐὰν ἀποκαθιστάμεθα εἰς τὰ δικαιώματά μας! Καὶ

δὲν πρέπει νὰ ἐκπληττώμεθα διὰ τὴν ἰδέαν ταύτην διότι κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον (Ι Κορινθ. 6, 3) ὀφείλομεν νὰ κρίνωμεν τοὺς ἀγγέλους. Ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τῆς κρίσεως προυποθέτει τὸ δικαίωμα τῆς διδαχῆς των. Μάλιστα οἱ ἄγγελοι δύνανται νὰ εἶναι οἱ διαχειρισταί, θεραπευταί, ἀναστηλωταὶ τῶν ἀδικουμένων, πολεμικοί, κριταί, κυβερνῆται, ὑπερασπισταὶ κ.τ.λ. ἀλλ' ἀναμφιβόλως δὲν δύνανται νὰ ἔχουν τὴν βαθύτητα καὶ τὴν κατανόησιν τῶν ὑπερόχων θαυμασίων τῆς Φύσεως. Ἐκεῖνο ποὺ ἀντιτίθεται εἰς τοῦτο εἶναι ὄχι μόνον διότι ἀγνοοῦν τὸν Πατέρα ἐν τῇ λαμπρότητι τοῦ Υἱοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν περικλείουν ἐν τῷ περιβλήματί των, ὅπως ὁ πρωταρχικὸς Ἄνθρωπος, τὰς ὑπερουσίας αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἀπὸ τὴν ρίζαν τῆς Φύσεως, ἀλλὰ καὶ διότι τοὺς ἔχομεν κλείσει ἐν ἡμῖν τὸν κεντρικὸν ὀφθαλμὸν ἤτοι τὸ θεῖον ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ θεωρήσουν τοὺς θησαυροὺς τοῦ Πατρὸς εἰς τὰ βάθη τῆς Φύσεως.

«Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ θὰ ἠδύναντο καὶ θὰ ὤφειλον νὰ διδάξουν τοὺς ἀγγέλους καὶ νὰ ἀναπτύξουν πρὸ αὐτῶν τὰ βάθη ποὺ εἶναι κεκρυμένα εἰς τὴν ἐνσώματον Φύσιν καὶ ὅλα τὰ θαυμάσια τὰ ὁποῖα αὕτη περικλείει..

«Ἄνθρωπε! σκέψου συνεπῶς τὴν ἁγιότητα τοῦ προορισμοῦ σου· κέκτησαι τὴν δόξα νὰ ἔχῃς ἐκλεγῆ ὡς θεμέλιον, ὡς ἁγίασμα καὶ ὡς ἐντολοδόχος τῶν εὐλογιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ καρδία σου δύναται ἀκόμη νὰ ἐμπλησθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνεκτιμήτους τούτους θησαυροὺς καὶ νὰ τοὺς διαδώσῃς συγχρόνως πρὸς τοὺς ὁμοίους σου... Ἄνθρωπε - Πνεῦμα, εὑρίσκεσαι ἐπὶ τῆς Γῆς ὡς ἕνας θεῖος λειτουργὸς ἐν τῷ Σύμπαντι. Ὁ Θεὸς σοῦ γνωστοποιεῖ καθημερινῶς ἴσως κάθε στιγμὴν τὸ Ἔργον διὰ τὸ ὁποῖον σὲ προώρισε, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ζωῆς ἐπὶ τοῦ τμήματος τοῦ βασιλείου του ποὺ ἐμπιστεύεται εἰς τὴν φροντίδα σου». «37. 41. 109).

Σύνθεσις τοῦ ἀνθρώπου (αἱ συστατικαὶ ἀρχαὶ καὶ καταστάσεις αὐτοῦ)

Ἐὰν παρατηρήσωμεν τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν γηΐνην του ζωήν, θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι οὗτος ἐμφανίζει ὑλικάς, συναισθηματικὰς καὶ λογικὰς ἱκανότητας. Ἠμποροῦμεν λοιπὸν κατ' ἀρχὰς νὰ θεωρήσωμεν τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀποτελούμενον ἀπὸ Σῶμα, Ψυχὴν καὶ Πνεῦμα. Τὴν τριπλὴν ταύτην κατανομὴν παρεδέχθησαν πλεῖστοι ἀρχαῖοι φιλόσοφοι καὶ πολιτισμοὶ (Πλάτων, Ἀπόστ. Παῦλος, Παράκελσος, Ζωροάστρης, Καββάλα κ. ἄ.) Οἱ Ἰνδοί, μελετήσαντες βαθύτερον τὸ ζήτημα κατέληξαν εἰς τὴν παραδοχὴν (δια διπλασιασμοῦ τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος) εἰς πενταπλῆν ταξινόμησιν. Τέλος οἱ νεώτεροι Θεόσοφοι καὶ αἱ συναφεῖς πρὸς τὴν Θεοσοφίαν κινήσεις, παρεδέχθησαν ἑπταπλῆν ταξινόμησιν.

Χωρὶς νὰ θελήσωμεν ἐδῶ νὰ ὑπεισέλθωμεν εἰς συγκριτικὴν μελέτην τῶν διαφόρων αὐτῶν ἀπόψεων (παραπέμποντες τοὺς ἐνδια-

φερομένους εἰς τὴν ἡμετέραν Ἀνθρωποσοφίαν, τὸν Πολιτισμὸν καὶ μυητικὴν ἀγωγὴν τοῦ Ἀνθρώπου, ὡς καὶ εἰς τὸ διεξοδικὸν ἄρθρον περὶ Ἀνθρώπου τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας Ἐσωτερισμοῦ καὶ Ἀποκρύφου γνώσεως (ἅπαντα ἔκδ. Βιβλιοθ. Σφιγγός), θὰ προτείνωμεν τὴν ἐν τῷ συνημμένῳ πίνακι κατάταξιν:

1ον. Τὸ Φυσικὸν σῶμα.

Ἀπαρτίζεται ἀπὸ δύο διακεκριμένα μέρη. Ἀφ' ἑνὸς ἀπὸ τὸ ὁρατὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον περικλείει τὴν στερεάν, ὑγρὰν καὶ ἀέριον κατάστασιν τῆς ὕλης καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τὸ λεγόμενον διπλοῦν αἰθερικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι συνήθως ἀόρατον καὶ εἶναι ἡ ἕδρα τῆς ζωτικότητος. Ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καλεῖται Πράνα καὶ ἕλκει τὴν καταγωγήν του ἀπὸ τὴν ἡλιακὴν ἀκτινοβολίαν. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν ὀφείλομεν τὴν ἐν ζωῇ διατήρησιν τοῦ ὀργανισμοῦ μας. Κυκλοφορεῖ εἰς ὁλόκληρον τὸ σῶμα, ὑπὸ μορφὴν ζωτικοῦ ρεύματος διὰ τοῦ αἵματος καὶ τῆς ἀναπνοῆς. Εἰς τὸ ρεῦμα αὐτὸ κρύπτεται τὸ μυστικὸν τῆς ζωῆς τὸ ὁποῖον εἰς μάτην οἱ ἐπιστήμονες ζητοῦν νὰ ἀνακαλύψουν. Ἐπὶ τοῦ χειρισμοῦ τοῦ αἰθερικοῦ ρεύματος στηρίζεται ὁ ζωικὸς μαγνητισμὸς καὶ ἡ μαγνητοθεραπεία.

Ὁ Παράκελσος ἀποδίδει εἰς αὐτὸ διάφορα ὀνόματα: Ἀρχαῖος (ARCHEUS), ἢ ζωτικὸν πνεῦμα (LEBENSGEIST) ἢ Μωμία ἢ γλυκὺς ὑδράργυρος. Νοεῖ αὐτὸ ὡς ὀργανωμένον, λεπτοϋφῆ καὶ ἀόρατον μύχιον ἐργάτην, χειριζόμενον καὶ συμβάλλοντα μετὰ τοῦ ἀστρικοῦ εἰς τὴν διάπλασιν τοῦ ὑλικοῦ σώματος, ἐπιδιδόμενον εἰς τὴν αὔξησιν καὶ ἀναγέννησιν αὐτοῦ καὶ ἐπιστατοῦντα εἰς τὴν ἐπούλωσιν μιᾶς πληγῆς. Παραδέχεται χαρακτηριστικῶς ὅτι «κέκτηται τοῦ κενοῦ καὶ τοῦ πλήρους» (διπλῆ πόλωσις;) Μία ἀσθένεια ἐκδηλοῦται ἐκεῖ ὅπου τὸ ζωτικὸν πνεῦμα δὲν δύναται νὰ κυκλοφορήσῃ. Εἶναι, προσθέτει, τὸ πῦρ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ μαγνητιστὴς τοῦ αἵματος» (Ἅπαντα Παρακέλσου, ἔκδ. B. ASCHNER, JENA, I 712).

2ον. Τὸ ἀστρικὸν σῶμα (Ἰνδικὰ Λίγκα σαρίρα, Παράκ. EVESTRUM, Καββάλα, Νεφές).

Εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος μεταξὺ πνεύματος καὶ φυσικοῦ σώματος, τὸ ὄχημα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ ἀστρικῷ πεδίῳ εἴτε καθ' ὕπνους, εἴτε ἐν ἐξωτερικεύσει, εἴτε κατὰ τὴν μεταβατικὴν περίοδον τοῦ θανάτου. Κυρίως ὅμως εἶναι ἡ ἕδρα τῶν συγκινήσεων καὶ ἐπιθυμιῶν, τῶν συναισθημάτων τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ὄργανον τῆς θαυματουργίας. Διὰ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ κύριον μέλημα τῶν Ἀποκρυφιστῶν καὶ θαυματουργῶν καὶ τῶν πάσης φύσεως ταχυδακτυλουργῶν τοῦ ἀστρικοῦ πεδίου.

Ὁ Ἐλιφὰς Λευῒ (Δόγμα τῆς Ὑψ. Μαγείας, ἔκδ. Βιβλ. Σφιγγός, σ. 81), στηριζόμενος εἰς τὸν Παράκελσον γράφει τὰ ἑξῆς: «Τὸ ἀστρικὸν σῶμα, ἐκλυόμενον μετὰ θάνατον, ἕλκει πρὸς ἑαυτὸ καὶ διατηρεῖ ἐπὶ μακρὸν διὰ τῆς συμπαθείας τῶν ὁμοίων, τὰς ἀντανακλάσεις τῆς παρελθούσης ὑπάρξεως· ἐὰν τώρα μία θέλησις ἰσχυρὰ καὶ συμπαθῶς διακειμένη, ἑλκύσῃ αὐτὸ πρὸς τὸ ρεῦμα τῆς σκέψεώς της, θὰ ἐκδηλωθῇ φυ-

σικώτατα (εἰς τὰ αἰσθητήριά μας) διότι οὐδὲν φυσικώτερον ἀπὸ τὰ θαύματα ὑπάρχει. Διὰ τοῦ μηχανισμοῦ τούτου προκαλοῦνται αἱ ἐμφανίσεις καὶ αἱ ἐκδηλώσεις τῶν τεθνεώτων, αἱ ὁποῖαι ὅμως οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν μὲ τὸ «πνεῦμα», τὴν ἀθάνατον ἀρχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' εἶναι ἁπλῶς ἡ ἀντανάκλασις, τὸ εἴδωλον αὐτοῦ. Διότι «ὅπως τὸ στοιχειῶδες σῶμα μετὰ θάνατον, οὕτω καὶ τὸ ἀστρικὸν ἀποσυντίθεται καὶ ἀπόλυται. Τὸ στοιχειῶδες σῶμα παραμένει μόνον ἐν τῷ τάφῳ, ἐν ἀκινησίᾳ. Τὸ ἀστρικὸν ὅμως εἶναι εὐκίνητον καὶ μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ παραμένῃ εἰς ἕνα τόπον, πηγαίνει καὶ ἀναζητεῖ τὴν κατοικίαν ὅπου ὁ ἄνθρωπος κατώκει πρὸ τοῦ θανάτου. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι τὸ ἀστρικὸν σῶμα δύναται νὰ γίνῃ ὁρατὸν καὶ νὰ ἐμφανισθῇ. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὸ ἀστρικὸν αὐτοῦ σῶμα. Εἶναι ὅ,τι ἡ εἰκὼν ἐντὸς τοῦ κατόπτρου.» (Παράκ. IV, 515).

Τὸ ἀστρικὸν σῶμα εἶναι κατὰ τὴν ἀπόκρυφον φιλοσοφίαν ὁ φορεύς, τὸ ὄχημα τῆς παγκοσμίου καὶ ἑνιαίας ζωῆς τῆς ἐμψυχούσης καὶ διαμορφούσης τὰ πάντα. Πᾶν φυσικὸν ἄτομον κέκτηται ἀστρικὸν περίβλημα ἀποτελοῦν οὕτως εἰπεῖν τὴν «μήτραν», τὸ «πρότυπον» τῶν μορφῶν τῆς φυσικῆς καὶ ὁρατῆς ὕλης. Θεωρεῖται ὡσαύτως ὡς ὁ φορεὺς τοῦ κατωτέρου ἀνθρωπίνου Ἐγώ.

Πολλὰ ἔχουν γράψει καὶ περιγράψει οἱ «διορατικοὶ» (CLAIRVOYANTS) οἱ κεκτημένοι δηλαδὴ τὴν ἰδιάζουσαν ἱκανότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ βλέπῃ διὰ τῶν ψυχικῶν ὀφθαλμῶν του ἀοράτους καταστάσεις καὶ δονητικὰς μορφὰς τῆς ζωῆς. Παραπέμπομεν διὰ λεπτομερεστέραν μελέτην εἰς τὴν σχετικήν, ὡς ἀνωτέρω βιβλιογραφίαν.

Ἐκεῖνο ποὺ πρέπει κυρίως να συγκρατήσωμεν εἶναι ὅτι τὸ ἀστρικὸν σῶμα, ὅπως καὶ τὸ ὑλικὸν σῶμα καὶ τὸ διπλοῦν αἰθερικόν, εἶναι ἅπαντα μορφαὶ καὶ καταστάσεις τοῦ ὄντος, οὐδεμίαν ἔχουσαι σχέσιν μὲ τὸ πνεῦμα. Ὁ τιθέμενος εἰς ἐπαφὴν μὲ ἀστρικὰς ὀντότητας, δὲν ἐπικοινωνεῖ μὲ τὰ «πνεύματα», ἀλλὰ μὲ τὰ εἴδωλα, τὰς ἀνταυγείας καὶ τὰ ἀπεικάσματα αὐτῶν.

Οἱ λάτρεις τῶν θαυμασίων ἀπέδωσαν περισσοτέραν ἀπὸ ὅσον ἔπρεπε σημασίαν εἰς τὸν ἀστρικὸν παράγοντα, ἐπιδοθέντες εἰς πειράματα καὶ ἐρεύνας ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς θαυματουργίας, ἀντὶ νὰ ἐπιζητήσουν τὴν καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ συναισθηματικοῦ τούτου παράγοντος τῆς Ψυχῆς, ὅστις ἐξευγενιζόμενος καὶ ἀναγόμενος διὰ καταλλήλου ἀγωγῆς, συμβάλλει εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ πνεύματος καὶ εἰς τὴν ἄφεσιν αὐτοῦ νὰ καθοδηγήσῃ τὰς κατωτέρας ὑποστάσεις πρὸς τὴν ἁρμονικὴν ἐκδήλωσιν τοῦ Νοῦ, ὁπότε ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀπολύτρωσις καὶ ἡ ἀθανασία.

Ἀντιθέτως, οἱ ἀνωτέρω ἐρευνηταί, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὰ κατώτερα ἔνστικτα τῆς περιεργείας, τοῦ ἐγωισμοῦ καὶ τῆς ἐπιδείξεως καὶ θεωροῦντες τὸν ἀστρικὸν κόσμον ὡς πνευματικὸν κόσμον, ἐπεδόθησαν εἰς παντὸς εἴδους τεχνάσματα διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἐξ αὐτοῦ

φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ἐπίστευσαν ὡς μυητικὰ ἐπιτεύγματα.

Μικρὰ πεῖρα καὶ στοιχειώδης σοβαρότης, ἀρκοῦν διὰ νὰ συνηγορήσουν περὶ τοῦ ἐναντίου. Δὲν ἐπικοινωνεῖ πράγματι ὁ ἄνθρωπος μετὰ τοῦ πνευματικοῦ καὶ θείου κόσμου βοηθείᾳ τῶν κατωτέρων του ὑποστάσεων, οὐδὲ αἱ ἀνώτεραι πνευματικαὶ δυνάμεις ἐξαναγκάζονται νὰ κατέλθουν διὰ νὰ ἀποκαλύψουν ἀνωτέρας ἀληθείας βοηθείᾳ ἐξορκισμῶν καὶ ἄλλων μαγικῶν μέσων. Ἡ ἀληθὴς Μυσταγωγία προϋποθέτει σωματικήν, ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν ἀγωγήν, διὰ τῆς ὁποίας καὶ μόνης ὁ ἄνθρωπος καθαίρεται καὶ τίθεται εἰς συντονισμὸν μὲ τὰς ἀνωτέρας σφαίρας τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ καθίσταται «ὁμοτράπεζος τῶν θεῶν». Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν καθαρθῇ, ὄχι μόνον ὑλικῶς ἀλλὰ καθολικῶς, οὐδεμίαν πτυχὴν τῆς ἀληθείας δύναται νὰ ἀποκαλύψῃ.

Εἰς τὸ πείραμα ὑπάγεται ὁ ὑλικὸς καὶ κατώτερος ἀόρατος κόσμος. Διὰ τοῦ πειράματος ἐπαληθεύομεν τοὺς νόμους καὶ ἀναπαράγομεν τὰ φαινόμενα τὰ σχέσιν ἔχοντα μὲ τὸ φυσικὸν (ὑλικόν), αἰθερικὸν καὶ ἀστρικὸν πεδίον. Τὰ πεδία αὐτὰ εἶναι τὰ μόνα ἐντὸς τῶν ὁποίων κινοῦνται οἱ παντοειδεῖς πειραματισταὶ (φυσικοὶ καὶ χημικοί, μαγνητισταί, μεταψυχισταί, πνευματισταί, μάγοι κ. ἄ.) Εἶναι οἱ κόσμοι τοῦ ἀεὶ ρέοντος, τῆς ταλαντώσεως, τῆς μεταβολῆς, τῶν ψευδαισθήσεων, τῶν εἰδώλων καὶ φαντασμάτων. Εἶναι ἡ ἕδρα τῶν ψυχικῶν «βιωμάτων», τῶν ὁραματισμῶν, τῶν συναισθηματικῶν παρακρούσεων καὶ τῶν ἀπατηλῶν ἀντικατοπτρισμῶν. Εἶναι τὸ βασίλειον τῆς Μάγυα, τοῦ πεπερασμένου καὶ τοῦ σχετικοῦ.

Ἀντιθέτως, ὁ χαλιναγωγῶν τὰς ὁρμὰς τῆς ψυχῆς του (ἀστρικοῦ) καὶ θέτων ὡς ἡγεμόνα τὰς παρορμήσεις τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ Νοῦ, ἐπιτυγχάνει νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν ἀπατηλῶν φαινομένων καὶ τῶν ἀνταυγειῶν τοῦ ἀστρικοῦ καὶ νὰ χωρήσῃ ἀκάθεκτος πρὸς τὸν αἰώνιον, τὸν ἀμετάβλητον καὶ ἀθάνατον κόσμον τοῦ πνεύματος. Ὁ κόσμος αὐτὸς τοῦ θείου πνεύματος χαρακτηρίζεεται ἀπὸ τὸ Φῶς, τὴν Ἀλήθειαν καὶ τὸ ἀμετάβλητον (τὴν ἠρεμίαν καὶ ἡσυχίαν). Ἐκεῖ δὲν ὑπεισέρχεται πειραματισμός, οὐδὲ ἐπαλήθευσις διὰ τῶν αἰσθητηρίων ἢ τῆς συνήθους λογικῆς τοῦ ἀνθρώπου (ὀρθολογισμός). Ἡ πνευματικὴ Ἀλήθεια οὔτε ἀποδεικνύεται διὰ λογικῶν ἐπιχειρημάτων, οὔτε καθίσταται ὁρατή. Εἶναι ὄχι μόνον μάταιος ἀλλὰ καὶ ἄκρως ἐπικίνδυνος διὰ τὴν πνευματικὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου, ἡ κατατριβή του μὲ τὰς ἀνταυγείας τοῦ ἀστρικοῦ ὄφεως, διότι διὰ τῶν πειραματισμῶν αὐτῶν ἀνοίγεται ἄβυσσος εἰς τὴν ὁποίαν μοιραίως τὸ θῦμα θᾶττον ἢ βράδιον θὰ πέσῃ, ἡ δὲ πτῶσις αὐτὴ σημαίνει ἀποσύνθεσιν, διάλυσιν, φθορὰν καὶ πνευματικὸν θάνατον, διαφερόντως σοβαρώτερον τοῦ ὑλικοῦ θανάτου.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους, ὅλοι οἱ σοβαροὶ μύσται ἀπέτρεψαν καὶ ἐξώρκισαν τοὺς ἐξ ἁγνῶν ἐλατηρίων ὁρμουμένους μαθητάς των, νὰ ἀποφύγουν τοὺς πειραματισμούς, ἀλλὰ νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τὴν ἄσκησιν καὶ καλλιέργειαν τῶν ἀ-

νωτέρων δυναμικῶν ἰδιοτήτων τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Ψυχῆς διὰ νοερᾶς ἀνατάσεως πρὸς τὸ πνευματικὸν καὶ ἀμετάβλητον, μὲ τελικὸν σκοπὸν τὴν ἀνατολὴν ἐν ἡμῖν τοῦ θείου Λόγου (ἀρχῆς τῆς ἐνοράσεως καὶ τῆς θείας Ἐλλάμψεως). Αὐτὸ ἄλλως τε εἶναι τὸ κύριον Ἔργον τοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς ἐνσαρκωμένου ἀνθρώπου, ὅλα δὲ τὰ ἄλλα πάρεργα καὶ ἀνασχετικὰ τῆς ἐξελίξεως.

Μία τοιαύτη κεκαθαρμένη καὶ ἐξελιγμένη Ὀντότης ἀποτελεῖ τὴν ἕδραν τῆς θείας Ἀγάπης, ἡ ὁποία συνεργαζομένη μὲ τὸ ἐπίσης ἀπελευθερωμένον Πνεῦμα (Νοῦν, Λόγον) δύναται νὰ παραστήσῃ τὸ ὁλοκληρωμένον πνευματικὸν Ὂν ποὺ καλεῖται τέλειος Ἄνθρωπος.

3ον. Τὸ νοητικόν.

Ἀποτελεῖ τὸν φορέα τῆς πνευματικῆς ἡμῶν συνειδήσεως. Δι' αὐτοῦ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ἀπεριόριστον περιοχὴν τοῦ πνεύματος, τῶν ἀμόρφων καταστάσεων καὶ τοῦ ἀνωτέρου Ἐγώ. Ἡ νοητικὴ ἀρχὴ μετὰ τῶν δύο ἄλλων κατωτέρων (τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ἀστρικοῦ σώματος) συνιστοῦν τὰ μέσα δράσεως τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς Γῆς διαμονήν του· δι' αὐτῶν καὶ ἐν αὐτοῖς πραγματοποιεῖ τὴν ἐξέλιξίν του καὶ πραγματοποιεῖ τὸν σκοπὸν τῆς ἐνσαρκώσεώς του.

Ἡ ἐπέκεινα προώθησις τῆς συνειδήσεώς του δὲν εἶναι ἐφικτή, εἰμὴ μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν θὰ ἀνοιχθοῦν αἱ πύλαι τῆς Μυήσεως: οὐδεμία ἄλλη ἀτραπὸς ὑπάρχει διὰ νὰ τὸν ὁδηγήσῃ ἔξω τῶν τριῶν τούτων κόσμων καὶ ἐπέκεινα τοῦ νοητικοῦ πεδίου.

Τὸ νοητικὸν πεδίον τοῦ ἀνθρώπου, δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῇ (ὡς καὶ τὸ φυσικὸν) εἰς δύο βαθμίδας εἰς τὸ κατώτερον νοητικὸν (ζωικὴ ἢ λογικὴ ψυχὴ) καὶ εἰς τὸ ἀνώτερον νοητικὸν ἢ αἰτιατὸν (CAUSAL)' Καὶ ἐνῷ τὸ κατώτερον νοητικὸν εἶναι κτῆμα ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ χρησιμεύει διὰ τὴν συνήθη ἀνθρωπίνην λογικὴν διεργασίαν καὶ κατωτέραν ἔκφρασιν τῆς συνειδήσεως (συγκεκριμέναι σκέψεις), τὸ ἀνώτερον ἢ αἰτιατόν, εἶναι ἡ ἕδρα καὶ πηγὴ τῶν ἀφηρημένων ἰδεῶν· εἶναι τὸ ἄφθαρτον συστατικὸν (μετὰ τοῦ Νοῦ) τοῦ ἀνθρώπου ποὺ μετέχει τῆς ἀθανασίας.

Σκοπὸς τῆς ἐξελίξεως τοῦ νοητικοῦ εἶναι ἡ ἕνωσις τοῦ κατωτέρου νοητικοῦ μετὰ τοῦ αἰτιατοῦ· αὐτὸς εἶναι ὁ δυσεπίτευκτος ἆθλος ὃν ἔχομεν νὰ ἐπιτελέσωμεν κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐνσαρκώσεως ἡμῶν. Κατορθοῦται τοῦτο διὰ δύο μέσων: α) διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς σκέψεως καὶ β) διὰ τῆς καθάρσεως.

α) Ἡ ἀγωγὴ τῆς σκέψεως συνίσταται εἰς τὴν ἄγρυπνον καὶ ἐπίμονον παρακολούθησιν ὅλων τῶν δραστηριοτήτων ἡμῶν: συναισθήματα, λόγοι καὶ πράξεις, μὲ τάσιν νὰ τὰς κατευθύνωμεν πρὸς τὸ ἀγαθόν, τὸ καθῆκον καὶ τὴν πνευματικὴν ἐξέλιξιν. Περαιτέρω συνίσταται εἰς τὴν διηνεκῆ παρατήρησιν, τὴν ἐσωτερικὴν σκέψιν, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνομεν νὰ σκεπτώμεθα δι' ἴδιον λογαριασμόν, μὲ λογικὴν μέθοδον καὶ ψυχραιμίαν καὶ νὰ φθάσωμεν διὰ τῶν συλλογισμῶν μας εἰς πραγματικὰ καὶ ἀληθῆ συμπεράσματα. Τρίτον

συνίσταται εἰς τὴν ἔντονον συγκέντρωσιν τῆς σκέψεως ἐφ' ἑνὸς ζητήματος ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ μὲ ἐπιμονὴν καὶ χωρὶς νὰ ἐπιτρέπωμεν εἰς αὐτὴν νὰ μεεταπηδᾷ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς θέματος εἰς τὸ ἄλλο, ὡς εἷς ἀτίθασος ἵππος. Τέταρτον εἰς τὸν παρατεταμένον διαλογισμὸν εφ' ἑνὸς ἀντικειμένου ἢ ἐπὶ μιᾶς ἰδέας, μὲ σκοπὸν τὴν ὁλοκληρωτικὴν κατάκτησιν ὑπὸ τῆς διανοίας ἡμῶν καὶ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἢ τῆς ἰδέας.

β) Κάθαρσις τοῦ νοητικοῦ.

Ἐπιτελεῖται διὰ τῶν ἀκολούθων σημείων:

Πρῶτον διὰ τῆς προοδευτικῆς πλὴν τόσον βραδείας καὶ δυσκόλου ἀπαλλαγῆς τῆς κατωτέρας ἡμῶν ἀτομικότητος ἀπὸ τὰς ἀπειραρίθμους μορφὰς τοῦ ἐγωισμοῦ, δι' ὧν εἶναι κεκορεσμένη. Δεύτερον δι' ἀναγωγῆς τῶν σκέψεων ἡμῶν πρὸς πᾶν ὅ,τι εἶναι ἁγνόν, ὡραῖον, ἀγαθόν, ἀληθές. Τρίτον διὰ τῆς θεωρίας ἑνὸς ἰδανικοῦ ἢ ἑνὸς Ὄντος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει πραγματοποιηθῆ τὸ ἰδανικὸν τοῦτο. Διότι ὁ ἄνθρωπος «εἶναι ἓν ὂν ἀντανακλαστικὸν καὶ δύναται νὰ γίνῃ ὅ,τι σκέπτεται».

Ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως ἐπιτυγχάνεται ἡ κάθαρσις τοῦ νοητικοῦ διὰ κατευθύνσεως τῶν σκέψεων, διαλογισμῶν καὶ πράξεών μας πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς θείας Ἀδελφότητος: ἀμέριστος ἀγάπη πρὸς πάντα τὰ ὄντα, γενναιόφρων συμπάθεια, ἀφοσίωσις, ἀφιλοκέρδεια, ἀπάρνησις τῶν ἀνταλλαγμάτων καὶ ἀμοιβῶν τῶν ἐνεργειῶν μας. Εἶναι αὗται αἱ χρυσαῖ βαθμίδες αἱ ἄγουσαι πρὸς τὸν ἁγνὸν Ἔρωτα, πρὸς τὴν αὐτοθυσίαν· ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος γεννᾶται καὶ τὸ κατώτερον νοητικὸν ἀποκαθίσταται εἰς τὴν δόξαν τοῦ ἀθανάτου Ἐγώ. Ὁ ἐγωισμὸς φονεύεται καὶ ὁ φορεύς του ἐξαφανίζεται.

Ἀλλ' ἡ ἐνεργὸς θέλησις, ἡ ὑπομονητικὴ καὶ ἀδιάκοπος, δέον νὰ κατευθύνῃ στερρῶς τὴν πρόοδον ταύτην. Καθίσταται δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἰσχυροτέρα, ὅσον αἱ ἐπιθυμίαι ἀτονοῦν καὶ ἐξαφανίζονται.

Ἡ γέννησις αὕτη τοῦ ἀνωτέρου Ἐγὼ τοῦ ἀνθρώπου, ἐξασφαλίζει τὴν σωτηρίαν μας. Δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ ἐπιστρέψωμεν πρὸς τὰ ὀπίσω, οὐδὲ νὰ φοβηθῶμεν «τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς μας». Εἰς τὸ στάδιον αὐτὸ τῆς ἐξελίξεως κάθε ἄνθρωπος εἶναι ἕνας μύστης καὶ ἡ ἄνοδός του συντελεῖται ταχέως. Πολλαὶ προηγμέναι ὀντότητες παρουσιάζονται διὰ νὰ κατευθύνουν τὰ βήματά του: οἱ οὐρανοὶ ἀγάλονται ἐπὶ τῇ γεννήσει ἑνὸς νέου μονίμου κατοίκου τοῦ οὐρανίου κόσμου, ἑνὸς ἁγίου Ἐγώ, μιᾶς ἀθανάτου προσωπικότητος, ἑνὸς νέου καθοδηγητοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ φυσικοῦ σώματος ἡ ἀποκρυσταλλωμένη αὐτὴ πνευματικὴ ὀντότης, δὲν πρόκειται πλέον νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τῆς Γῆς, εἰμὴ μόνον ὡς ἀπεσταλμένον Πνεῦμα, διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν νεωτέρων ἀδελφῶν του ἐπ' αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἀποσαρκώσεώς του, ὁ φθάσας εἰς τὴν ἀθανασίαν, καταυγάζει τοὺς παρατυγχάνοντας διὰ τοῦ φωτὸς τῆς σοφίας καὶ τῆς θερμότητος τῆς ἀγάπης τῆς πηγαζούσης ἐκ τῆς θείας του ψυχῆς. Ἄγνωστος ὑπὸ πάντων, ἐνίοτε καταδιωκόμενος καὶ μισού-

μενος, περιβάλλει φίλους καὶ ἐχθροὺς διὰ τῆς αὐτῆς καλωσύνης καὶ μεγαλοψυχίας.

4ον. Νοερὸν καὶ 5ον. Φωτεινόν. Αἱ δύο αὗται ἀνώταται ἀρχαὶ τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι αἱ χαρακτηρίζουσαι διὰ τῶν ἐκδηλώσεών των τὴν Ἐνόρασιν (INTUITION) καὶ τὴν Ἔλλαμψιν (ILLUMINATION). Περὶ αὐτῶν ὁμιλοῦν τόσον οἱ Ἰνδοί, ὅσον καὶ οἱ Καββαλισταί. Οἱ τελευταῖοι τὰ ἀποδίδουν μὲ τοὺς ὅρους Ρουὰχ (ἁγνὸν πνεῦμα) καὶ Χασμπὸν (ἀρχὴν τῆς ἐλλάμψεως καὶ φωτισμοῦ). Οἱ Ἰνδοὶ τὰς καλοῦν βουδδικὸν καὶ ἀτμικόν. Ὁ Γνώστης, ὁ ἀποκτήσας τὰ δῶρα αὐτὰ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, τιθέμενος εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ τὰ ἀνώτατα πνευματικὰ πεδία τοῦ Κόσμου, χρησιμοποιῶν ὡς ὄχημα τὴν νοερὰν καὶ φωτεινήν του ἀρχήν, φθάνει μέχρι τοῦ κατωφλίου τῆς θεότητος. Ἡ ἐνόρασις καὶ ἡ θεία ἐπιφοίτησις εἶναι οἱ καρποὶ τῶν μόχθων του. Κάθε λόγος του, κάθε σκέψις του πηγάζουν ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς Πηγῆς πάσης ἀποκαλύψεως: ἐκ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, τοῦ χορηγοῦ πάσης σοφίας καὶ πάσης δυνάμεως. Τὰ χαρίσματα τοῦ Παρακλήτου ἐπιδαψιλεύονται αὐτῷ ἀφθόνως καὶ μὲ τὴν ἰδίαν ἀφιλοκέρδειαν διαμοιράζει αὐτὰ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι ὁ ἀναγεννημένος Ἄνθρωπος, ὁ Ὑπερβατικὸς Ἄνθρωπος, ὁ γνωρίζων τὸν ἑαυτόν του πλήρως καὶ συνεπῶς ὁ γιγνώσκων τὸ Σύμπαν καὶ αὐτὸν τὸν Δημιουργόν.

Δύναται νὰ παραμείνῃ αἰωνίως εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ἀπολαμβάνων τὴν μακαριότητα τῆς ἠρεμίας καὶ τῆς ἡσυχίας, κατὰ κανόνα ὅμως ἐγκαταλείπει τὸν Παράδεισον αὐτόν, διὰ νὰ ἔλθῃ καὶ ἐνσαρκωθῇ ἐπὶ τῆς Γῆς ὡς Ἀπεσταλμένος καὶ Διδάσκαλος τῆς Σοφίας.

Π. ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Κατὰ πάσης βίας

Ἡ ἀπονομὴ τοῦ Βραβείου Νόμπελ Εἰρήνης ἐφέτος στὶς δύο νεαρὲς βόρειες Ἰρλανδέζες Μπέττυ Οὐΐλλιαμς καὶ Μαίριντ Γόρριγκαν — οἱ ὁποῖες ἐξεστράτευσαν κατὰ πάσης μορφῆς βίας καί... τὴν ὑπέστησαν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φανατικῶν πλευρῶν — φέρνει σὲ ἐπικαιρότητα τὴν τραγικὴ κατάστασι τῆς πατρίδος των.

Καὶ ἐφέτος, τὰ Χριστούγεννα στὴν Β. Ἰρλανδία θὰ ἑορτασθοῦν χωριστὰ ἀπὸ τὶς δύο θρησκευτικὲς κοινότητες. Ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς Χριστὸς θὰ τιμηθῆ σὲ μία ἐκκλησία καὶ ὁ Διαμαρτυρόμενος Χριστὸς σὲ ἄλλη. Οἱ ὕμνοι θὰ εἶναι οἱ ἴδιοι καὶ θὰ μιλοῦν γιὰ «Εἰρήνη ἐπὶ Γῆς» καὶ «ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».. Ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα θὰ ἐξακολουθήση ὁ — αἱματηρὸς δὲ — Χριστιανικὸς διχασμός. Εἶναι δὲ τόσο βαθὺ τὸ χάσμα, ὥστε ὅπως ἔχει πῆ ὁ Καθηγητὴς τῆς κοινωνιολογίας Ρίτσαρδ Ρόουζ, «ἀκόμη καὶ ἕνας ἄθεος, πρέπει νὰ εἶναι καθολικὸς ἄθεος ἢ προτεστάντης ἄθεος»!

Ἀπὸ ἀνώνυμον ἔχει διατυπωθῆ ὁ ἑξῆς ἄκρως ἐπιτυχὴς ὁρισμός: «Ἡ Βόρειος Ἰρλανδία ἔχει πάρα πολλοὺς Καθολικοὺς καὶ σχεδὸν διπλάσιους Προτεστάντες, ἀλλὰ ἐλαχίστους Χριστιανούς»... Καὶ οἱ δύο Ἰρλανδέζες εἰρηνίστριες ἐπροπηλακίσθησαν καὶ ἐκολαφίσθησαν τόσον ἀπὸ τοὺς καθολικοὺς ὅσον καὶ ἀπὸ τοὺς διαμαρτυρομένους λάτρεις τοῦ Θεοῦ τῆς Ἀγάπης...

Ἀλαζονεία

Κατὰ τὴν συγκέντρωσι τῶν ἀντιτιθεμένων στὴν τροποποίησι τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα γιὰ τοὺς λόγους διαζυγίου, ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Φλωρίνης κ. Αὐγουστῖνος Καντιώτης ἀνέφερε ἕνα ἀνέκδοτο, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο ἦταν στὴ θάλασσα ἕξη ἄτομα διαφόρων ἐθνικοτήτων: Ἄγγλος, Γάλλος, Γερμανός, Ρῶσος, Ἰταλὸς καὶ Ἕλληνας. Οἱ πέντε πρῶτοι μιλοῦσαν γιὰ τὰ ἐργοστάσια στὶς χῶρες τους, τὶς μεγάλες ἐκτάσεις, τὴν ὡραία γλῶσσα. Τελευταῖος μίλησε ὁ Ἕλληνας.

«Ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του μία φωτογραφία οἰκογενειακή, εἶπε ὁ Αὐγουστῖνος καὶ φώναξε: «Ἐμεῖς ἔχουμε αὐτό: Τὴν οἰκογένεια».

Δὲν νομίζει ὁ Σεβασμιώτατος ὅτι ἦτο ὑπερβολικός; Πιστεύει, στ' ἀλήθεια ὅτι δὲν ἔχουν οἰκογένειαν

οἱ Ἄγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοί, Ἰταλοί, Ρῶσσοι καὶ λοιποὶ λαοί;

Τὸ νὰ λέμε ὅτι οἰκογένεια ἔχουν μόνον οἱ Ἕλληνες δὲν εἶναι ἀλαζονικόν; Καὶ βεβαίως, γνωρίζει ὁ Σεβασμιώτατος ὅτι «πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν» (Ἰακ. 4. 16) καὶ σὲ ποιὰ συντροφιὰ τοποθετεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Ρωμ. 1. 30) τοὺς ἀλαζόνας...

Περὶ θανατικῆς ποινῆς

Τρία «ΟΧΙ» ἀντέταξε εἰς ἐρωτήσεις δημοσιογράφου ὁ κ. Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης: Ὄχι, δὲν ἔχει καταρτισθῆ νομοσχέδιον περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ὄχι, δὲν ὑπάρχει καμμία νομοπαρασκευαστικὴ ἐπιτροπὴ στὸ ὑπουργεῖο Δικαιοσύνης ποὺ νὰ ἀσχολῆται μὲ τέτοιο νομοσχέδιον. Ὄχι, δὲν ἐπίκειται ἡ συγκρότησις τέτοιας ἐπιτροπῆς.

Ἐν τούτοις, ὁ κ. Στεφανάκης, ὡς ἄτομον εἶναι ἐναντίον τῆς θανατικῆς ποινῆς.

«Ὄχι μόνον — ἐδήλωσε — διότι εἶναι ἀπάνθρωπη, ὄχι μόνο γιατὶ ἀποτελεῖ τὸ φοβερώτερο βασανιστήριο, ἀλλὰ καὶ γιατὶ δὲν συμβάλλει, ὅπως ἔχει ἀποδειχθῆ, στὴν καταπολέμησιν τῆς ἐγκληματικότητος. Ἡ κοινωνία δὲν ἔχει ἀνάγκη αἱματηρῆς ἀμύνης. Ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτύχη μὲ ἄλλα μέσα καὶ τὴν γενικὴν πρόληψιν τοῦ ἐγκλήματος καὶ τὴν βελτίωση τῶν καταδίκων».

Κατὰ δὲ τὸν καθηγητὴ κ. Φαίδωνα Βεγλερῆ, ἐρωτηθέντα σχετικῶς, εἶναι ἀπαράδεκτον «βασανιστήριον» γιὰ τὸν μελλοθάνατον μετὰ τὴν ἀπόρριψιν πάντων τῶν ἐνδίκων μέσων, «ἡ ἀφαίρεσις τοῦ μοναδικοῦ προνόμιου ποὺ ὁ Θεὸς τοῦ ἄφησε, κάνοντάς τον θνητό: τῆς ἄγνοιας τῆς ὥρας καὶ τοῦ τρόπου τοῦ θανάτου του».

Νέα ἀπὸ τὸν Ἄρη

«Τὸ 1980 θὰ μπορεῖτε καὶ σεῖς νὰ κάνετε διαπλανητικὰ ταξίδια, μὲ πληρωμὴ φυσικά, παίρνοντας τὸ εἰσιτήριό σας ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴ Ὑπηρεσία Ἀστροναυτικῆς τὴν ΝΑΣΑ. Θὰ ἔχουν ληφθεῖ ὅλα τὰ μέτρα ἀσφαλείας γιὰ ἐπάνοδο ἀσφαλῆ στὴν ὑδρόγειο. Εἶναι ἐνδεχόμενο νὰ συμμετέχετε στὰ ἐπιστημονικὰ πειράματα ποὺ θὰ γίνουν καί, κυρίως, ἂν θέλετε μπορεῖτε νὰ κλείσετε ἀπὸ τώρα θέσι!».

Εἶναι μία δήλωσις που ἔκαμε ὁ κ. Τζαίημς Φλέτσερ, διευθυντὴς τῆς ΝΑΣΑ, ὁ ὁποῖος ἀνήγγειλε ἐπίσημα ὅτι τὰ διαπλανητικὰ ταξίδια γιὰ τὸ κοινὸν ἀρχίζουν τὸ ἔτος 1980 καὶ ὅτι οἱ πρῶτοι ἐπιβάται ποὺ ζήτησαν κιόλας νὰ ταξιδέψουν, εἶναι ἄνθρωποι τῆς ἐπιστήμης, γεωλόγοι, ἀστρονόμοι καὶ μελετητὲς τοῦ περιβάλλοντος, ὅπως ἐπίσης καὶ ἀντιπρόσωποι ἑταιριῶν καὶ ἐμπειρογνώμονες, ποὺ ἐνδεχομένως νὰ μελετήσουν δυνατότητες γιὰ τὴν ὑποβολὴ ἐκθέσεων γιὰ ἐπενδύσεις ἀπὸ μέρους μεγάλων πολυεθνικῶν ἑταιριῶν.

«Αἱ πτήσεις στὸ Διάστημα, δηλώνει ὁ κ. Φλέτσερ, θὰ διαρκοῦν ἀπὸ ἑπτὰ μέχρι 30 μέρες. Τὸ διαστημόπλοιο θὰ διανύει τροχιὰ γύρω ἀπὸ τὴν Γῆ, πετώντας σὲ ὕψος 100 ἕως 500 μίλλια πάνω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειά της.. Ἀπὸ τὸ ἔτος 1984, ἡ ΝΑΣΑ θὰ ἀναλάβει τὴν ὀργάνωσι

ταξιδιῶν ποὺ ὑπελογίσθησαν σὲ 60 κάθε χρόνο.

Ὁ ὑποδιευθυντὴς τῆς ΝΑΣΑ Τζὼν Γιάρντλεϋ προβλέπει ὅτι τὸ εἰσιτήριο γιὰ τὶς πρῶτες πτήσεις θὰ εἶναι πολὺ ἀκριβό, δηλαδὴ 10.000 δολλάρια, καὶ ὅτι μαζὶ μὲ τοὺς ἐπιβάτες θὰ ταξιδεύουν καὶ ἐπιστήμονες, ποὺ θὰ συνεχίζουν τὰ πειράματά τους.

Στὴν πραγματικότητα, θὰ ἐνοικιάζεται ἕνας χῶρος, μεγάλος ὅσο καὶ ἕνα τροχόσπιτο, ὅπου θὰ μποροῦν νὰ μένουν οἱ ἐπιβάται. Τὰ διαστημόπλοια θὰ εἶναι ἀργότερα ἀκόμη πιὸ μεγάλα.

Πᾶμε μιὰ βόλτα στὸ... Φεγγάρι;

Τὸ ζήτημα τῆς ὑπάρξεως μιᾶς μορφῆς ζωῆς παρελθούσης ἢ τωρινῆς στὸν Ἄρη, τίθεται ξανὰ μὲ τὴν ἀνακάλυψι παγωμένου νεροῦ στὸν βόρειο πόλο τοῦ ἐρυθροῦ πλανήτη. Ὁ εἰδικὸς τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μελετῶν τῆς ἀποστολῆς «Βίκιγκ» κ. Κρόφτον Φάρμερ, ἐδήλωσε ὅτι ἡ πολικὴ περιοχὴ ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ «ὑγρὸ» πάγο καὶ ὄχι, ὅπως ἐπιστεύετο, ἀπὸ «ξηρὸ» πάγο ἢ ἀνθρακικὸ χιόνι, δηλαδὴ παγωμένο ἀνθρακικὸ ὀξύ.

Τὰ ὄργανα τοῦ «Βίκιγκ ΙΙ» ἀπεκάλυψαν στὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ Ἄρη, βαρέα ἀέρια ὅπως τὸ κρυπτόν, τὸ ξένον καὶ τὸ ἀργόν.

Κατὰ τὸν καθηγητὴ Τωβία Ὄουεν, αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀρειανὴ ἀτμόσφαιρα ὑπῆρξε ἄλλοτε «πρὶν ἀπὸ ἑκατὸ ἑκατομμύρια ἢ τρία δισεκατομμύρια χρόνια», πυκνότερη ἀπὸ ὅσο εἶναι σήμερα.

Οἱ ἐρευνηταὶ ποὺ συγκεντρώθηκαν στὸ διαστημικὸ κέντρο τῆς Πασαντένα στὴν Καλιφόρνια, φρονοῦν γενικῶς ὅτι κυλοῦσε πράγματι νερὸ σὲ ποταμοὺς στὸν πλανήτη.. Τὸ νερό, κατὰ τὴν ἄποψι τους προήρχετο ἀπὸ τὸ λυώσιμο τῶν πάγων κατὰ τὶς ἡφαιστειακὲς ἐκρήξεις καὶ ἐπειδὴ ἡ πυκνότητα τῆς ἀτμοσφαίρας ἦταν τότε ἀρκετὰ μεγάλη, σχημάτιζε ποταμούς. Ἤδη, ἡ πυκνότητα αὐτὴ εἶναι πολὺ μικρὴ καὶ τὸ νερὸ ποὺ ἐνδέχεται νὰ βρίσκεται στὴν ἐπιφάνεια τοῦ Ἄρη, ἐξατμίζεται.

Ἕνα οὐσιῶδες στοιχεῖο ἐξακολουθεῖ νὰ λείπῃ ἀπὸ τοὺς εἰδικοὺς γιὰ νὰ προσδιορίσουν ἂν ὑπάρχῃ ἀκόμη κάποια μορφὴ ζωῆς στὸν Ἄρη. Καμμιὰ ὀργανικὴ ὕλη δὲν ἔχει ἐπισημανθῆ...

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τά Γραφεῖα τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμῶνος), εἶναι άνοικτά μόνον κάθε Δευτέρα, Τετάρτη καί Παρασκευή 9,30—12,30 π μ. Τηλέφ Γραφείων 3246—837.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν άποστέλλετε μέ ταχυδρομικήν ἤ τραπεζιτικήν ἐπιταγήν εἰς τήν διεύθυνσιν: «Κωστῆν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαί μέ τραπεζιτικάς ἐντολάς μᾶς δυσκολεύουν.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στούς κατωτέρω συνδρομητάς μας, ἐπεστράφησαν ἀπό τό Ταχυδρομεῖον μέ τήν σημείωσιν: «μετώκησε» ἤ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τούς γνωρίζουν νά τούς εἰδοποιήσουν ἤ νά μᾶς δώσουν τάς διευθύνσεις των.

ΑΘΗΝΩΝ

Καίτη Ἀθανασίου, Ἀμαλίας 12. Β. Ἀλεξόπουλος, Μ. Μελᾶ, Κηφισιά. Ἀ. Βενέτης, Φιλοτίμου 22 Γ. Δαυΐδ, Σόλωνος 134. Δαν. Ζαχαρόπουλος, Κηφισίας 49 Ἀθ. Ἰλαρίδης, Ἀναβρυτῆς 15 Στλ. Καρυδάκης, Ἀ. Τσόχα 20. Εὐ. Καστρινάκης, Ἱπποκράτους 81. Ἀ. Λαζάνης, Πάτμου 84. Στ. Μαυροειδῆς, Φιλολάου 81. Π. Ντάφης, Ριανκούρ 37 Ἠλ. Πολυχρονόπουλος, Παντ. Μακρῆ 12 Βιλ. Ρογκάκου, Βερναρδάκη 5 Γ. Φάμπιος, Ἀχαρνῶν 27

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Ἀπ. Καλοστύπης, Δροσίνη 12, Βόλος. Ν. Κουλούρης, Μιαούλη 13, Χαλκίς. Χρ Μαυρίδης, Ἄρμεν 15, Δράμα. Κ. Παπαγεωργίου, Ὀλυμπίου 32 β, Πάτραι. Δ. Πουρνάρας, Μ Ἀλεξάνδρου 31, Θεσσαλονίκη. Δ. Σακκῆς, Ἀρκαδιουπόλεως 18, Θεσσαλονίκη

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΓΗΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Δημ. Καραντινός, Ἀθῆναι
Ἀθαν Λάππας, Ἀθῆναι
Πέτρος Μαριολέας, Ἀθῆναι
Γ. Βασιλικός, Καβάλα
Γ Κατσιφός, Ἐλασσών

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

(μὲ τὴ σειρὰ λήψεως)

Κ Σ. Κιτρινιάρη: Ἕλληνες καί Φιλέλληνες Ἐλευθεροτέκτονες τοῦ Εἰκοσιένα (1821 — 1829).

Παν. Ἰ. Ζέρβα: Δελφοί καί Μαντεῖον:

Νίκου Ε Μηλιώρη: Ὁ Ἄγγελος Σημηριώτης καί τό Νεοελληνικό πρόβλημα, 1976.

Νίκου Ε. Μηλιώρη: Ὁ Παλαμᾶς καί οἱ Πρόσφυγες. Ἀθῆνα, 1976.

Ζάχου Σαμολαδᾶ: Εὐρωπαϊκή ἰδέα. Θεσσαλονίκη, 1976.

Ζέττας Δούκα: Τό χωριό τοῦ Ἀη - Νικόλα καί δύο διαλέξεις. Ἀθῆναι 1976.

Ζέττας Δούκα: Τό ριζικό Ἀθῆναι, 1976.

Ελενης 'Αργεστη: «. και προαέδεσαν τοῦτον ..». 'Αθήνα, 1976.
'Ιωάννου Στεφ. Πεσμαζόγλου: Κείμενα (1975 — 1976). 'Αθήνα 1976.
Ξενοφ Ζολώτα: International Monetary Vacillations 'Αθῆναι, 1976.
'Α. Σωκου: Ἡ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα Παναγία τῆς Λούρδης 'Αθήνα, 1976.
Εὐαγ Παπαχρήστου - Πάνου: 'Ο Κωνστ. Θεοτόκης. Δοκίμια 'Αθήνα 1975
Λάμπη Λούκου: Παρελθόν, Παρόν, Μέλλον Μελέτη. Πάτρα, 1976
Κρισναμοῦρτι: 'Η ἀναγκαιότητα τῆς ἀλλαγῆς 'Αθήνα, 1976

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Σταθμοὶ (Αὔγ)
'Ο κόσμος τῆς ψυχῆς ('Ιούλ - Αὔγ.)
'Ηπειρωτικὴ 'Εστία ('Ιούλ - Αὔγ)
Κρητικὴ 'Εστία (Ιούλ , Αὔγ)
Σμύρνα ('Ιούν - 'Ιούλ , Αὔγ - Σεπτ)
Πνευματικὴ Κύπρος ('Ιούλ - Σεπ)
'Αχαϊκὰ ('Ιούλ - Σεπτ)
Περιοδικὸ 'Ελληνίδων Βορ 'Ελλάδος ('Ιούλ - Σεπτ)
'Ενοριακὰ χρονικά ('Ιούλ - Αὔγ Σεπτ - 'Οκτ)
Προσανατολισμοὶ (Σεπτ - 'Οκτ)
Κρίκος (Σεπτ - 'Οκτ)
'Ο Φυσιολάτρης (Σεπτ 'Οκτ - Νοέμ)

Ο «ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΑΓΩΝ»

Μὲ πλούσια ἀποκλειστικη ειδησεογραφία καὶ μὲ ἀντικειμενικὴ ἀρθρογραφία ὁ «Τραπεζικὸς 'Αγών», ὄργανον ἐκφράσεως τῶν τραπεζικῶν ὅλων τῶν Τραπεζῶν, εἰσῆλθε στὸ 24 ἔτος τῆς συνεχοῦς καὶ ἀνελλιποῦς ἐκδόσεώς του.

'Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις «'Ιλισός» Συν Π.Ε., Δραγατσανίου 6 'Εκδότης - Διευθυντής: Κωστῆς Ν Μελισσαρόπουλος, Πλατ 'Εθνικῆς Τραπέζης 3, Φιλοθέη Προιστάμ Τυπογραφειου: 'Ιορδ Α 'Ορφανίδης, Ποσειδῶνος 51, Π Φάληρον. Στοιχειοθεσια - 'Εκτύπωσις: «'Επτάλοφος Ε Π Ε , Ζαλοκώστα 5, τηλ. 631 675

Τ μὴ τεύχους δρχ 25

Αθῆναι Νοεμ - Δεκ 1976

Ενα νέο Βιβλίο

Τοῦ ΚΩΣΤΑ ΠΑΠΑΠΑΝΟΥ

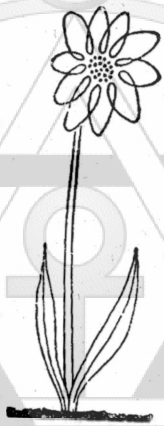
Με τον τιτλο «ΣΤΟΥ ΓΕΡΑΚΙΟΥ ΤΑ ΝΥΧΙΑ», κυκλοφόρησε, ἀπὸ τις ἐκδόσεις Γκοβόστη, τὸ νέο βιβλίο τοῦ Κώστα Παπαπανου Ο συγγραφέας, γνωστος στὸ εὑρυ κοινό κι' απο τ' ἄλλα του εργα, που ξεχωρίζουν τὸ «Ψηλὰ Στὴν "Ασπρη Πέτρα» (διηγήματα, 1952), «ΙΒΕΡΙΑ» (ταξιδιωτικό, 1962), «"Ανθρωποι Στη Ζωή», (διηγήματα, 1965), «Περ ἀπό τὸ σύνορο» (θέατρο 1968), «Στὸ Μακρυνό Σουόμι», (ταξιδιωτικό, 1972) καὶ «Ποιητικοί Διαγωνισμοί» (1851 - 1973) καὶ «Δημοτική μας Γλῶσσα», (Μελέτη, 1973), περιγράφει, στὸ νέο του μυθιστόρημα, μὲ ἄδρο καὶ συμπυκνωμένο γράψιμο, τὴν τραγική ζωὴ μιᾶς γυναίκας ὡς τὸν τελευταῖο της ξεπεσμό Τῆς Μαριάννας, μιᾶς ὑπηρετριούλας τῆς «παληᾶς καλῆς εποχῆς», πού πάσχισε μάταια να πολεμήσει τὴν σκληρή της μοῖρα, στὴν περίοδο 1922 - 1952 μὲ τα τοσα σημαντικὰ γεγονότα, καὶ ξεχωρα στόν πόλεμο, στὴν κατοχή καὶ στὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ χρονια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΤΟΥΣ 1976

Δ Α Φ Ο Ρ Α

Α Π Ο Κ Ο Μ Μ Α Τ Α

Συνδρομή ΙΛΙΣΟΥ 1977 δρχ 150

Τύποις: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Ε.Π.Ε. ☎ 631.675—926.963